

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

NORTH WALES FIRE AND RESCUE AUTHORITY

Bydd cyfarfod o'r **PWYLLGOR ARCHWILIO** yn cael ei gynnal
DDYDD LLUN 16 Mawrth 2026 am **09.30 o'r gloch**
yn rhithwir **drwy Zoom**

Yr eiddoch yn gywir,
Gareth Owens
Clerc

AGENDA

1. Ymddiheuriadau

2. Datganiadau o Fuddiant

3. Hysbysiad o Faterion Brys

Hysbysiad o'r eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B (4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972.

4. Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 15 Rhagfyr 2025

5. Archwiliad o Asesiad Perfformiad Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru 2024/25

6. Crynodeb o Archwiliad Blynnyddol Archwilio Cymru 2025, er sicrwydd

6a Adolygiad Cynaliadwyedd Ariannol Archwilio Cymru

7. Adroddiad Cynnydd Archwiliad Mewnol 2025/26, er sicrwydd

8. Diweddariad ar Reoli'r Trysorlys 2025/26, er sicrwydd

9. Strategaethau a Datganiadau Ariannol ar gyfer 2026/27, er sicrwydd

10. Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig 2026-30, er sicrwydd

11. Cynllun Archwilio Mewnol 2026/27, er sicrwydd

12. Dull o ymdrin ag EQA Archwilio Mewnol MIAA, er gwybodaeth

13. Materion Brys

Ystyried unrhyw eitemau y penderfynodd y Cadeirydd eu bod yn eitemau brys (yn unol ag Adran 100B (4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972) ac y datganwyd eu pwysigrwydd o dan eitem 3 uchod.

RHAN II

Yn unol ag Adran 100A (4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972, argymhellir bod y Wasg a'r Cyhoedd yn cael eu heithrio o'r cyfarfod wrth ystyried yr eitem fusnes/eitemau busnes a ganlyn oherwydd ei bod yn debygol y byddai gwybodaeth wedi'i heithrio yn cael ei datgelu iddynt fel sydd wedi'i diffinio ym Mharagraff(au) 12 i 18 Rhan 4 Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol, 1972.

14. Dim

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU
Y PWYLLGOR ARCHWILIO

Cofnodion **Pwyllgor Archwilio** Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a gynhaliwyd yn rhithiol ddydd Llun 15 Rhagfyr 2025 ar Zoom. Dechreuodd y cyfarfod am 09.30 o'r gloch.

Cynghorydd

Gareth Sandilands (Cadeirydd)
Tina Claydon (Dirprwy Gadeirydd)
Ann Davies
Ian Hodge
John Brynmor Hughes
Gareth R Jones
Arwyn Herald Roberts
Austin Roberts

Yn cynrychioli

Cyngor Sir Ddinbych
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Sir Ddinbych
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Gwynedd
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Cyngor Gwynedd
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Hefyd yn bresennol:

Helen MacArthur
Anthony Jones
Justin Evans
Elgan W Roberts
Dafydd Edwards
Gareth Owens
Angharad Ellis
Carwyn Rees
Heledd Davies
Lisa Allington

Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Pennaeth Cyllid a Chaffael
Trysorydd
Clerc a Swyddog Monitro
MIAA
Archwilio Cymru
Cyfieithydd
Cynorthwydd Gweithredol –
cofnodydd

1.0 YMDDIHEURIADAU

Enw

Jeff Evans
Beverley Parry-Jones
Gwynfor Owen

Yn cynrychioli

Cyngor Sir Ynys Môn
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Gwynedd

YN ABSENNOL

Enw

Bryan Apsley
Chrissy Gee
Marc Jones

Yn cynrychioli

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Cyngor Sir y Fflint
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

2.0 DATGANIADAU O FUDDIANT

2.1 Nid oedd datganiadau o fuddiant i'w cofnodi.

3.0 HYSBYSIAD O FATERION BRYD

3.1 Nid oedd unrhyw hysbysiadau o faterion brys.

4.0 COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 15 MEDI 2025

4.1 Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 15 Medi 2025 i'w cymeradwyo. Cynigiwyd eu bod yn gofnod gwir a chywir o'r trafodion. Eiliwyd hyn a'i basio gyda phawb o blaid.

4.2 Cadarnhaodd PSTC Helen MacArthur fod yr ymateb i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar Ddiwygio Llywodraethiant ar gyfer Awdurdodau Tân ac Achub (ATA) wedi'i gyflwyno erbyn y dyddiad cau, er nad oedd y canlyniad yn hysbys eto.

4.3 PENDERFYNWYD:

i) cymeradwyo'r cofnodion fel cofnod gwir a chywir o'r cyfarfodydd a gynhaliwyd, gan nodi'r gwelliannau uchod.

5.0 PENODI DIRPRWY GADEIRYDD

5.1 Gwahoddwyd enwebiadau am rôl Dirprwy Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio. Enwebwyd Tina Claydon. Cynigiwyd hyn a'i eilio, gyda phawb o blaid.

5.2 PENDERFYNWYD:

i) Penodi'r Cynghorydd Tina Claydon yn Ddirprwy Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio o 15 Rhagfyr 2025 ymlaen.

6.0 ADRODDIAD ARCHWILIO MENTER TWYLL GENEDLAETHOL CYMRU 2024–25

6.1 Croesawyd Carwyn Rees o Archwilio Cymru i'r cyfarfod, a chyflwynodd y papur ar Fenter Twyll Genedlaethol Archwilio Cymru 2024–25, menter ledled y DU sy'n cael ei chynnal bob dwy flynedd. Roedd yr adroddiad yn disgrifio cefndir y fenter ac yn rhoi crynodeb o'r cafatebiaethau ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod). Nodwyd bod y fenter yng Nghymru yn dod o dan bwerau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru.

- 6.2 Eglurodd PSTC MacArthur nad oedd cyfatebiaeth data yn arwydd o dwyll, ond ei fod yn hytrach yn arwydd bod angen adolygiad pellach. Er enghraifft, pe bai rhywun yn ymddangos ar gyflogres Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) ond hefyd ar gyflogres awdurdod lleol, byddai hynny'n creu cyfatebiaeth.

6.3 PENDERFYNWYD:

- i) **Nodi cefndir y Fenter Twyll Genedlaethol a'r parau ar gyfer yr Awdurdod; a**
- ii) **Nodi'r sicrwydd a roddwyd gan archwilydd mewnol yr Awdurdod yn ei adroddiad diweddarau ar gyfer y Pwyllgor hwn.**

7.0 ADRODDIAD CYNNYDD ARCHWILIO MEWNOL RHAGFYR 2025

- 7.1 Croesawyd Angharad Ellis i'r cyfarfod, a chyflwynodd yr Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol ar gyfer Rhagfyr 2025. Nod yr adroddiad hwn oedd rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am y gwaith a wnaed gan ddarparwyr archwilio mewnol yr Awdurdod, MIAA, ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26, rhwng 1 Medi 2025 a 30 Tachwedd 2025. Nodwyd bod dau adroddiad wedi'u cyhoeddi ers y Pwyllgor Archwilio diwethaf.
- 7.2 Nododd Aelod fod 29 o gyfatebiaethau data uchel iawn o fewn canlyniadau'r Fenter Twyll Genedlaethol, a gofynnodd a oedd hyn yn anarferol i sefydliad o'r maint hwn. Ymatebodd Angharad ei fod yn gymharol isel ar gyfer sefydliad o'r maint a'r math hwn, a bod y cyfatebiaethau data hyn i gyd bellach wedi'u hadolygu ac na welwyd angen i'w huwchgysfeirio. Byddai'r ymarfer yn cael ei ailadrodd ymhen dwy flynedd.
- 7.3 Tynnwyd sylw at y ffaith bod MIAA bellach wedi cael eu hachrediad seiber, ac fe'u llongyfarchwyd.

7.4 PENDERFYNWYD:

- i) **Nodi'r gwaith a wnaed gan MIAA yn ystod 2025/26.**

8.0 ADRODDIAD RHEOLI'R TRYSORLYS CH2 2025/26

- 8.1 Cyflwynodd Dafydd Edwards, Trysorydd, grynoded o Adroddiad Rheoli'r Trysorlys ar Ch22 2025/26. Diben hyn oedd rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau'r Awdurdod am weithgarwch rheoli'r trysorlys ac am gydymffurfiaeth â dangosyddion darbodus rheoli'r trysorlys ar gyfer y cyfnod 1 Mehefin 2025 – 30 Medi 2025. Amlygwyd data allweddol trwy gydol yr adroddiad.

8.2 Gofynnodd Aelod a oedd buddsoddiadau a benthyciadau'r Gwasanaeth wedi'u meincnodi yn erbyn Gwasanaethau Tân ac Achub eraill, ac atebodd y Trysorydd trwy ddweud nad oedden nhw. Roedd cyfran o fenthyciadau'r Gwasanaeth yn rhai hanesyddol, ac mae hynny'n golygu ei bod yn anodd eu meincnodi, ond roedd yn rhywbeth y gellid ei ystyried yn y dyfodol, os yw'n bosibl.

8.3 Cadarnhaodd PSTC MacArthur fod Cynghorwyr Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, Arlingclose, wedi cynnal ymarferion meincnodi, ac y byddan nhw'n gofyn iddyn nhw edrych ar hyn ar draws GTA eraill Cymru yn y dyfodol, os yn bosibl. Mewn perthynas â'r portffolio dyledion, roedd penderfyniadau wedi'u gwneud ynghylch fforddiadwyedd, a chydabuwyd y byddai datblygu Hwb Awen, y ganolfan hyfforddi newydd, yn bwynt penderfyniad allweddol dros y 18 mis nesaf.

8.4 PENDERFYNWYD:

i) Nodi'r gweithgarwch rheoli trysorlys a'r dangosyddion ariannol ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Mehefin 2025 a 30 Medi 2025.

9.0 PENNU CYLLIDEB 2026/27

9.1 Cyflwynodd Elgan Roberts, y Pennaeth Cyllid, bapur Pennu Cyllideb 2026/27, a oedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am yr asesiad cynllunio ariannol i osod cyllideb gytbwys ar gyfer 2026/27 a cheisio cymeradwyaeth i ddangos yr ardoll ddangosol i'r awdurdodau lleol cyfansoddol. Gofyniad llawn y gyllideb refeniw oedd £54.375m, ac ar ôl defnyddio'r cronfeydd wrth gefn byddai cyfanswm o £54.104m yn cael ei godi, gan arwain at gynnydd o 4.47% o flwyddyn i flwyddyn.

9.2 Diolchwyd i aelodau'r gweithgor Craffu ar y Gyllideb, yr Adran Gyllid a deiliaid y gyllideb am eu sylw a'u gwaith caled wrth osod y gyllideb.

9.3 Gofynnwyd sut y cyfrifwyd y cynnydd yng nghanran yr ardoll. Cadarnhaodd Elgan fod y canrannau'n seiliedig ar ddata poblogaeth y Swyddfa Ystadegau Gwladol a gasglwyd ganol 2024, ynghyd â'r math o boblogaeth. Roedd hyn yn ofyniad statudol. Felly, roedd unrhyw awdurdod lleol a oedd wedi cael cynnydd dros 4.7% yn debygol o fod wedi gweld cynnydd mewn data poblogaeth. Nodwyd bod fformiwla ariannu Llywodraeth Cymru, a oedd yn cyfrifo'r dyraniadau i'r awdurdodau lleol, hefyd yn cael ei seilio ar yr un data.

9.4 Cadarnhawyd, o ran ariannu cyfalaf, bod gofynion benthycia'r dyfodol yn seiliedig ar amcangyfrifon gan Arlingclose ochr yn ochr â chyflawni'r Cynllun Cyfalaf. Pe bai'r rhaglen gyfalaf yn cael ei gohirio, byddai tanwariant.

- 9.5 Dywedwyd wrth yr aelodau bod amcangyfrifon dyfarniadau cyflog yn gyson ag amcangyfrifon awdurdodau lleol ac Awdurdodau Tân ac Achub eraill, ond roedd y trafodaethau'n parhau. Pe bai'r dyfarniad cyflog yn cael ei setlo uwchlaw 3.8%, byddai'r gwahaniaeth yn cael ei reoli'n fewnol ar gyfer 2026–27, gyda'r gronfa gyffredinol yn cael ei defnyddio os nad oedd modd cyflawni hyn. Roedd y diffyg ar gyfer 2025–26 wedi'i amsugno trwy reoli swyddi gwag. Nododd y Trysorydd mai'r dyfarniad cyflog oedd y newidyn mwyaf o fewn y gyllideb; er hyn, roedd yn teimlo bod 3.8% yn rhesymol ac yn briodol.
- 9.6 Cadarnhaodd PSTC Jones, mewn perthynas â'r adolygiad o'r ddarpariaeth frys a'r peilot criwio cnewyllyn newydd, y cytunwyd ar arbedion effeithlonrwydd i ariannu'r peilot a bod gwelliannau diriaethol yn cael eu gwneud.
- 9.7 Gofynnodd Aelod a oedd y Cytundebau Lefel Gwasanaeth yn parhau i fod yn addas i'r diben, a chadarnhaodd Elgan fod adolygiad cyfannol o'r cytundebau yn parhau i fod yn mynd rhagddo er mwyn sicrhau nad oedden nhw wedi mynd y tu hwnt i'r gyfradd chwyddiant.
- 9.8 Cadarnhawyd bod cronfeydd wrth gefn y Gwasanaeth yn cael eu defnyddio i gyfyngu ar y cynnydd i'r ardoll, yn seiliedig ar strategaeth ymchwil y Gwasanaeth, a cafodd yr Aelodau sicrwydd gan y Trysorydd mai dim ond ar gyfer gwariant un-tro y defnyddiwyd cronfeydd wrth gefn.
- 9.9 Gofynnwyd beth oedd barn y Cyrff Cynrychioliadol am y cynnydd i'r gyllideb, a chadarnhaodd fod yr eitem i fod i gael ei thrafod yn y Cydbwyllgor Ymgynghori a Negodi nesaf.
- 9.10 Gofynnodd Aelod a welwyd cynnydd mewn digwyddiadau llifogydd, ac a oedd hyn wedi cael effaith negyddol ar y gyllideb. Cadarnhaodd PSTC MacArthur fod darpariaeth ar gyfer tanau gwyllt a digwyddiadau tywydd garw yn rhan o gynllunio'r cyllideb, a byddai unrhyw beth dros y swm a ddyrannwyd yn cael ei dynnu o gronfeydd wrth gefn. Cadarnhaodd PSTC Jones fod digwyddiadau llifogydd wedi gostwng tua 60% yn y ddau chwarter cyntaf.
- 9.11 Tynnwyd sylw at y blaenamcan o 7.5% ar ddechrau'r broses o bennu'r gyllideb, a bod ei leihau i 4.7% yn gyflawniad gwirioneddol.

9.12 PENDERFYNWYD:

- i) Nodi canfyddiadau'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb, gan gynnwys y rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio i ddatblygu'r gyllideb referniw ar gyfer 2026/27;**
- ii) Nodi'r asesiad cynllunio ariannol cyfredol sy'n dangos gofyniad cyllideb referniw o £54.375m a chyllideb gyfalaf o £6.661m ar gyfer 2026/27;**
- iii) Nodi'r cynnig i ddefnyddio £0.271m o'r gronfa wrth gefn ar gyfer 2026/27; a**
- iv) Chymeradwyo rhoi gwybod am yr ardoll ariannol ddrafft o £54.104m gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol.**

10.0 DIWEDDARIAD I'R CYNLLUN DIRPRWYO ARIANNOL

- 10.1 Cyflwynodd PSTC MacArthur y diweddariad i'r Cynllun Dirprwyo Ariannol i'w ystyried a'i gymeradwyo. Byddai'r adolygiad hwn yn sicrhau bod y Cynllun yn parhau i fod yn cyd-fynd yn llawn â'r Rheoliadau Ariannol a'r Rheolau Gweithdrefn Contractau cyfredol, gan gryfhau llywodraethiant a chydymffurfiaeth ar draws yr holl weithgareddau ariannol a chaffael.
- 10.2 Dywedodd y Trysorydd ei fod yn fodlon â'r cynigion a bod pob cynnydd yn rhesymol.
- 10.3 Gofynnodd y Cadeirydd sut fyddai'r aelodau'n rhan o brosesau gwneud penderfyniadau wrth symud ymlaen. Cadarnhaodd PSTC MacArthur fod y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb yn rhan fawr o'r gwaith o adolygu gwariant cyfalaf a byddai cyfarfod yn cael ei drefnu yn y flwyddyn newydd i hwyluso hyn.

10.4 PENDERFYNWYD:

- i) Cymeradwyo'r Cynllun Dirprwyo Ariannol wedi'i ddiweddarau.**

11.0 MATERION BRYS

Nid oedd unrhyw faterion brys i'w trafod.

Cynigiwyd y dylai'r cyfarfod symud ymlaen i Ran II a chynigiwyd ac eiliwyd hyn gyda phawb o blaid. Daeth y ffrwd byw i ben. Gofynnwyd i'r rhai o MIAA a oedd yn bresennol adael y cyfarfod.

Daeth Rhan I i ben am 10:27

RHAN II

12.0 TREFNIADAU ARCHWILIO MEWNOL O EBRILL 2026

- 12.1 Cyflwynodd PSTC MacArthur bapur y Trefniadau Archwilio Mewnol o Ebrill 2026 a oedd yn amlinellu'r angen i ystyried y ddarpariaeth o wasanaethau archwilio mewnol o fis Ebrill 2026 ac yn cynnig ymestyn y trefniant presennol am gyfnod o 24 mis.
- 12.2 Nododd PSTC MacArthur fod ansawdd y gwasanaeth a gafwyd gan MIAA wedi bod yn dda iawn, a'i bod yn teimlo'n gyfforddus wrth argymhell estyniad. Roedd cwmpas ac ansawdd y gwaith a wnaed gan MIAA hyd hynny wedi bod yn dda, ac roedd y gwasanaeth yn parhau i fod yn gost-effeithlon. Byddai adnewyddu'r contract hwn hefyd â budd o ran parhad, ac roedd y ddarpariaeth Gymraeg yn fudd ychwanegol.

12.3 PENDERFYNWYD:

- i) **Cymeradwyo'r argymhelliad i ymestyn penodiad Mersey Internal Audit Agency fel darparwyr archwilio mewnol yr Awdurdod ar gyfer y cyfnod ariannol 1 Ebrill 2026 - 31 Mawrth 2028, mewn cyfnodau o 12 mis.**

Daeth Rhan II i ben am 10:30

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	16 Mawrth 2026	
Swyddog Arweiniol	Anthony Jones, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Mike Plant, Pennaeth Cynllunio, Perfformiad a Thrawsnewid	
Pwnc	Archwiliad o Asesiad Perfformiad Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru 2024/25	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cadarnhau i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ganlyniad yr archwiliad allanol ar Asesiad yr Awdurdod o Berfformiad 2024-25, fel sy'n ofynnol gan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 O dan y Mesur, mae'n ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi asesiad blynyddol sy'n disgrifio'i berfformiad:
 - wrth gyflawni ei ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau;
 - wrth gyflawni'r amcanion gwella y mae wedi'u gosod iddo'i hun;
 - drwy gyfeirio at ddangosyddion perfformiad a bennwyd gan Weinidogion Cymru, a dangosyddion perfformiad y mae wedi'u pennu ei hun; ac
 - wrth fodloni unrhyw safonau perfformiad a bennwyd gan Weinidogion Cymru, a safonau perfformiad y mae wedi'u pennu ei hun.
- 3 Cyflwynwyd yr Asesiad o'r Perfformiad Blynyddol i'r Aelodau yng nghyfarfod yr Awdurdod ar 20 Hydref 2025.
- 4 Mae'r mesurau gwella yn ddarostyngedig i archwiliad gan Archwilio Cymru, yn unol ag adran 17 y Mesur, a Chod Ymarfer Archwilio Archwilio Cymru.

ARGYMHELLION

- 5 Gofynnir i'r Aelodau:
 - i) **Nodi'r llythyr archwilio sy'n cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.**

CEFNDIR

- 5 Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi ei asesiad cyn 31 Hydref yn y flwyddyn ariannol yn dilyn yr un y mae'r wybodaeth yn ymwneud â hi.

GWYBODAETH

- 6 Mae'r llythyr archwilio a nodir yn Atodiad 1 yn cadarnhau bod Archwilio Cymru wedi gorffen ei waith a'i fod yn fodlon bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei rwymedigaethau statudol o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009
Cyllideb	Dim – gweithgaredd hanesyddol
Cyfreithiol	Mae adroddiad Archwilio Cymru yn cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei rwymedigaethau statudol
Staffio	Dim
Cydraddoldebau/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Dim
Risgiau	Dim

Cyfeirnod: 5180A2025

Dyddiad cyhoeddi: Rhagfyr 2025

Archwiliad o Asesiad Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru o berfformiad 2024-25

Tystysgrif

Ardystiaf fy mod wedi archwilio asesiad Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) o'i berfformiad yn 2024-25 yn unol ag adran 17 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) a'm Cod Ymarfer Archwilio.

O ganlyniad i'm harchwiliad, credaf fod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o dan adrannau 15(2), (3), (8) a (9) o'r Mesur a'i fod wedi gweithredu yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Cyfrifoldebau priodol yr Awdurdod a'r Archwilydd Cyffredinol

O dan y Mesur, mae'n ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi asesiad blynyddol sy'n disgrifio ei berfformiad:

- wrth gyflawni ei ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau;
- wrth gyflawni'r amcanion gwella y mae wedi'u gosod iddo'i hun;
- drwy gyfeirio at ddangosyddion perfformiad a bennir gan Weinidogion Cymru, a dangosyddion perfformiad hunan-osodedig; ac
- wrth fodloni unrhyw safonau perfformiad a bennir gan Weinidogion Cymru, a safonau perfformiad hunan-osodedig.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi ei asesiad cyn 31 Hydref yn y flwyddyn ariannol ar ôl y flwyddyn y mae'r wybodaeth yn ymwneud â hi, neu erbyn unrhyw ddyddiad arall o'r fath y gall Gweinidogion Cymru ei bennu drwy orchymyn.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod roi sylw i ganllawiau a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru wrth gyhoeddi ei asesiad.

Fel archwilydd yr Awdurdod, mae'n ofynnol i mi o dan adrannau 17 a 19 o'r Mesur gynnal archwiliad i benderfynu a yw'r Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswydd i gyhoeddi asesiad o berfformiad, i ardystio fy mod wedi gwneud hynny, ac i adrodd a wyf yn credu bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau yn unol â'r gofynion statudol a nodir yn adran 15 a'r canllawiau statudol.

Cwmpas yr archwiliad

At ddibenion fy ngwaith archwilio byddaf yn derbyn, ar yr amod bod awdurdod yn bodloni ei ofynion statudol, ei fod hefyd wedi cydymffurfio â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Ar gyfer yr archwiliad hwn nid yw'n ofynnol i mi ffurfio barn ar gyflawnrwydd na chywirdeb gwybodaeth. Gall gwaith asesu arall y byddaf yn ei wneud o dan adran 18 o'r Mesur archwilio'r materion hyn. Felly, roedd fy archwiliad o asesiad perfformiad yr Awdurdod yn cynnwys adolygiad o gyhoeddiad yr Awdurdod i weld a oedd yn cynnwys elfennau a ragnodwyd mewn deddfwriaeth. Asesais hefyd a oedd y trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r asesiad yn cydymffurfio â gofynion y ddeddfwriaeth, a bod yr Awdurdod yn ystyried canllawiau statudol wrth ei baratoi a'i gyhoeddi.

Ni ellir dibynnu ar y gwaith yr wyf wedi'i wneud er mwyn adrodd a gwneud argymhellion yn unol ag adrannau 17 a 19 o'r Mesur yn unig i nodi'r holl wendidau neu gyfleoedd ar gyfer gwella.

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

CC: Jane Bryant - Ysgrifennydd y Cabinet dros Dai a Llywodraeth Leol
Tim Buckle – Rheolwr Archwilio

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	16 Mawrth 2026	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol Cyllid ac Adnoddau	
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael	
Pwnc	Archwilio Cymru - Crynodeb o Archwiliad Blynyddol 2025	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi Crynodeb o Archwiliad Blynyddol 2025 a gynhyrchwyd gan Archwilio Cymru i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Yr Archwilydd Cyffredinol yw'r archwilydd allanol statudol ar gyfer y rhan fwyaf o'r sector cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys yr Awdurdod. Mae rôl yr Archwilydd Cyffredinol yn cynnwys archwilio sut mae cyrff cyhoeddus yn rheoli ac yn gwario arian cyhoeddus, gan gynnwys sut maen nhw'n sicrhau gwerth wrth ddarparu gwasanaethau cyhoeddus.
- 3 Mae Crynodeb Archwiliad Blynyddol 2025 yn cynnwys cadarnhau'r gwaith a wnaed gan Archwilio Cymru ac mae'n cynnwys archwilio'r datganiadau ariannol a'r datganiad llywodraethu blynyddol, ardystio rhwymedigaethau gwella'r Awdurdod a chyhoeddiad adroddiadau cenedlaethol.
- 4 Mae'r holl faterion a geir o fewn Crynodeb Archwiliad Blynyddol 2025 eisoes wedi cael eu hadrodd i'r Awdurdod.

ARGYMHELLION

- 5 Gofynnir i'r Aelodau:
 - i) **nodi'r crynodeb o'r archwiliad blynyddol.**

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r gwaith a wnaed ar ran yr Archwilydd Cyffredinol yn rhoi asesiad gwrthrychol o berfformiad yr Awdurdod.
Cyllideb	Mae'r gwaith sydd wedi ei wneud yn cynnwys ystyried gwerth am arian.
Cyfreithiol	Yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd statudol Cymru
Staffio	Dim
Cydraddoldebau/ Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau ac Ansicrwydd	Mae'r asesiad gwrthrychol mewn nifer o feysydd allweddol yn cefnogi gwaith yr Awdurdod i nodi ac i reoli risg.

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru – Crynodeb Archwilio Blynyddol 2025

Dyddiad cyhoeddi: Ionawr 2026

Cynnwys

Cynnwys	2
Cyflwyniad	4
Ciplun archwilio	5
Archwilio canfyddiadau cyfrifon	6
Canfyddiadau archwilio perfformiad	8
Ansawdd archwilio	10
Rhagor o wybodaeth	11

Mae'r ddogfen hon wedi'i pharatoi fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid yw'r Archwilydd Cyffredinol, Swyddfa Archwilio Cymru a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn derbyn unrhyw atebolrwydd mewn perthynas ag unrhyw ddibyniaeth neu ddefnydd arall o'r ddogfen hon gan unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu rhinwedd unigol, nac unrhyw ddefnydd gan unrhyw drydydd parti.

I gael rhagor o wybodaeth, neu os oes angen unrhyw un o'n cyhoeddiadau arnoch mewn fformat a/neu iaith arall, cysylltwch â ni dros y ffôn ar 029 2032 0500, neu e-bostiwrch post@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cyflwyniad

Adrian Crompton

Archwilydd
Cyffredinol Cymru

Mae'n bleser gennyf rannu fy Chrynodeb Archwilio Blynyddol ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod). Mae'n crynhoi prif ganfyddiadau fy ngwaith archwilio yn 2025 a wnaed i gyflawni fy nghyfrifoldebau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhoddais farn ar a oedd y cyfrifon wedi'u paratoi'n briodol ac a roddais farn wir a theg, ym mhob agwedd sylweddol.

Mae fy nhîm archwilio hefyd wedi asesu a yw'r Awdurdod wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau, ac wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Wrth wneud hynny, mae fy nhîm archwilio wedi adolygu sut mae'r Awdurdod wedi gosod ei amcanion llesiant ac yn targedu cartrefi sydd fwyaf mewn perygl o danau. Fel y nodir yn fy nghynllun archwilio, mae'r adolygiadau hyn wedi'u cynnal yn unol â safonau Sefydliad Rhyngwladol y Goruchaf Sefydliadau Archwilio (INTOSAI).

Mae'r canfyddiadau archwilio manwl ar gyfer pob un o'm hadolygiadau wedi'u nodi yn yr adroddiadau priodol y mae fy nhîm archwilio wedi'u cyflwyno trwy gydol y flwyddyn. Mae'r adroddiadau archwilio perfformiad ar gael ar wefan Archwilio Cymru ac mae dolenni pellach ar gael yn y crynodeb.

Dylid rhannu'r Crynodeb Archwilio Blynyddol gyda'r Pwyllgor Archwilio. Yna byddaf yn rhoi'r crynodeb ar gael i'r cyhoedd ar wefan Archwilio Cymru.

Hoffwn estyn fy niolchgarwch i swyddogion yr Awdurdod am eu cymorth a'u cydweithrediad trwy gydol fy archwiliad.

Ciplun archwilio

Derbyniais y cyfrifon drafft cyn y dyddiad cau statudol ar 30 Mehefin 2025. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a'r papurau gwaith yn dda.

Cyhoeddais farn ddiamod ar y cyfrifon cyn y dyddiad cau statudol o 31 Rhagfyr 2025. Nid oedd unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro yn y cyfrifon. Nid oedd unrhyw faterion arwyddocaol eraill i'w hadrodd.

Canfu fy ngwaith archwilio perfformiad fod yr Awdurdod wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod ei amcanion llesiant. Canfyddais hefyd fod gan yr Awdurdod ymagwedd dda at ei waith atal tân anheddau risg uchel wedi'i dargedu.

Gwnaeth fy nhîm archwilio sawl argymhelliad i'r Awdurdod sy'n canolbwyntio ar alinio amcanion llesiant a chynlluniau ariannol ac ystyried sut i ddeall yn glir a yw gweithgarwch yn bodloni canlyniadau arfaethedig yr Awdurdod.

Mae fy nhîm archwilio wedi cwblhau'r gwaith archwilio fel y nodir yn fy Nghynllun Archwilio dyddiedig Mehefin 2024.

Canfyddiadau'r archwiliad o'r cyfrifon

Mae paratoi cyfrifon blynyddol yn rhan hanfodol o ddangos stiwardiaeth arian cyhoeddus. Mae'r cyfrifon yn dangos perfformiad ariannol y sefydliad ac yn nodi ei asedau / cronfeydd wrth gefn net, cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr, a llif arian. Mae fy archwiliad blynyddol o'r cyfrifon hynny yn rhoi barn ar a oedd y cyfrifon wedi'u paratoi'n briodol ac a roddodd farn wir a theg, ym mhob agwedd sylweddol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau wrth archwilio'r cyfrifon yn fy nghyhoeddiadau Datganiad o Gyfrifoldebau, sydd ar gael ar wefan Archwilio Cymru.

Cyflwynwyd y cyfrifon drafft i'w harchwilio ar 3 Mehefin 2025. Roedd hyn cyn y dyddiad cau ar 30 Mehefin 2025 a osodwyd gan Lywodraeth Cymru. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a gyflwynwyd i'w harchwilio yn gyffredinol yn dda.

Fy marn archwilio

Rhaid i mi adrodd materion sy'n codi o fy ngwaith i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu i'w hystyried cyn i mi gyhoeddi fy marn archwilio ar y cyfrifon. Adroddais y materion hyn yn fy Adroddiad Archwilio Cyfrifon i'r Awdurdod Tân ar 20 Hydref 2025.

Cywirdeb paratoi

Gwnaed nifer o newidiadau i'r cyfrifon drafft sy'n deillio o fy ngwaith archwilio. Nid oedd unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro. Nid oedd unrhyw faterion arwyddocaol eraill i'w hadrodd.

Paratowyd Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac Adroddiad Naratif yr Awdurdod yn unol â'r Cod CIPFA a'r canllawiau perthnasol. Roedden nhw'n gyson â'r datganiadau ariannol a gyda fy ngwybodaeth o'r Awdurdod.

Fe wnes i ddod i'r casgliad bod cyfrifon yr Awdurdod wedi'u paratoi'n briodol ac yn sylweddol gywir a chyhoeddi barn archwilio anghymwys arnynt.

Cwblhau archwiliad

Cyhoeddais y dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o gyfrifon ar gyfer 2024-25 wedi'i gwblhau ar 20 Hydref 2025.

Canfyddiadau'r archwiliad o berfformiad

Gwelliant parhaus

Edrychodd fy nhîm ar ba raddau y mae'r Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau cyfreithiol o dan y Llywodraeth Leol (Mesur) 2009. Mae gan yr Awdurdod ddyletswyddau mewn perthynas â chynllunio ei welliant ac adrodd ar ei berfformiad.

Canfyddais fod yr Awdurdod yn debygol o fodloni ei ofynion yn ystod 2024-25.

Gosod amcanion llesiant

Edrychodd fy nhîm ar ba raddau y mae'r Awdurdod wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod ei amcanion llesiant newydd.

Canfyddais fod yr Awdurdod wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth osod ei amcanion llesiant newydd.

Fe wnes dri argymhelliad yn canolbwyntio ar gyfleoedd i'w hystyried wrth gynllunio yn y dyfodol, megis aliniad ag eraill, cryfhau aliniad â chynllunio ariannol, a chryfhau sut mae'r Awdurdod yn monitro cyflawni ei amcanion.

Atal tân risg uchel wedi'i dargedu

Edrychodd fy nhîm ar y dull a gymerwyd gan yr Awdurdod sy'n targedu ei waith atal tân. Fe wnaethom ganolbwyntio ar dargedu'r bobl fwyaf agored i niwed i helpu i leihau tanau a lleihau anafiadau difrifol neu farwolaethau.

Canfyddais fod gan yr Awdurdod ymagwedd sylfaenol dda at ei atal tân wedi'i dargedu. Mae hyn yn cynnwys rhai meysydd ymarfer addawol. Fodd bynnag, gallai wneud mwy i sicrhau ei fod yn targedu ei adnoddau, fel eu bod bob amser yn canolbwyntio lle mae eu hangen fwyaf.

Fe wnes ddau argymhelliad i gefnogi'r Awdurdod i wella ei ddull gweithredu. Mae hyn yn cynnwys asesu lle gall bylchau fod yn ddull presennol yr Awdurdod a chynllunio i fynd i'r afael â'r bylchau hyn. Argymhellais hefyd fod yr Awdurdod yn cryfhau ei ddealltwriaeth o'r gwerth

a gyflawnir gan ei weithgareddau atal i helpu i dargedu camau gweithredu ymhellach i gael yr effaith fwyaf.

Mae gwaith archwilio perfformiad yn dal i fynd rhagddo

Ar adeg yr adroddiad, roedd yr adolygiad canlynol o Gynllun Archwilio 2025 yn dal i fynd rhagddo yn yr Awdurdod:

- Cynaliadwyedd ariannol

Ansawdd archwilio

Mae ein hymrwymiad i ansawdd archwilio yn Archwilio Cymru yn absoliwt. Credwn fod ansawdd archwilio yn ymwneud â chael pethau'n iawn y tro cyntaf.

Rydym yn defnyddio model tair llinell o sicrwydd i ddangos sut rydym yn cyflawni hyn. Rydym wedi sefydlu Pwyllgor Ansawdd Archwilio i gydlyn a goruchwyllo'r trefniadau hynny. Rydym yn destun craffu annibynnol ar ein gwaith gan Sefydliad y Cyfrifwyr Siartredig yng Nghymru a Lloegr ac mae Cadeirydd ein Bwrdd yn gweithredu fel cyswllt i'n Bwrdd ar ansawdd archwilio. Am ragor o wybodaeth gweler [Adroddiad Ansawdd Archwilio 2024](#).

Ein Pobl

- Dewis y tîm cywir
- Defnyddio arbenigwyr
- - Goruchwyliaeth ac adolygu

Trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd archwilio Dewis y tîm cywir

- Platform archwilio
- Moeseg
- Canllawiau
- Diwylliant
- Dysgu a datblygu
- Arweinyddiaeth
- Cymorth technegol

Sicrwydd annibynnol

- Adolygiadau Ansawdd Allanol
- Adolygiadau â thema
- Adolygiadau oer
- Dadansoddiad o wraidd y problem
- Adolygiad gan gymheiriaid
- Pwyllgor Ansawdd Archwilio
- Monitro allanol

Rhagor o wybodaeth

Mae gan Archwilio Cymru ystod o adnoddau i gefnogi'r gwaith o graffu ar gyrff cyhoeddus Cymru, a'u cefnogi i barhau i wella'r gwasanaethau y maent yn eu darparu i bobl Cymru.

Ewch i'n gwefan i ddod o hyd i:

Ein cyhoeddiadau sy'n ymdrin â'n gwaith archwilio mewn cyrff cyhoeddus.

Gwybodaeth am ein gwaith sydd ar ddod a'n blaenraglen waith ar gyfer archwilio perfformiad.

Offer data i'ch helpu i ddeall tueddiadau gwariant cyhoeddus yn well.

Manylion ein gwaith a'n digwyddiadau Arfer Da, gan gynnwys rhannu arferion sy'n dod i'r amlwg a mewnwelediadau o'n gwaith archwilio.

Ein cylchlythyr sy'n rhoi diweddariadau rheolaidd i chi ar ein gwaith archwilio gwasanaethau cyhoeddus, arfer da, a digwyddiadau.

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

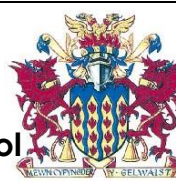
E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	16 Mawrth 2026	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael	
Pwnc	Adolygiad Cynaliadwyedd Ariannol Archwilio Cymru	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno Adolygiad Cynaliadwyedd Ariannol Archwilio Cymru a'r Ymateb Rheoli.
- 2 Mae'r adroddiad yn galluogi'r Pwyllgor Archwilio i adolygu'r canfyddiadau ac i roi sicrwydd ynghylch dull Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) o gynllunio ariannol tymor canolig a thymor hir.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 3 Mae Archwilio Cymru wedi dod i'r casgliad bod yr Awdurdod mewn sefyllfa ariannol gymharol sefydlog, wedi'i chefnogi gan gronfeydd defnyddiadwy cymharol gryf. Fodd bynnag, mae'r adolygiad yn argymhell bod yr Awdurdod yn diweddarau ac yn cryfhau ei fframwaith cynllunio ariannol tymor canolig a thymor hir.

ARGYMHELLION

- 4 Gofynnir i'r Aelodau:
 - i) **Nodi Adolygiad Cynaliadwyedd Ariannol Archwilio Cymru;**
 - ii) **Ystyried a chymeradwyo Ymateb Rheoli'r Awdurdod a'r cynllun gweithredu cysylltiedig; a**
 - iii) **Chefnogi monitro parhaus o'r cynnydd drwy raglen waith ymlaen y Pwyllgor Archwilio.**

CEFNDIR

- 5 Cynhaliodd Archwilio Cymru adolygiad o gynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod o dan ei bwerau statudol a nodir yn Adran 17(2)(d) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, sy'n galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i archwilio sut mae cyrff cyhoeddus yn defnyddio eu hadnoddau, ac o ystyried dyletswyddau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, a all lywio'r adrodd.

- 6 Dechreuodd y gwaith maes ym mis Tachwedd 2025, gan gynnwys adolygiad o ddogfennau ariannol, deunydd cynllunio mewnol, cofnodion llywodraethu, a threfniadau cynllunio ariannol tymor canolig a thymor hir yr Awdurdod.
- 7 Fel rhan o'i gyfrifoldebau casglu tystiolaeth, cynhaliodd Archwilio Cymru gyfweiliadau gyda arweinwyr uwch reoli i asesu bwriad strategol, effeithiolrwydd llywodraethu, a chymhwysiad gweithredol goruchwyliaeth ariannol. Roedd y cyfweiliadau hyn yn cynnwys Dirprwy Gadeirydd yr Awdurdod, y Prif Swyddog Tân, y Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Swyddog Adran 151, a'r Pennaeth Cyllid a Chaffael.

GWYBODAETH

- 8 Mae Adolygiad Cynaliadwyedd Ariannol Archwilio Cymru wedi'i atodi'n llawn, gan nodi'r canfyddiadau, y cyd-destun, a'r argymhellion sy'n deillio o'u hasesiad o drefniadau cynllunio ariannol tymor canolig a thymor hir yr Awdurdod. Mae'r adroddiad yn tynnu sylw at feysydd o gryfder ynghyd â chyfleoedd i gryfhau strategaeth, llywodraethu, ac adrodd ariannol.
- 9 Mae'r Ymateb Rheoli hefyd wedi'i atodi, gan fanylu ar y camau gweithredu a gynllunnir, y cyfrifoldebau, a'r amserlenni ar gyfer mynd i'r afael â phob un o argymhellion Archwilio Cymru.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae fframwaith cynllunio ariannol yn cefnogi cynaliadwyedd tymor hir ac yn sicrhau bod penderfyniadau ariannol yn galluogi cyflwyno gwasanaethau yn ddiogel ac yn effeithiol.
Cyllideb	Bydd diweddariadau i brosesau adrodd a chynllunio ariannol yn cael eu bodloni o fewn yr adnoddau presennol. Bydd unrhyw oblygiadau a mesurau lliniaru yn cael sylw drwy'r broses gosod cyllideb.
Cyfreithiol	Sicrhau cydymffurfiaeth â Deddf Llywodraeth Leol 2003 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
Staffio	Nid oes goblygiadau staffio uniongyrchol ar hyn o bryd.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Bydd yr holl allbynnau ac adroddiadau yn parhau i gael eu darparu'n ddwyieithog ac yn unol â dyletswyddau statudol yr Awdurdod.
Risgiau	Bydd gweithredu'r argymhellion yn lleihau risg ariannol strategol, yn gwella tryloywder, ac yn cefnogi gwneud penderfyniadau effeithiol.

Diogelu at y Dyfodol?

Cynaliadwyedd Ariannol yn Awdurdod Tân ac
Achub Gogledd Cymru

Mawrth 2026

Amdanom ni

Rydym wedi paratoi a chyhoeddi'r adroddiad hwn dan Adran 17(2)(d) Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Gallai hefyd oleuo adroddiad dan Adran 15(3) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2025

Gallwch aildddefnyddio'r cyhoeddiad hwn (heb gynnwys logos ac eithrio fel rhan annatod o'r ddogfen) yn rhad ac am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng.

Os byddwch yn ei aildddefnyddio, rhaid i chi ei aildddefnyddio'n gywir a rhaid i chi beidio â gwneud hynny mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid i'r deunydd gael ei gydnabod fel hawlfraint Archwilydd Cyffredinol Cymru a rhaid i chi roi teitl y cyhoeddiad hwn. Lle'r ydym wedi nodi unrhyw ddeunydd y mae'r hawlfraint ynddo'n eiddo i drydydd parti bydd angen i chi gael caniatâd gan y deiliaid hawlfraint dan sylw cyn ei aildddefnyddio.

Os oes arnoch angen unrhyw help gyda'r ddogfen hon

Os hoffech gael rhagor o wybodaeth, neu os oes arnoch angen unrhyw un neu rai o'n cyhoeddiadau mewn fformat neu iaith arall:

- ffoniwch ni ar 029 2032 0500
- anfonwch neges e-bost atom yn post@archwilio.cymru

Gallwch ddefnyddio Cymraeg neu Saesneg pan fyddwch yn cysylltu â ni – fe ymatebwn ninnau yn yr iaith a ddefnyddiwyd gennych chi.

Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Mae Archwilio Cymru yn dilyn y safonau archwilio perfformiad rhyngwladol a gyhoeddwyd gan Sefydliad Rhyngwladol y Sefydliadau Archwilio Goruchaf (INTOSAI).

Cynnwys

Cipolwg ar yr archwiliad	4
Ein canfyddiadau	6
Argymhellion	10
Atodiadau	11
Ynglŷn â'n gwaith	12

Cipolwg ar yr archwiliad

Yr hyn y gwnaethom fwrw golwg arno

- 1 Fe wnaethom ystyried sut y mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn gweithredu i'w helpu i gyflawni cynaliadwyedd ariannol. Mae hyn yn cynnwys ei gynlluniau ariannol, y dystiolaeth a ddefnyddiodd i ddatblygu ei gynlluniau, ac yna sut y mae'n adrodd wrth aelodau ar ei sefyllfa ariannol.
- 2 Ni wnaethom fwrw golwg ar reoli ariannol ehangach yn yr Awdurdod na'r penderfyniadau ariannol unigol y mae wedi'u gwneud neu'n bwriadu eu gwneud.
- 3 Mae ein gwaith yn canolbwyntio ar ddarparu sicrwydd a chefnogi gwelliant o ran sut y mae'r Awdurdod yn gweithio i wella ei gynaliadwyedd yn y tymor canolig a hir. Rydym yn cydnabod bod rhai pethau sy'n effeithio ar hyn y tu hwnt i reolaeth yr Awdurdod. Mae hyn yn cynnwys lefel y cyllid grant y mae'n ei gael a digwyddiadau byd-eang fel pandemig COVID-19. Mae'r cyd-destun anodd yn golygu bod cynllunio ar gyfer senarios gwahanol a bod yn glir ynghylch yr opsiynau sydd ar gael yn bwysig. Mae hefyd yn dangos nad yw hi wastad yn bosibl cynllunio'n fanwl yn y tymor canolig a hir.

Pam fod hyn yn bwysig

- 4 Mae'r sector cyhoeddus yn wynebu heriau ariannol sylweddol ac felly y bu hi am nifer o flynyddoedd. Mae hyn yn rhoi'r Awdurdod dan bwysau i daro cydbwysedd rhwng yr hyn y mae arno eisiau neu angen ei wario ar y naill law a chyllid sy'n dal i fod yn her ar y llaw arall. Mae taro'r cydbwysedd cywir yn hyn o berth yn her sylweddol ac yn golygu bod rhaid i'r Awdurdod daro cydbwysedd rhwng gwahanol ffactorau i sicrhau ei fod yn gwneud y defnydd gorau o arian cyhoeddus. Mae hyn yn gwneud cynllunio i gyflawni cynaliadwyedd yn allweddol ac yn cynorthwyo'r Awdurdod i ddangos gwerth am arian.

Yr hyn yr ydym wedi'i ganfod

- 5 Mae dull yr Awdurdod yn ategu ei sefyllfa ariannol gymharol sefydlog. Fodd bynnag, nid yw'r Awdurdod wedi diweddarau sut y bydd yn ymateb i'w heriau ariannol yn y tymor canolig.

Yr hyn yr ydym yn ei argymhell

- 6 Rydym wedi gwneud tri argymhelliad. Mae'r cyntaf yn canolbwyntio ar yr angen i ddiweddarau strategaethau ariannol yn gyson a sicrhau eu bod yn rhychwantu'r tymor hwy. Mae'r ail yn canolbwyntio ar sut y mae'r Awdurdod yn rhannu ei sefyllfa ariannol gyda'i aelodau. Mae'r trydydd yn canolbwyntio ar egluro pa bwyllgor sy'n gyfrifol am oruchwyliaeth ar gynllunio a pherfformiad ariannol.

Ein canfyddiadau

Mae gan yr Awdurdod ddealltwriaeth glir am ei sefyllfa ariannol ond nid yw'n nodi'n glir sut y mae hyn wedi goleuo ei strategaeth ariannol

- 7 Mae sefyllfa cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod yn gymharol gryf o'i gymharu â'r ddau Awdurdod Tân ac Achub (ATA) arall yng Nghymru. Roedd yr Awdurdod yn dal swm a oedd yn cyfateb i 22.8% o gost net ei wasanaethau mewn cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy na chyfyngir arnynt gan y gyfraith ar ddiwedd 2024-25.¹ Dyma'r uchaf o'r tri ATA yng Nghymru.
- 8 Nid yw'r Awdurdod wedi cynllunio sut y bydd yn defnyddio'i gronfeydd wrth gefn i ategu ei gynaliadwyedd ariannol. Mae cronfeydd wrth gefn yn rhan graidd o gynllunio ariannol. Er enghraifft, gan nad yw ATAau yn cael unrhyw gyllid cyfalaf gan Lywodraeth Cymru, mae cronfeydd wrth gefn yn ffordd allweddol o ariannu prosiectau cyfalaf. Mae hyn yn golygu bod cynllunio sut y bydd cronfeydd wrth gefn yn ategu ei gynlluniau ariannol yn gallu helpu'r Awdurdod i gyflawni prosiectau pwysig. Gallai hyn gynnwys ei ganolfan hyfforddi newydd arfaethedig, er enghraifft. Mae penderfynu beth yw'r lefel gywir o gronfeydd wrth gefn yn nhyb yr Awdurdod, sut y bydd yn cyflawni'r lefel honno, a sut y byddant yn cael eu defnyddio'n strategol, yn bwysig i ategu cynaliadwyedd ariannol.

¹ Rydym yn cyhoeddi'r data hwn fel rhan o'n hofferyn data cynaliadwyedd ariannol llywodraeth leol. Gall ein diffiniad ni o gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy fod yn wahanol i'r un a ddefnyddir gan wahanol gyrff.

- 9 Mae gan yr Awdurdod ddealltwriaeth fanwl am ei risgiau ariannol ond nid yw wedi dangos sut y mae'r rhain yn cysylltu â'i strategaeth ariannol. Mae'r Awdurdod yn amlwg yn ymwybodol o risgiau allweddol. Mae'n ei gwneud hi'n ofynnol i'w adrannau egluro sut y maent yn mynd i'r afael â risgiau trwy'r modd y maent yn pennu eu cyllidebau. Fodd bynnag, trwy beidio â nodi sut y mae'r rhain yn goleuo ei strategaeth ariannol, nid yw'n glir sut y mae'r Awdurdod yn bwriadu ymateb iddynt. Gallai cyfleu ei risgiau ariannol allweddol yn eglur fod yn bwysicach hefyd oherwydd newidiadau arfaethedig i'r model ariannol ar gyfer ATAau, a'r angen posibl am fwy o ddeialog gyda chynghorau cyfansoddol.
- 10 Mae gwybodaeth fanwl am bwysau ariannu a risgiau ariannol yn bwysig i helpu i ddatblygu strategaeth ariannol sy'n seiliedig ar wybodaeth dda i fynd i'r afael â heriau ariannol.

Mae gan yr Awdurdod ddull eglur lle mae cynllunio ariannol yn y cwestiwn, ond nid yw wedi nodi ei gynlluniau ar gyfer y tymor canolig a hir

- 11 Mae gan yr Awdurdod strategaeth adnoddau tymor canolig, ond nid yw wedi ei diweddarau'n gyhoeddus yn ddiweddar. Fe gymeradwyodd yr Awdurdod ei strategaeth ym mis Chwefror 2024, ac roedd yn rhychwantu tair blynedd ariannol. Nid yw wedi cyhoeddi diweddariad i'w strategaeth yn y blynyddoedd ers hynny. Mae hyn yn golygu bod y strategaeth gyfredol yn dod i ben yn 2026-27. Mae'r Awdurdod wedi cynllunio ei wariant dros y tair blynedd nesaf mewn dogfennau mewnol. Gallai diweddarau ei strategaeth gyhoeddus a'i chysylltu â'i broses flynyddol o bennu ei gyllideb helpu'r Awdurdod i ddangos yn fwy eglur sut y mae'n cynllunio dros y tymor canolig. Gallai hefyd ddarparu cyfle i aelodau graffu a dylanwadu ar ei chynnwys. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi cynllunio ei wariant cyfalaf dros gyfnod o ddeng mlynedd.

- 12 Nid yw'r Awdurdod wedi datblygu strategaeth ariannol tymor hwy eto. Mae ei strategaeth gyfredol yn canolbwyntio ar y tymor canolig ond nid yw'n defnyddio gwybodaeth fanwl yr Awdurdod am risgiau i gynllunio ar gyfer senarios yn y dyfodol. Rydym yn cydnabod y bu nifer o ffactorau sydd wedi creu ansicrwydd i'r Awdurdod yn ddiweddar. Mae hyn yn cynnwys canlyniad ymgynghoriad diweddar Llywodraeth Cymru ar ddiwygio Awdurdodau Tân ac Achub. Rydym hefyd yn cydnabod yr her y mae cylchoedd ariannu blynyddol yn ei chreu i gynllunio tymor hwy. Fodd bynnag, byddai dull strategol tymor hwy, sy'n cynnwys cynlluniau ar gyfer senarios, yn cryfhau gallu'r Awdurdod i ymateb i heriau ariannol yn y dyfodol.
- 13 Mae strategaeth ariannol eglur, sy'n seiliedig ar wybodaeth dda ac y cytunwyd arni yn allweddol i ddangos sut y bydd yr Awdurdod yn ymateb i'w bwysau ariannu yn y dyfodol, yn enwedig sut y bydd yn cau ei fwlc ariannu rhagamcanol yn y tymor byr, canolig a hir. Mae hefyd yn cynorthwyo'r Awdurdod i ddeall effaith ei strategaeth ar ei amcanion llesiant a'i ddyletswyddau cyfreithiol.

Mae'r Awdurdod yn adrodd yn rheolaidd ar ei sefyllfa ariannol ond gallai gysylltu adroddiadau'n fwy eglur â'i strategaeth ariannol

- 14 Mae'r Awdurdod yn adrodd yn rheolaidd ar ei sefyllfa ariannol wrth aelodau. Mae'r Awdurdod Llawn yn cael adroddiadau cyllid chwarterol. Mae'r adroddiadau'n nodi sut y mae gwariant yr Awdurdod yn amrywio o'i gymharu â'i gyllideb a'i sefyllfa ddisgwyliedig ar ddiwedd y flwyddyn. Mae adrodd yn eglur ac yn aml wrth aelodau'n eu helpu i wybod am ei sefyllfa ariannol. Gall hyn helpu aelodau i gymryd camau gweithredu i wella sefyllfa hirdymor yr Awdurdod.
- 15 Fodd bynnag, nid yw adroddiadau'r Awdurdod yn nodi'n glir beth yw goblygiadau ei wariant ar gyfer ei strategaeth ariannol. Er enghraifft, gall nodi effaith gorwariant neu danwariant ar gyflawni ei amcanion helpu aelodau i graffu ar hyn a'i fonitro. Gall hyn ategu cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod ymhellach.

- 16 Nid yw'n glir sut y mae cyfrifoldeb am oruchwyliaeth ariannol fel a nodir yng Nghyfansoddiad yr Awdurdod yn cael ei chyflawni'n ymarferol. Mae gan y Pwyllgor Archwilio rôl i oruchwyllo trefniadau adrodd ariannol, ond dim ond i'r Awdurdod Llawn y cyflwynir adroddiadau ariannol. Felly nid yw'n glir sut y mae'r Pwyllgor Archwilio'n cyflawni'r rôl hon na sut y mae'r cyfansoddiad yn adlewyrchu arfer go iawn. Mae rolau a chyfrifoldebau eglur yn bwysig i sicrhau bod gan aelodau ffocws priodol ar gynaliadwyedd ariannol a gwerth am arian.

Argymhellion

- A1** Dylai'r Awdurdod ddiweddarau ei strategaeth adnoddau tymor canolig a datblygu ei ddull tymor hwy o gyflawni cynaliadwyedd ariannol. I wneud hyn, dylai'r Awdurdod:
- 1.1** sicrhau bod ei strategaeth yn dal i fod yn gyfoes ac wedi'i chysylltu â'i broses flynyddol ar gyfer pennu'r gyllideb;
 - 1.2** nodi sut y bydd yn ymateb i risgiau ariannol gan gynnwys, os oes angen, trwy gynllunio arbedion; ac
 - 1.3** cynllunio ei ddefnydd o gronfeydd wrth gefn mewn modd strategol.

- A2** Dylai'r Awdurdod gryfhau ei adroddiadau ariannol i aelodau fel eu bod yn cynnwys effaith perfformiad ariannol ar:
- 2.1** ei amcanion llesiant;
 - 2.2** cyflawni ei ddyletswyddau statudol; a hefyd
 - 2.3** ei strategaeth ariannol tymor hwy.

- A3** Dylai'r Awdurdod egluro pa bwyllgor sydd â chyfrifoldeb am oruchwyliaeth ar y strategaeth ariannol a monitro ariannol.

Atodiadau

Ynglŷn â'n gwaith

Cwmpas yr archwiliad

Fe wnaethom ystyried sut y mae'r Awdurdod yn gweithredu i helpu i gyflawni cynaliadwyedd ariannol. Mae hyn yn cynnwys ei gynlluniau ariannol, y dystiolaeth a ddefnyddiodd i ddatblygu ei gynlluniau, ac yna sut y mae'n adrodd wrth aelodau ar ei sefyllfa ariannol. Fe wnaethom fwrw golwg ar y trefniadau a oedd yn bodoli rhwng mis Hydref a mis Rhagfyr 2025.

Ni wnaethom fwrw golwg ar reoli ariannol ehangach yn yr Awdurdod na'r penderfyniadau ariannol unigol y mae wedi'u gwneud neu'n bwriadu eu gwneud.

Cwestiynau a meini prawf archwilio

Cwestiynau

Daethom i'n casgliadau ynglŷn â chynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod trwy ateb tri chwestiwn allweddol. Yn gyntaf, fe ofynnem ni a oes gan yr Awdurdod gynllun eglur a hirdymor ar gyfer ei gynaliadwyedd ariannol. Yn ail, fe wnaethom ystyried a yw'r Awdurdod yn gwybod ym mha fath o sefyllfa ariannol y mae, ac a yw wedi defnyddio ei wybodaeth i siapio ei strategaeth. Yn drydydd, fe ofynnem ni a yw adroddiadau ariannol yr Awdurdod i aelodau'n eu helpu i oruchwyllo ei gynaliadwyedd ariannol.

Meini prawf

Fe ddefnyddiom ni'r meini prawf archwilio i'n helpu i ateb ein cwestiynau am drefniadau'r Awdurdod. Maent yn ein helpu i ddeall sut y dylai neu y gallai trefniadau edrych yn eu cyd-destun. Fe wnaeth gwaith y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth a'n gwybodaeth gronnus ni siapio eu datblygiad.

Dulliau

Mae ein canfyddiadau'n seiliedig ar adolygiadau o ddogfennau a chyfweliadau gydag uwch swyddogion a Dirprwy Gadeirydd yr Awdurdod.

Amdanom ni

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru'n annibynnol ar Lywodraeth Cymru a'r Senedd. Rôl yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilio cyfrifon Llywodraeth Cymru, y GIG yng Nghymru a chyrff cyhoeddus cysylltiedig eraill, ynghyd â chyfrifon cynghorau a chyrff eraill mewn llywodraeth leol, ac adrodd ar y rhain. Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn adrodd ar ddefnydd y sefydliadau hyn o adnoddau ac yn awgrymu ffyrdd y gallant wella.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gwneud ei waith gyda chymorth staff ac adnoddau eraill gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n gorff a sefydlwyd i gefnogi'r Archwilydd Cyffredinol, ei gynghori a monitro ei waith.

Archwilio Cymru yw'r term ymbarél a ddefnyddir ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r rhain yn endidau cyfreithiol ar wahân a chanddynt y rolau gwahanol a amlinellir uchod. Nid yw Archwilio Cymru ei hun yn endid cyfreithiol.

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

Defnydd Archwilio Cymru yn unig

Corff a archwiliwyd	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Enw'r archwiliad	Cynaliadwyedd ariannol
Dyddiad cyhoeddi	Mawrth 2026

Cyf	Argymhelliad	Sylwadau ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau'r camau gweithredu arfaethedig	Teitl swyddog cyfrifol	Archwilio Cymru yn unig
R1	Dylai'r Awdurdod ddiweddararu ei strategaeth adnoddau tymor canolig a datblygu ei ddull tymor hwy o gyflawni cynaliadwyedd ariannol. I wneud hyn, dylai'r Awdurdod: sicrhau bod ei strategaeth yn dal i fod yn gyfoes ac wedi'i chysylltu â'i broses flynyddol ar gyfer pennu'r gyllideb;	Mae Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig (SATC) wedi'i hadnewyddu, sy'n cwmpasu'r cyfnod 2026–2030, wedi'i datblygu ac mae wedi'i threfnu i'w chyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth. Bydd y SATC yn cael ei ddiweddararu'n ffurfiol o leiaf bob dwy flynedd, a'i hadnewyddu'n flynyddol lle bo newidiadau sylweddol mewn cyllid,	Mawrth 2026	Pennaeth Cyllid a Chaffael	

Cyf	Argymhelliad	Sylwadau ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau'r camau gweithredu arfaethedig	Teitl swyddog cyfrifol	Archwilio Cymru yn unig
	• nodi sut y bydd yn ymateb i risgiau ariannol gan gynnwys, os oes angen, trwy gynllunio arbedion; ac • cynllunio ei ddefnydd o gronfeydd wrth gefn mewn modd strategol.	risg ariannol neu flaenoriaethau gwasanaeth.			
R2	Dylai'r Awdurdod gryfhau ei adroddiadau ariannol i aelodau fel eu bod yn cynnwys effaith perfformiad ariannol ar: • ei amcanion llesiant; • cyflawni ei ddyletswyddau statudol; a hefyd	Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn. Bydd yr adroddiadau ariannol presennol a ddarperir i aelodau yn cael eu hadolygu a'u mireinio er mwyn sicrhau eu bod yn parhau i gefnogi goruchwyliaeth effeithiol o berfformiad ariannol, yn unol â'r argymhelliad.	Medi 2026	Pennaeth Cyllid a Chaffael	

Cyf	Argymhelliad	Sylwadau ar gamau gweithredu arfaethedig	Dyddiad cwblhau'r camau gweithredu arfaethedig	Teitl swyddog cyfrifol	Archwilio Cymru yn unig
	ei strategaeth ariannol tymor hwy.				
R3	Dylai'r Awdurdod egluro pa bwyllgor sydd â chyfrifoldeb am oruchwyliaeth ar y strategaeth ariannol a monitro ariannol.	Derbynnir yr argymhelliad; fodd bynnag, bydd y gweithredu'n cael ei alinio â chyflwyno deddfwriaeth eilaidd Llywodraeth Cymru ar ddiwygio llywodraethu'r Gwasanaeth Tân ac Achub. Yn y cyfamser, bydd gan yr Awdurdod Tân ac Achub (ATA) gyfrifoldeb terfynol.	Wedi'i alinio â Diwygio Llywodraethu	Swyddog Monitro	

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	16 Mawrth 2026
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Cyllid ac Adnoddau
Swyddog Cyswllt	Angharad Ellis (MIAA)
Pwnc	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol 2025-26

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am y gwaith a wnaed gan ddarparwyr archwilio mewnol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) hyd at 28 Chwefror 2026.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod roi trefniadau ar waith ar gyfer archwilio systemau rheoli. Mae'r Mersey Internal Audit Agency (MIAA) wedi cael eu penodi i ddarparu gwasanaethau archwilio mewnol i'r Awdurdod.
- 3 Mae'r adroddiad a gynhwysir yn Atodiad 1 yn rhoi trosolwg o'r gwaith a wnaed yn ystod blwyddyn ariannol 2025/26 yn erbyn y cynllun archwilio mewnol y cytunwyd arno. Mae'r adroddiad yn cadarnhau'r gwaith a wnaed rhwng 1 Rhagfyr 2025 a 28 Chwefror 2026.
- 4 Yn ystod y cyfnod hwnnw, ymgwymerodd MIAA â'r gwaith maes i asesu'r rheolaethau craidd mewn perthynas â fframwaith rheoli risg yr Awdurdod a bydd yn rhoi gwybod am y canfyddiadau yng nghyfarfod Mehefin 2026.

ARGYMHELLION

- 5 Argymhellir bod yr Aelodau yn:
 - i) **Nodi'r gwaith a wnaed gan MIAA yn ystod 2025/26; a**
 - ii) **Nodi'r gwaith a gwblhawyd yn derfynol rhwng 1 Rhagfyr 2025 a 28 Chwefror 2026.**

CEFNDIR

- 6 Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (y Rheoliadau) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod wneud trefniadau priodol ac effeithiol ar gyfer systemau rheoli mewnol. Mae hyn yn cynnwys y trefniadau ar gyfer rheoli risg a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol.
- 7 Mae'r Rheoliadau hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i gynnal archwiliad mewnol digonol ac effeithiol o'r systemau rheoli mewnol, ac mae'n rhaid hysbysu Aelodau'r Awdurdod am ganfyddiadau'r archwiliad. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo'r Datganiad Rheolaeth Fewnol yn flynyddol.
- 8 Cymeradwywyd Cynllun Archwilio 2025/26 gan y Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ar 17 Mawrth 2025.

GWYBODAETH

- 9 Mae'r adroddiad a gynhwysir yn Atodiad 1 yn rhoi trosolwg o'r gwaith a wnaed yn ystod 2025/26 ac yn cadarnhau bod yr adolygiadau canlynol wedi'u cwblhau yn ystod y flwyddyn ariannol:
 - Rheolaethau Prosesu Trafodion Ariannol Allweddol
 - Gwaith maes y Fenter Twyll Genedlaethol (NFI)
 - Cynllunio Busnes
 - Rheoli Asedau Offer
- 10 Mae elfen derfynol cynllun archwilio 2025/26 yn ymwneud â threfniadau rheoli risg yr Awdurdod, ac mae'r gwaith hwn ar y gweill ar hyn o bryd ac adroddir yn ei gylch wrth y Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin 2026.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gweithredu systemau ariannol sy'n cael eu rheoli'n briodol yn cefnogi'r gwaith o gyflawni'r amcanion llesiant a chynaliadwyedd gwasanaethau yn y tymor hwy.
Cyllideb	Mae sicrwydd ynghylch bodolaeth a gweithrediad rheolaethau mewnol yn cefnogi'r broses ar gyfer pennu cyllideb yn effeithiol.
Cyfreithiol	Mae trefniant archwilio mewnol effeithiol yn un o ofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.
Staffio	Mae'r adolygiad o systemau ariannol allweddol yn rhoi sicrwydd bod rheolaethau yn bresennol a bod y taliadau yn unol â pholisïau a gweithdrefnau y cytunwyd arnynt.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol / Y Gymraeg	Mae'r arweinydd ymgysylltu ag MIAA yn ddwyieithog a bydd yr adroddiadau'n destun y prosesau cyfieithu arferol.
Risgiau	Mae Barn y Pennaeth Archwilio Mewnol yn darparu cydymffurfiaeth â'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio a Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Heb sicrwydd o'r fath, ni fyddai'r Awdurdod yn ymwybodol o ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau llywodraethu corfforaethol, rheoli risg a rheolaeth fewnol a'i allu cysylltiedig i gyflawni ei amcanion. Ni fyddai unrhyw faterion neu wendidau arwyddocaol a nodwyd gan Archwilio Mewnol yn cael eu hystyried wrth baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol.

Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol Pwyllgor Archwilio (Mawrth 2026)

Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

Cynnwys

1 Cyflwyniad

2 Negeseuon Allweddol at Sylw'r Pwyllgor Archwilio

Atodiad A: Perfformiad y Contract

Atodiad B: Dangosyddion Perfformiad

Atodiad C: Meysydd Allweddol a Chantau Gweithredu i'w Cyflawni

Atodiad D: Diffiniadau Sicrwydd a Dosbarthiadau Risg

Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (sector cyhoeddus y DU)

Cwblhawyd ein gwaith yn unol â Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (sector cyhoeddus y DU).

Crynodeb Gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Archwilio ynglŷn â'r cynnydd a wnaed yn erbyn y Cynllun Archwilio Mewnol ar gyfer 2025/26 ac yn tynnu eich sylw at faterion sy'n berthnasol i'ch cyfrifoldebau fel aelodau o'r Pwyllgor Archwilio.

Mae'r adroddiad cynnydd hwn yn rhoi crynodeb o'r gweithgarwch Archwilio Mewnol ac yn cydymffurfio â gofynion y Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (sector cyhoeddus y DU).

Rhoddir adroddiadau cynhwysfawr sy'n manylu ar ganfyddiadau, argymhellion a'r camau gweithredu y cytunwyd arnynt i'r sefydliad, ac maent wedi'u cynnwys ym mhapurau'r Pwyllgor Archwilio. Hefyd, adroddir ar y sefyllfa gyfunol o safbwynt y camau dilynol o bryd i'w gilydd i'r Pwyllgor Archwilio.

Mae'r adroddiad cynnydd hwn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 1 Rhagfyr 2025 a 28 Chwefror 2026.

3 Crynodeb Gweithredol

Adolygiadau Archwilio 2025/26

Mae'r adolygiadau canlynol wedi'u cwblhau:

- Rheolaethau Ariannol Allweddol (Sicrwydd Sylweddol)

Roedd y prif feysydd arfer da yn ymwneud â systemau'r Cyfriflyfr Cyffredinol, Cyfrifon Derbyniadwy a Rheoli Cyllidebol. Canfu profion o anfonebau a dalwyd awdurdodiad priodol o fewn TechOne ac anfonebau a godwyd heb orchymyn prynu (PO) sy'n gysylltiedig â chostau cyfleustodau, cynnal a chadw, cyfleusterau / fflyd neu gyflogres. Codwyd dau argymhelliad canolig mewn perthynas â gweithdrefnau diwygio cyflenwyr a chyflenwyr newydd. Gwnaethpwyd dau argymhelliad risg isel arall i gryfhau'r ymdrechion adfer dyled presennol a chrisialu'r trefniadau adrodd ariannol cyfredol.

- Presenoldeb mewn cyfarfodydd Craffu ar y Gyllideb (N/a Sicrwydd)

Gweler Atodiad C am fanylion y Meysydd Allweddol a'r Camau Gweithredu i'w Cyflawni

Mae'r adolygiadau canlynol ar y gweill:

- Rheolaethau Craidd Rheoli Risg (Gwaith Maes)

Camau Dilynol

Mae ein gwaith dilynol ar y gweill a bydd adroddiad yn cael ei roi yng nghyfarfod y Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin 2026.

Newidiadau i'r Cynllun Archwilio

Gofynnir am gymeradwyaeth y Pwyllgor Archwilio ar gyfer unrhyw newidiadau i'r cynllun gwreiddiol ac amlygir hynny ar wahân isod i hwyluso'r broses fonitro.

Nid oes unrhyw gynigion ar hyn o bryd i newid y cynllun archwilio a gymeradwywyd.

Gwerth Ychwanegol

Nodiadau Briffio

Dyma ein nodiadau briffio/blogiau/podlediadau diweddaraf:

- [Blog Jane Pine: Taking Time to Reflect: Why looking back helps us move forward](#)
- [Cyfres Llyfrynau Simple AI: Helping the NHS Understand Artificial Intelligence](#)

Digwyddiadau

- [Arwain gweithlu'r sector cyhoeddus tuag at barodrwydd AI \(11 Chwefror 2026\)](#): Mae'r dosbarth meistr rhyngweithiol hwn yn archwilio sut y gall sefydliadau'r sector cyhoeddus yng Ngogledd-orllewin Lloegr gofleidio deallusrwydd artiffisial (AI) mewn ffordd sy'n foesegol, effeithiol a chynaliadwy. Wedi'i gynllunio ar gyfer arweinwyr ac ymarferwyr sy'n llywio trawsnewid digidol, mae'r sesiwn yn datgyfrinio AI, yn amlinellu ystyriaethau llywodraethu a risg, ac yn arddangos achosion defnydd yn y byd go iawn o feysydd iechyd a llywodraeth leol.
- [Datgloi Cynhyrchiant Cynaliadwy \(19 Mawrth 2026\)](#): Bydd y dosbarth meistr hwn yn helpu arweinwyr iechyd a gofal cymdeithasol i ail-fframio cynhyrchiant yn sbardun gwelliannau cynaliadwy mewn ansawdd gofal, nid mecanwaith ar gyfer cyrraedd targedau ariannol yn unig. Gan adeiladu ar alwad Comisiwn Cynhyrchiant y GIG am naratif newydd, bydd y sesiwn yn archwilio sut y gall enillion cynhyrchiant wella canlyniadau cleifion, profiad staff, a gwydnwch y system.

Atodiad A: Perfformiad y Contract

Mae'r Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (sector cyhoeddus y DU) yn nodi: 'Yn sector cyhoeddus y DU, mae'n rhaid i brif swyddog archwilio baratoi casgliad cyffredinol o'r fath o leiaf unwaith y flwyddyn i gefnogi adrodd llywodraethiant ehangach, gan ystyried unrhyw rwymedigaethau neu brosesau penodol yn y sector. Rhaid i'r casgliad cyffredinol hwn gynnwys llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth.' Mae'r tabl yn crynhoi gwaith cyflawni Barn eich Pennaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2025/26:

Maes Barn y Pennaeth Archwilio Mewnol	Cytuno ar Gylch Gorchwyl	Statws	Lefel Sicrwydd	Adroddiad y Pwyllgor Archwilio
Rheoli Risg - Rheolaethau Craidd		Gwaith Maes		Mehefin 2026
Y Fenter Twyll Genedlaethol	Amh.	Wedi ei gwblhau	Amherthnasol	Rhagfyr 2025
Rheolaethau Ariannol Allweddol		Wedi ei gwblhau	Sylweddol	Mawrth 2026
Cynllunio Busnes		Wedi ei gwblhau	Sylweddol	Rhagfyr 2025
Rheoli Asedau Offer		Wedi ei gwblhau	Cyfngedig	Medi 2025
Presenoldeb mewn cyfarfodydd Craffu ar y Gyllideb	Amh.	Yn ôl yr angen	Amherthnasol	Amherthnasol
Camau Dilynol				
Ch1	Amh.	Wedi ei gwblhau	Amh.	Mehefin 2025
Ch2	Amh.	Wedi ei gwblhau	Amh.	Medi 2025
Ch4	Amh.	Ar y gweill		Mehefin 2026

Atodiad B: Dangosyddion Perfformiad

Y prif fesur o berfformiad eich archwilydd mewnol yw'r allbynnau sy'n deillio o'r gwaith a wnaed. Mae'r canlynol yn rhoi gwybodaeth am ddangosyddion perfformiad i gefnogi'r Pwyllgor wrth asesu perfformiad yr Archwiliad Mewnol.

Elfen	Adrodd ar Reoleidd-dra	Statws	Crynodeb
Cyflwyno Barn y Pennaeth Archwilio Mewnol (Cynnydd yn erbyn y Cynllun)	Pob Pwyllgor Archwilio	Gwyrdd	Dim materion i'w hadrodd
Cyhoeddi Holiadur Boddhad Cleientiaid ar ôl cwblhau pob archwiliad.	Mae pob adroddiad Terfynol yn cynnwys holiadur i gasglu adborth cleientiaid	Gwyrdd	
Canran yr argymhellion a godwyd y cytunwyd arnynt	Pob Pwyllgor Archwilio	Gwyrdd	
Canran yr argymhellion sy'n cael eu gweithredu	Adroddir ar gamau dilynol ddwywaith y flwyddyn	Gwyrdd	
Staff Cymwysedig	Blynyddol	Gwyrdd	Mae gan MIAA weithlu cymwys iawn ac amrywiol sy'n cynnwys 65% o staff cymwys. Mae gan yr Uwch Dîm sy'n darparu'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol i GTAGC gymwysterau CCAB/IIA.
Ansawdd	Blynyddol	Gwyrdd	Mae MIAA yn gweithredu systemau i Safonau Ansawdd ISO. Mae MIAA yn cydymffurfio â'r Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (sector cyhoeddus y DU).

Atodiad C: Meysydd Allweddol o'n Gwaith a'r Camau Gweithredu i'w Cyflawni

Teitl yr Adroddiad	Rheolaethau Ariannol Allweddol			
Noddwr Gweithredol	Prif Swyddog Tân Cynorthwyol			
Lefel Sicrwydd	Sicrwydd Sylweddol – Mae system dda o reolaeth fewnol wedi'i chynllunio i gyflawni amcanion y system, ac mae'r rheolaethau'n cael eu gweithredu'n gyson ar y cyfan.			
Amcan	Darparu sicrwydd bod y rheolaethau allweddol mwyaf arwyddocaol wedi'u cynllunio'n briodol ac yn gweithredu'n effeithiol yn ymarferol.			
Argymhellion	0 x Critigol	0 x Uchel	2 x Canolig	2 x Isel
Crynodeb	<u>Cyfriflyfr Cyffredinol</u> - Cadarnhaodd adolygiad archwilio o adroddiadau cysoni cyfrifon banc ar gyfer mis Medi, Hydref a Thachwedd 2025 eu bod wedi'u cwblhau ar ddiwrnod gwaith olaf pob mis. Roedd y rhain yn cysoni â balans y cyfrif cyfriflyfr yn system TechOne yn erbyn balans cau datganiad banc Barclays. - Canfuwyd bod y gyllideb refeniw y cytunwyd arni ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26 yn gyson ag adroddiad Adolygu Cyllideb 2025/26 yr Awdurdod Tân i gyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Hydref 2025. - Cadarnhaodd profion sampl o 20 cofnod cyfnodolion y parhawyd i wahanu dyletswyddau'n ddigonol, o fewn system TechOne, rhwng y paratöwr a'r cymeradwywr.			

Cyfrifon Taladwy

- Cyflwynwyd a chymeradwywyd y Rheoliadau Ariannol yng nghyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Hydref 2025. Mae'r Cynllun Dirprwyo Ariannol (SoFD) wedi'i ddiweddarau ac fe'i cyflwynwyd i'r Uwch Dîm Arweinyddol (SLT) ym mis Tachwedd 2025.
- Cadarnhaodd profion archwilio sampl o 20 terfyn dirprwyedig a sefydlwyd o fewn TechOne eu bod wedi'u sefydlu'n gywir yn unol â'r SoFD a'r lefelau awdurdodi.
- Canfu adolygiad MIAA o 10 anfoneb a dalwyd gyda Gorchymyn Prynu fod dyletswyddau wedi'u gwahanu'n briodol rhwng y ceisiwr a'r cymeradwywr, gyda'r cymeradwyaethau yn unol â'r SoFD a lefelau awdurdodi.
- Canfu profion pellach o 20 anfoneb a dalwyd heb Orchymyn Prynu fod dyletswyddau wedi'u gwahanu rhwng y defnyddiwr a brosesodd ac a gymeradwyodd, gyda'r cymeradwyaethau yn unol â'r SoFD a lefelau awdurdodi.
- Cadarnhaodd adolygiad archwilio o restrau taliadau a broseswyd ym mis Hydref 2025 eu bod wedi'u cymeradwyo'n annibynnol.
- Mae gwiriadau a diwygiadau cyflenwyr yn cael eu prosesu gan un swyddog. Roedd y profion a gynhaliwyd ar sampl o 10 cyflenwr newydd yn nodi bod ffurflenni a gwiriadau Endole, treth ar werth (TAW) a Thŷ'r Cwmnïau wedi'u cwblhau (Cyfeiriwch at Argymhellion 1 a 2).
- Cadarnhaodd adolygiad o'r cyfrifon credyd a restrir yn TechOne, ar 09/12/2025, nad oedd unrhyw gredydwyd gyda chyfanswm balans debyd ar gyfer y cyfrif.

Cyfrifon Derbyniadwy

- Canfu adolygiad archwilio o 10 anfoneb werthu ddogfennaeth ategol ac awdurdodiad priodol ar waith a symiau anfonebau wedi'u cysoni â system TechOne.
- Nododd adolygiad archwilio o 7 nodyn credyd a godwyd fod rhesymeg ddilys wedi'i darparu i gadarnhau canslo'r dyledion. Gorfodwyd gwahanu dyletswyddau rhwng paratöwr a chymeradwywr y nodiadau credyd a samplwyd.

- Cadarnhaodd adolygiad o'r cyfrifon dyledwyr a restrir yn TechOne, ar 09/12/2025, nad oedd unrhyw ddyledwyr gyda chyfanswm balans credyd ar gyfer y cyfrif.
- Darparwyd sefyllfa fyw o gyfrifon dyledwyr ar TechOne i'w hadolygu, ac ni chofnodwyd unrhyw ddyledion gwerth uchel neu heb eu talu ers amser maith heb gynllun talu. Adroddwyd am ddyledwyr tymor byr a hirdymor yn y fantolen i gyfarfodydd yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Gorffennaf a Hydref 2025.
- Nid oedd unrhyw ddrwgddyledion wedi'u dileu yn y flwyddyn hyd yma. Cadarnhaodd Rheoliadau Ariannol yr Awdurdodau Tân ac Achub y gall achosion o ddileu gael eu hystyried yn na ellir eu casglu gan y Prif Swyddog Cynorthwyol neu eu cymeradwyo gan yr Awdurdod.

Rheoli Cyllidebol

- Mae'r Rheoliadau Ariannol yn amlinellu cyfrifoldebau deiliaid y gyllideb am reoli incwm a gwariant o fewn y gyllideb ac adrodd gwybodaeth gywir.
- Cymeradwywyd Cyllideb 2025/26 yng nghyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Ionawr 2025, cyn dechrau'r flwyddyn ariannol. Darparwyd diweddariadau ar sefyllfa'r gyllideb a rhagolygon refeniw yn adroddiad Adolygiad Cyllideb 2025/26 i gyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Hydref 2025.
- Adroddwyd am amserlen gosod cyllideb yn rhan o'r cynnig cyllideb ddrafft ar gyfer 2025/26 a 2026/27 i'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb, a gadarnhaodd y dyddiadau allanol hyd at setliad terfynol gyda Llywodraeth Cymru. Mae'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb yn cyfarfod yn fisol i drafod cynllunio ariannol a risgiau'r gyllideb.
- Cyflwynwyd adroddiadau'r gyllideb yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad ym mis Gorffennaf a Hydref 2025. Dengys yr adroddiadau ddadansoddiad cyfradd rhedeg a'r gyllideb wirioneddol, amrywiant i'r gyllideb a'r ymrwymladau ar gyfer pob adran. Mae Cyllid yn ymgysylltu â deiliaid cyllideb cyn cyfarfodydd y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad. Cydnabuwyd arfer gorau yn yr adroddiadau hyn i nodi 3 chodiad uchaf y deiliaid cyllideb ar gyfer y cyfnod.

Meysydd Allweddol y Cytunwyd i Weithredu Arnynt

- Cyfrifon Taladwy - Canfuwyd bod y nodiadau canllaw cyflenwyr ar ffurf ddrafft gyda newidiadau wedi'u tracio. Yn ogystal, nid oedd y canllawiau'n cynnwys cyfeiriad digonol at dwyll mandad banc a risg twyll. Ar ben hynny, nid oedd y ffurflen cyflenwr newydd ar waith yn cynnwys datganiad gwrth-dwyll. (Risg Ganolig)
- Cyfrifon Taladwy - Roedd profion archwilio 10 o gyflenwyr newydd yn cydnabod nad oedd yn arfer cyson i fanylion banc gael eu gwirio gyda chynrychiolydd cyflenwr dros y ffôn. Cadarnhaodd profion archwilio pellach o 10 diwygiad cyflenwr fod enw cynrychiolydd y cyflenwr wedi'i gofnodi yn TechOne mewn un achos, yn dilyn gwiriad dros y ffôn. Roedd diffyg nodiadau wedi'u cofnodi yn TechOne i gadarnhau pa fanylion sydd wedi'u newid ar gyfer un cyflenwr. Yn ogystal, gwelsom nad oedd sefydlu cyflenwyr newydd a diwygiadau cyflenwyr yn destun adolygiad annibynnol. (Risg Ganolig)
- Cyfrifon Derbyniadwy - Fe sylwom nad oes nodiadau atgoffa i dalu/llythyrau adennill dyled y system wedi'u hanfon pan nad yw taliadau wedi'u cael o fewn y cyfnod talu 30 diwrnod. Mewn profion archwilio dau ddyledwr, canfuwyd hefyd na chysylltwyd ynghylch un taliad a oedd yn ddyledus ar 13/11/2025 ac nad aethpwyd ar drywydd un taliad tan ddiwrnod 55. (Risg Isel)
- Y Cyfriflyfr Cyffredinol – Nid yw'r trefniadau presennol sydd ar waith mewn perthynas ag adroddiadau ariannol a chysoni cyfriflenni cyfrifon taladwy a chyfrifon derbyniadwy, a nwyddau a gafwyd heb eu hanfonebu (GRNI) wedi eu hadlewyrchu mewn Gweithdrefn Weithredu Safonol (SOP). (Risg Isel)

Atodiad D: Diffiniadau Sicrwydd a Dosbarthiadau Risg

Lefel Sicrwydd	Disgrifiad
Uchel	Mae system gref o reolaeth fewnol sydd wedi'i chynllunio'n effeithiol i gyflawni amcanion y system, ac mae'r rheolaethau yn cael eu gweithredu'n gyson ym mhob maes a adolygwyd.
Sylweddol	Mae system dda o reolaeth fewnol wedi'i chynllunio i gyflawni amcanion y system, ac mae'r rheolaethau'n cael eu gweithredu'n gyson ar y cyfan.
Cymedrol	Mae system ddigonol o reolaeth fewnol; fodd bynnag, mewn rhai meysydd mae gwendidau o ran cynllunio a/neu weithredu rheolaethau'n anghyson yn peryglu cyflawni rhai agweddau ar amcanion y system.
Cyfyngedig	Mae'r system o reolaeth fewnol dan fygythiad gan fod gwendidau o ran cynllunio a/neu weithredu mesurau rheolaeth yn anghyson yn peryglu cyflawni amcanion y system.
Dim	Mae system annigonol o reolaeth fewnol gan fod gwendidau o ran rheolaeth a/neu ddiffyg cydymffurfio cyson â rheolaethau wedi, neu fe allai, arwain at fethu â chyflawni amcanion y system.

Critigol	Gwendid rheoli a allai gael effaith sylweddol nid yn unig ar amcanion y system, swyddogaeth neu broses ond hefyd ar gyflawni amcanion y sefydliad mewn perthynas â: • defnydd effeithlon ac effeithiol o adnoddau • diogelu asedau • paratoi gwybodaeth ariannol a gweithredol ddibynadwy • cydymffurfio â deddfau a rheoliadau.
Uchel	Gwendid rheoli sydd wedi neu sy'n debygol o gael effaith sylweddol ar gyflawni amcanion allweddol y system, y swyddogaeth neu'r broses. Nid yw'r gwendid hwn, er ei fod yn cael effaith fawr o ran y system, swyddogaeth neu broses, yn cael effaith sylweddol ar gyflawni amcanion cyffredinol y sefydliad.
Canolig	Gwendid rheoli: • sy'n cael effaith fach ar gyflawni amcanion allweddol y system, swyddogaeth neu broses; • sydd wedi golygu bod y system, swyddogaeth neu broses yn agored i risg allweddol, ond mae'r tebygolrwydd y bydd y risg hon yn digwydd yn isel.
Isel	Gwendid rheoli nad yw'n effeithio ar gyflawni amcanion allweddol y system, swyddogaeth neu broses; fodd bynnag, byddai gweithredu'r argymhelliad yn gwella rheolaeth gyffredinol.

Cyfyngiadau

Dim ond y materion a ddaeth i'n sylw yn ystod ein gwaith archwilio mewnol yw'r rhai a godir yn yr adroddiad hwn, ac nid ydynt o reidrwydd yn ddatganiad cynhwysfawr o'r holl wendidau sy'n bodoli, nac o'r holl welliannau y gallai fod angen eu gwneud. Er bod pob gofal wedi'i gymryd i sicrhau bod yr wybodaeth yn yr adroddiad hwn mor gywir â phosibl, yn seiliedig ar yr wybodaeth a ddarparwyd a'r ddogfennaeth a adolygwyd, ni ellir rhoi gwarant gyflawn o ran y cyngor a'r wybodaeth a gynhwysir yma. Nid yw ein gwaith yn rhoi sicrwydd llwyr nad oes gwallau, colled na thwyll materol yn bodoli.

Mae'r cyfrifoldeb dros system gadarn o reolaethau mewnol ac atal a chanfod twyll ac afreoleidd-dra arall yn parhau i fod yn nwylo'r rheolwyr ac ni ddylid dibynnu ar waith a gyflawnir gan archwiliad mewnol i nodi'r holl gryfderau a gwendidau mewn rheolaethau mewnol, na dibynnu arno i nodi pob amgylchiad o dwyll neu afreoleidd-dra. Mae'n bwysig bod rheolwyr yn gweithredu ein hargymhellion yn effeithiol ac yn amserol er mwyn cynnal system reoli fewnol ddibynadwy.

Mae adroddiadau a baratowyd gan MIAA yn cael eu paratoi at eich defnydd chi yn unig ac nid yw MIAA na'r archwilwyr yn cymryd cyfrifoldeb ar gyfer unrhyw gyfarwyddwr neu swyddog yn rhinwedd eu swyddogaeth unigol. Ni dderbynnir atebolrwydd i unrhyw drydydd parti gan nad yw'r adroddiad wedi'i baratoi ar gyfer, ac nid yw wedi'i fwriadu ar gyfer, unrhyw ddiben arall ac ni fydd gan berson nad yw'n barti i'r cytundeb ar gyfer darparu Archwiliad Mewnol unrhyw hawliau o dan Ddeddf Contractau (Hawliau Trydydd Parti) 1999.

Anne-marie Harrop

Cyfarwyddwr Sicrwydd Rhanbarthol

Ffôn: 07920 150313

E-bost: Anne-marie.harrop@miaa.nhs.uk

Angharad Ellis

Dirprwy Gyfarwyddwr Sicrwydd Rhanbarthol

Ffôn: 07469 378328

E-bost: Ann.ellis@miaa.nhs.uk

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	16 Mawrth 2026	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyl	
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael	
Pwnc	Adroddiad Rheoli'r Trysorlys Ch3 2025/26	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) am weithgarwch rheoli'r trysorlys ac am gydymffurfiaeth â dangosyddion darbodus rheoli'r trysorlys ar gyfer y cyfnod o 1 Medi 2025 hyd at 31 Rhagfyr 2025.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Ym mis Rhagfyr 2003, mabwysiadodd yr Awdurdod God Ymarfer Rheoli Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (y Cod CIPFA) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo, fan lleiaf, adroddiadau alldro blynyddol a lled-flynyddol ar reoli'r trysorlys.
- 3 Roedd Cod CIPFA hefyd yn cynnwys gofyniad newydd i roi adroddiadau chwarterol ar y dangosyddion rheoli trysorlys o fis Ebrill 2023 ymlaen. Mae'r dangosyddion darbodus nad ydynt yn rhai trysorlys wedi'u cynnwys yn adroddiad monitro refeniw a chyfalaf arferol yr Awdurdod.
- 4 Cymeradwywyd strategaeth rheoli trysorlys yr Awdurdod ar gyfer 2025/26 mewn cyfarfod ar 28 Ebrill 2025. Gan fod yr Awdurdod yn benthycu ac yn buddsoddi symiau sylweddol o arian, rhaid rhoi ystyriaeth i risgiau ariannol, gan gynnwys colli arian a fuddsoddwyd ac effaith newid mewn cyfraddau llog ar refeniw. Mae nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yn parhau i fod yn rhan ganolog o strategaeth rheoli trysorlys yr Awdurdod.
- 5 Yn ystod y flwyddyn, roedd lefelau benthycu a buddsoddi'r Awdurdod yn gyfforddus o fewn y terfynau a osodwyd yn wreiddiol. Ni chafwyd unrhyw ddifffygdlu newydd gan fanciau lle mae'r Awdurdod wedi adneuo arian.

ARGYMHELLION

- 6 Gofynnir i'r Aelodau:
 - i) **Nodi'r gweithgarwch rheoli trysorlys a'r dangosyddion darbodus ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Medi 2025 a 31 Rhagfyr 2025.**

CYD-DESTUN ALLANOL

- 7 Roedd Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI) y DU yn 3.2% ym mis Tachwedd 2025, gostyngiad o'r 3.6% a welwyd yn y mis blaenorol, ac yn is na'r 3.5% a ddisgwyliwyd. Er hyn, roedd yn uwch o lawer na tharged Banc Lloegr (BoE). Llaciodd y CPI craidd o 3.4% i 3.2%, yn groes i'r rhagolygon a ddywedai y byddai'n aros ar 3.6%.
- 8 Torrodd Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr (MPC) Gyfradd y Banc i 3.75% ym mis Rhagfyr.
- 9 Safbwynt canolog ymgynghorydd trysorlys yr Awdurdod oedd y byddai Cyfradd y Banc yn gostwng eto yn 2025/26, gyda'r rhan fwyaf o lunwyr polisiâu Banc Lloegr yn poeni mwy am ddiffyg twf yn y GDP nag yr oeddent am chwyddiant uwch. Disgwylir rhagor o doriadau yn 2026, ac mae'r rhagolygon canolog yn dweud y bydd Cyfradd y Banc yn cael ei ostwng i oddeutu 3.25%.

CYD-DESTUN LLEOL

- 10 Ar 31 Rhagfyr 2025, roedd benthyciad net yr Awdurdod yn £14.30m, a hynny'n deillio o wariant cyfalaf.
- 11 Mae'r angen sylfaenol i fenthycia at ddibenion cyfalaf yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), ac adnoddau mantolen yw'r adnoddau sylfaenol sydd ar gael i'w buddsoddi. Mae'r ffactorau hyn yn cael eu crynhoi yn [Nhabl 1](#) isod.
- 12 Mae Tabl 1 yn cadarnhau bod benthyciadau net yr Awdurdod yn is na'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR).

Tabl 1: Crynodeb o'r Fantolen

	31.03.25 Gwirioneddol £m	31.12.25 Gwirioneddol £m
CFR y Gronfa Gyffredinol	31.01	26.80
Benthycia allanol	-19.07	-14.30
Benthycia mewnol	11.94	12.50
Llai: Adnoddau mantolen	-14.46	-14.46
Llai: Buddsoddiadau Newydd	2.52	1.96
Benthycia newydd	0.00	0.00

- 13 Mae'r sefyllfa rheoli trysorlys ar 30 Rhagfyr a'r newid dros y naw mis yn cael eu dangos yn [Nhabl 2](#) isod.

Tabl 2: Crynodeb Rheoli Trysorlys

	31.3.25 Balans	Symudiad	31.12.25 Balans	31.12.25 Cyfradd
	£m	£m	£m	%
Benthyca hirdymor	8.46	2.80	11.26	2.81 - 4.80
Benthyca byrdymor	10.61	-7.57	3.04	2.81 - 4.90
Cyfanswm y benthyca	19.07	-4.77	14.30	
Buddsoddiadau byrdymor	0.00	-1.00	-1.00	3.72
Arian parod a chyfwerth ag arian parod	-2.52	1.56	-0.96	3.00-3.51
Cyfanswm y buddsoddiadau	-2.52	0.56	-1.96	
Benthyca net	16.55	-4.21	12.34	

BENTHYCA

- 14 Mae Cod Darbodus CIPFA 2021 yn amlinellu'r ffaith na ddylai awdurdodau lleol fenthyca er mwyn buddsoddi gyda'r nod pennaf o elwa'n ariannol. Nid yw'n ddarbodus i awdurdodau lleol wneud unrhyw benderfyniad buddsoddi neu wariant a fydd yn cynyddu'r gofyniad ariannu cyfalaf ac yn arwain at fenthyciadau newydd, oni bai ei fod yn uniongyrchol ac yn bennaf gysylltiedig â swyddogaethau'r Awdurdod.
- 15 Nid yw'r Awdurdod wedi buddsoddi mewn asedau ar gyfer elw ariannol, ac mae'r holl wariant yn gysylltiedig â chyflawni swyddogaethau'r Awdurdod.

STRATEGAETH A GWEITHGARWCH BENTHYCA

- 16 Yn unol â'r strategaeth trysorlys, prif amcan yr Awdurdod wrth fenthyca yw mabwysiadu strategaeth risg isel, gan gydbwyso costau llog isel a chael sicrwydd cost trwy gydol y cyfnod y mae angen cyllid ar ei gyfer. Ail nod yw sicrhau hyblygrwydd i aildrafod benthyciadau pe bai cynlluniau tymor hir yr Awdurdod yn newid. Mae strategaeth fenthyca yr Awdurdod yn parhau i fynd i'r afael â'r mater allweddol o fforddiadwyedd, a hynny heb gyfaddawdu ar sefydlogrwydd tymor hwy y portffolio dyled.
- 17 Mae cost benthyca tymor byr gan awdurdodau eraill wedi bod yn debyg i'r Gyfradd Sylfaenol yn ystod y cyfnod ar 4.0% i 4.5%.

- 18 Cyfradd sicrwydd y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) ar gyfer benthyciadau aeddfedrwydd 10 mlynedd oedd 5.38% ar ddechrau'r cyfnod a 5.34% ar y diwedd. Y gyfradd aeddfedrwydd 10 mlynedd isaf oedd ar gael oedd 5.17% a'r uchaf oedd 5.62%. Roedd y cyfraddau ar gyfer benthyciadau aeddfedrwydd 20 mlynedd yn amrywio o 5.71% i 6.30% yn ystod y cyfnod, a benthyciadau aeddfedrwydd 50 mlynedd yn amrywio rhwng 5.46% a 6.14%.
- 19 Ar 31 Rhagfyr 2025, roedd gan yr Awdurdod werth £14.30m o fenthyciadau, gostyngiad o £4.77m o gymharu â 31 Mawrth 2025. Dangosir crynodeb o'r benthyciadau sy'n weddill ar 31 Rhagfyr yn [Nhabl 3A](#) isod.

Tabl 3A: Sefyllfa o ran Benthycia

	31.3.25 Balans £m	Symudiad Net £m	31.12.25 Balans £m	31.12.25 Cyfradd Gyfartalog wedi'i Phwysoli %	31.12.25 Aeddfedrwydd Cyfartalog wedi'i Bwysoli (blynyddoedd)
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	14.073	0.226	14.299	3.720	6.290
Awdurdodau lleol (tymor byr)	5.00	-5.00	0.000	0.000	0.000
Cyfanswm y benthycia	19.07	-4.77	14.299		

- 20 Cymerodd yr Awdurdod fenthyciad awdurdod lleol tymor byr newydd o £5M ym mis Rhagfyr 24, a ad-dalwyd ym mis Awst 25. Cymerodd yr Awdurdod ddau fenthyciad arall gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus: £2M yn Awst '25, i'w ad-dalu erbyn 2030; ac £1M yn Hydref '25, i'w ad-dalu erbyn 2035. Mae pob benthyciad tymor byr arall gyda'r PWLB. Nid oes angen benthycia pellach tan fis Ionawr/Chwefror '26; fodd bynnag, os ceir symudiad sydyn yn y farchnad gyda chyfraddau gwell bydd hyn yn cael ei ddefnyddio ar sail cyngor gan ein cynghorwyr trysorlys, Arlingclose.

Tabl 3B: Benthyciadau hirdymor a fenthycwyd

	Swm £m	Cyfradd %	Cyfnod (Blynyddoedd)
Benthyciad Aeddfedrwydd PWLb	2.00	4.80	27
Benthyciad EIP PWLB	0.59	3.09	12
Benthyciad EIP PWLB	4.17	3.91	15
Benthyciad EIP PWLB	1.00	4.80	10
Cyfanswm y benthycia	7.76		

- 21 Nid yw penderfyniadau benthyca'r Awdurdod yn cael eu seilio ar unrhyw ganlyniad unigol o ran cyfraddau llog, ac mae'n ceisio cynnal portffolio cytbwys o fenthyca byrdymor a hirdymor.

GWEITHGAREDD BUDDSODDI TRYSORLYS

- 22 Cyhoeddodd CIPFA fersiynau diwygiedig o'r Cod Ymarfer ar Reoli Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus a Nodiadau Canllaw Traws-Sectoraidd ar 20 Rhagfyr 2021. Mae'r rhain yn diffinio buddsoddiadau rheoli trysorlys fel buddsoddiadau sy'n deillio o lifoedd arian neu weithgarwch rheoli risg trysorlys y sefydliad sydd, yn y pen draw, yn cynrychioli balansau y mae angen eu buddsoddi nes bydd angen yr arian i'w ddefnyddio ar gyfer busnes.
- 23 Mae'r Awdurdod yn dal cronfeydd sydd wedi'u buddsoddi, sy'n cynrychioli incwm a dderbyniwyd cyn gwariant, ynghyd â balansau a chronfeydd wrth gefn a ddelir. Yn ystod y naw mis, roedd balansau buddsoddi'r Awdurdod yn amrywio rhwng £1.03m a £13.73m. Mae'r sefyllfa fuddsoddi yn cael ei dangos yn [Nhabl 4](#) isod.

Tabl 4: Sefyllfa Buddsoddi Trysorlys

	31.3.25		31.12.25	31.12.25	31.12.25
	Balans	Symudiad Net	Balans	Adenillion Incwm	Aeddfedrwydd Cyfartalog wedi'i Bwysoli
	£m	£m	£m	%	dyddiau
Banciau a chymdeithasau adeiladu	2.52	-1.56	0.96	3.00-3.51	Ar alwad
Cyfnod Penodol		0.00	0.00		
Llywodraeth Ganolog		1.00	1.00	3.72	5
Cyfanswm y buddsoddiadau	2.52	0.56	1.96		

- 24 Mae Cod CIPFA a chanllawiau'r llywodraeth yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod fuddsoddi ei arian yn ddoeth, a rhoi sylw i ddiogelwch a hylifedd ei fuddsoddiadau trysorlys cyn ceisio'r gyfradd enillion neu incwm orau bosibl. Amcan yr Awdurdod wrth fuddsoddi arian yw cael y cydbwysedd priodol rhwng risg ac adenillion, gan leihau'r risg o golledion oherwydd diffyg dalu a'r risg o gael incwm buddsoddi anaddas o isel.
- 25 Fel y mae'r meincnod atebolrwydd yn yr adroddiad hwn yn ei ddangos, mae'r Awdurdod yn disgwyl bod yn fenthyciwr hirdymor ac felly gwneir buddsoddiadau trysorlys newydd yn bennaf er mwyn rheoli llif arian parod o ddydd i ddydd gan ddefnyddio offerynnau risg isel tymor byr.

- 26 Daeth Cyfradd y banc i lawr o 4.5% i 4.25% ym mis Mai, ac yna bu gostyngiad pellach i 4.00% yn Awst 2025 ac i 3.75% yn Rhagfyr 2025. Mae'r cyfraddau llog tymor byr wedi dilyn y lefelau hyn ar y cyfan. Roedd y cyfraddau ar adneuoan DMADF yn amrywio rhwng 3.95% a 3.70% a chyfraddau y farchnad arian rhwng 3.51% a 4.34%.

CYDYMFFURFIAETH

- 27 Mae'r holl weithgareddau rheoli trysorlys a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn wedi cydymffurfio â'r egwyddorion yn y Cod Rheoli Trysorlys ac yn Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, fel y'i cymeradwywyd. Mae gan Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) ddau gyfrif galwadau sy'n cael eu defnyddio i osod adneuoan tymor byr, gyda Lloyds Bank a Barclays Bank. Mae'r cyfraddau llog sy'n cael eu cynnig ar adneuoan trysorlys yn tueddu i fod yn fwy ffafriol; fodd bynnag, cadwyd adneuoan gyda Lloyds a Barclays yn ystod y cyfnod oherwydd y gofyniad hylifedd ar gyfer prynu'r tir ar gyfer y ganolfan hyfforddi newydd.
- 28 Mae'r Awdurdod hefyd yn defnyddio ei gyfrif gyda'r Swyddfa Rheoli Dyledion (DMO), gan nad yw'r Strategaeth Rheoli Trysorlys yn rhoi cyfyngiad ar faint o arian y gellir ei roi i'r DMO.
- 29 Dangosir cydymffurfiaeth â therfynau buddsoddi penodol yn [Nhabl 5](#) isod.

Tabl 5: Terfynau Buddsoddi

Sefydliad	Disgrifiad	Terfyn	30.09.25 Gwirioneddol	Wedi cydymffurfio? Do/Naddo
Banciau	Holl fanciau'r DU a'u his-gwmnïau sydd â sgoriau da (Fitch neu gyfwerth). Mae hyn yn cael ei ddiffinio fel hirdymor (BBB) ar hyn o bryd.	£5m	£0.96m	do
Llywodraeth Ganolog	Swyddfa Rheoli Dyledion (DMO)	Diderfyn	£1.00m	do
Cronfeydd Marchnad Arian (MMF)	Dim ond ar y cyd â chyngor ar gyfer Arlingclose.	£1m fesul cronfa	0	do
Awdurdodau Lleol	Pob un ac eithrio'r rhai sy'n destun cyfyngiad treth gyngor a phraeseptau dan Ran 1 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992	£2m	0	do
Cymdeithasau Adeiladu	Cymdeithasau adeiladu sydd â sgôr (fel ar gyfer y sector bancio)	£2m	0	do
Cymdeithasau Adeiladu (Asedau £1bn)	Cymdeithasau adeiladu heb sgôr ond gydag asedau o £1 biliwn neu fwy.	£2m/9 mis	0	do

- 30 Dangosir Cydymffurfiaeth â'r Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Weithredol ar gyfer dyled allanol yn [Nhabl 6](#) isod.

Tabl 6: Dyled a'r Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Weithredol

	31.12.25 Gwirioneddol £m	Ffin Weithredol 2025/26 £m	Terfyn Awdurdodedig 2025/26 £m	Wedi cydymffurfio?
Benthyca	14.30	28.99	30.99	✓
Cyfanswm y ddyled	14.30	28.99	30.99	

- 31 Gan fod y ffin weithredol yn offeryn rheoli ar gyfer monitro yn ystod y flwyddyn, efallai y bydd achlysuron pan fydd y benthyca gwirioneddol yn fwy na'r targed hwn. Gallai hyn ddigwydd oherwydd amrywiadau yn y llif arian parod ac ni fyddai torri'r terfyn yn y byrdymor yn cyfrif fel methiant i gydymffurfio.

DANGOSYDDION RHEOLI TRYSORLYS

- 32 Fel sy'n ofynnol gan God Rheoli Trysorlys CIPFA 2021, mae'r Awdurdod yn monitro ac yn mesur y dangosyddion darbodus canlynol o ran rheoli trysorlys.

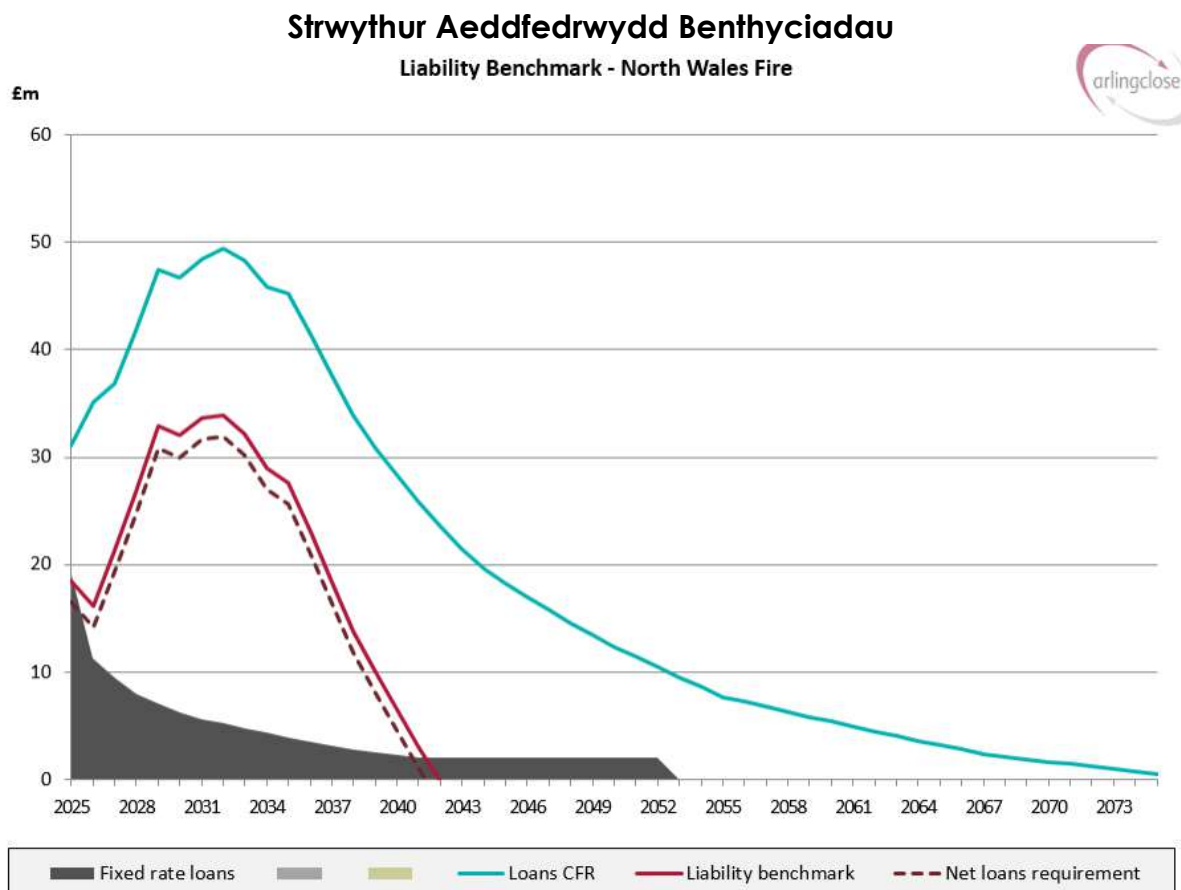
Meincnod Atebolrwydd

- 33 Mae'r dangosydd newydd hwn yn cymharu benthyca gwirioneddol yr Awdurdod ar hyn o bryd yn erbyn meincnod atebolrwydd a gyfrifwyd i ddangos y lefel risg isaf o fenthyca. Mae'r meincnod atebolrwydd yn offeryn pwysig i helpu i benderfynu a yw'r Awdurdod yn debygol o fod yn fenthyciwr hirdymor neu'n fuddsoddwr hirdymor yn y dyfodol, ac i addasu ei ffocws strategol a'i ddull o wneud penderfyniadau yn sgil hynny.
- 34 Mae'r dangosydd yn cynrychioli amcangyfrif o swm cronol y benthyca allanol y mae'n rhaid i'r Awdurdod ei gynnal er mwyn ariannu ei gynlluniau cyfalaf a reffeniwr presennol, gan gadw buddsoddiadau trysorlys ar y lefel isaf o £2.0m sy'n ofynnol i reoli llif arian parod o ddydd i ddydd.

	31.03.25 Gwirioneddol £m	31.12.25 Gwirioneddol £m	31.03.26 Rhagolwg £m	31.03.27 Rhagolwg £m
CFR Benthyciadau	31.01	26.80	35.20	39.50
Llai: Adnoddau mantolen	-14.46	-14.46	-21.00	-17.50
Gofyniad benthyciadau net	16.55	12.34	14.20	22.00
A: Lwfans hylifedd	2.00	2.00	2.00	2.00
Meincnod atebolrwydd	18.55	14.34	16.20	24.00
Benthyciadau presennol	-19.07	-14.30	-11.30	-10.30

- 35 Nid yw'r rhagolwg uchod yn cynnwys unrhyw gostau ar gyfer y ganolfan hyfforddi arfaethedig.

- 36 Yn dilyn y rhagolwg tymor canolig uchod, mae'r meincnod atebolrwydd hirdymor yn tybio gwariant cyfalaf a ariennir trwy fenthycia o £4m - £6m y flwyddyn, isafswm darpariaeth refeniw ar wariant cyfalaf newydd yn seiliedig ar fywydau asedau cyfredol, yn unol â'r polisi cyfrifyddu, incwm a gwariant yn cynyddu yn unol â chwyddiant o 2.5% y flwyddyn a gostyngiad mewn cronfeydd wrth gefn. Dangosir hyn yn y [siart isod](#) ynghyd â phroffil aeddfedrwydd benthyciadau presennol yr Awdurdod:
- 37 Mae'r graff yn dangos yr hyn y mae'r Awdurdod yn disgwyl bod angen ei fenthycia yn y blynyddoedd i ddod. Bydd gan yr Awdurdod ofyniad benthycia trwy'r adeg gan nad oes ganddo arian parod na chronfeydd wrth gefn sylweddol a dim ond mynediad cyfyngedig sydd ganddo at gyllid grant cyfalaf.
- 38 Mae'r llinell las yn cynrychioli'r angen i ariannu gwariant cyfalaf trwy fenthycia (y Gofyniad Ariannu Cyfalaf neu CFR). Mae'r llinellau coch yn cynrychioli'r angen i ariannu gwariant cyfalaf trwy fenthycia unwaith y bydd cronfeydd wrth gefn a gwargedion (neu ddiffygion) cyfalaf gweithio wedi'u hystyried – mewn gwirionedd dyma'r gwir angen i fenthycia y mae CIPFA wedi'i ddiffinio fel y Meincnod Atebolrwydd. Mae'r llinell goch doredig yn cynrychioli'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn, ac mae'r llinell solet yn cynrychioli'r sefyllfa ganol blwyddyn ar gyfartaledd. Mae'r rhannau llwyd yn dangos benthyciadau gwirioneddol. Pan fydd y rhan lwyd yn gostwng o dan y llinellau coch, mae'n golygu bod angen benthycia.

- 39 Mae'r dangosydd hwn yn rheoli amlygiad yr Awdurdod i risg aillariannu. Y terfynau uchaf ac isaf ar strwythur aeddfedrwydd pob benthyciad oedd:

	31.12.25 Gwirioneddol	Terfyn Gwirioneddol	Uchaf Terfyn	Isaf Terfyn	Wedi Cydymffurfio? Do / Naddo
<12 mis	2.2	15.40%	60.00%	0.00%	Do
12 mis a <24 mis	1.2	8.40%	45.00%	0.00%	Do
24 mis a < 5 mlynedd	3.00	20.99%	45.00%	0.00%	Do
5 mlynedd a <10 mlynedd	1.00	7.00%	75.00%	0.00%	Do
>10 mlynedd	6.89	48.22%	100.00%	0.00%	Do

- 40 Mae'r cyfnodau amser yn dechrau ar ddiwrnod cyntaf pob blwyddyn ariannol. Y dyddiad aeddfedu ar gyfer benthycia yw'r dyddiad cynharaf y gall y benthyciwr fynnu ad-daliad.

Buddsoddiadau Rheoli Trysorlys Hirdymor

- 41 Nid oes gan yr Awdurdod fuddsoddiadau trysorlys hirdymor.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant tymor hir yr Awdurdod. Mae'n sicrhau bod pryniant asedau i gefnogi darparu gwasanaethau rheng flaen yn ddarbodus, yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy. Mae'n sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn cael ei wneud mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r gyllideb yn cael ei phennu'n flynyddol ar gyfer ariannu cyfalaf yn unol â'r adroddiad Trysorlys.
Cyfreithiol	Mae'r fframwaith rheoleiddio wedi'i nodi ym mharagraff 1.
Staffio	Dim.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim.
Risgiau	Buddsoddi arian dros ben – mae risg y gallai'r sefydliad ariannol lle buddsoddir arian y gwasanaeth fethu, gan arwain at golli rhan o'r prif fuddsoddiad. Fodd bynnag, un o ddibenion yr adroddiad yw lliniaru'r risg hon.

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	16 Mawrth 2026
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael
Pwnc	Strategaethau a Datganiadau Ariannol ar gyfer 2026/27

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno'r strategaethau a'r datganiadau ariannol statudol ar gyfer 2026/27 i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod): y Strategaeth Gyfalaf, Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, a'r Datganiad Isafswm Darpariaeth Refeniw (MRP). Mae'r dogfennau hyn yn gosod y fframwaith ar gyfer buddsoddi cyfalaf, benthyca ac ad-dalu dyled.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r strategaethau yn darparu dull yr Awdurdod o ymdrin â gwariant cyfalaf, cyllido, benthyca, buddsoddi, ac isafswm darpariaeth refeniw ar gyfer 2026/27.
- 3 Maent yn sicrhau y cydymffurfir â Deddf Llywodraeth Leol 2003, Cod Materion Ariannol CIPFA, a Chod Rheoli Trysorlys CIPFA.
- 4 Nodir y goblygiadau ariannol, y dangosyddion darbodus, y trefniadau llywodraethu, a'r dull rheoli risg ar gyfer 2026/27 yn yr adroddiadau cysylltiedig.

ARGYMHELLION

- 5 Gofynnir i'r Aelodau:
 - i) Gymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf
 - ii) Cymeradwyo Strategaeth Rheoli'r Trysorlys gan gynnwys dangosyddion darbodus.
 - iii) Cymeradwyo Datganiad MRP Blynyddol 2026/27.

CEFNDIR

- 5 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod bob blwyddyn gymeradwyo Strategaeth Gyfalaf, Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, a Datganiad MRP. Gyda'i gilydd, maent yn sicrhau bod cynlluniau buddsoddi cyfalaf hirdymor yn fforddiadwy, yn ddarbodus ac yn gynaliadwy, a bod gweithgareddau benthyca a buddsoddi yn cael eu rheoli o fewn fframwaith rheoli cadarn.

GWYBODAETH

- 6 Mae'r Strategaeth Gyfalaf (y Strategaeth), a'r Dangosyddion Darbodus cysylltiedig, wedi'i chynnwys yn Atodiad 1 ac mae'n rhoi trosolwg o wariant cyfalaf a ragwelir ar gyfer y 10 mlynedd nesaf, a gofynion ariannu cyfalaf a gweithgaredd rheoli trysorlys, am y 3 blynedd nesaf.
- 7 Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn nodi gwariant cyfalaf arfaethedig, ffynonellau cyllido, a blaenoriaethau buddsoddi hirdymor.
- 8 Mae Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn amlinellu'r dull o ymdrin â benthyca, buddsoddiadau, rheoli llif arian, a dangosyddion darbodus cysylltiedig.
- 9 Mae'r Datganiad MRP yn cadarnhau'r dull ar gyfer cyfrifo'r tâl darbodus i reffeniw ar gyfer ad-dalu dyled.
- 10 Darperir yr holl fanylion ategol yn yr adroddiadau llawn sydd ynghlwm.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r strategaethau yn cefnogi cynaliadwyedd hirdymor trwy sicrhau bod penderfyniadau buddsoddi yn galluogi darparu gwasanaethau yn ddiogel ac yn effeithiol.
Cyllideb	Mae costau ariannu sy'n deillio o fenthyca a MRP wedi'u hadlewyrchu yng nghyllideb reffeniw 2026/27.
Cyfreithiol	Mae'r strategaethau yn bodloni gofynion statudol o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a chodau CIPFA perthnasol.
Staffio	Dim goblygiadau staffio uniongyrchol.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim goblygiadau staffio uniongyrchol.
Risgiau	Mae'r adroddiadau'n nodi'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â gweithgareddau benthyca a buddsoddi.

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service

Strategaethau a Datganiadau Ariannol ar gyfer 2026/27

ATAL AMDDIFFYN YMATEB
PREVENTING PROTECTING RESPONDING

www.tangogleddcymru.llyw.cymru
www.northwalesfire.gov.wales

Cynnwys

Datganiad Strategaeth a Chynllun Rheoli'r Trysorlys 2026/27	3
Cyflwyniad	3
Cyd-destun Allanol	4
Cyd-destun Lleol	4
Strategaeth Fenthyca	6
Strategaeth Fuddsoddi'r Trysorlys	8
Dangosyddion Darbodus Rheoli'r Trysorlys	10
Materion Perthnasol	11
Goblygiadau Ariannol	12
Opsiynau Eraill a Ystyrir	12
Atodiad A – Rhagolwg Economaidd a Chyfradd Llog Arlingclose – Chwefror 2026	13
Atodiad B – Gofynion ychwanegol Canllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru	15
Atodiad C – Gofynion ychwanegol Canllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru	15
Adroddiad Strategaeth Gyfalaf 2026/27	17
Cyflwyniad	17
Gwariant Cyfalaf ac Ariannu	17
Rheoli Trysorlys	19
Ymrwymadau	21
Goblygiadau i'r Gyllideb Refeniw	21
Gwybodaeth a Sgiliau	22
Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw 2026/27	23

Datganiad Strategaeth a Chynllun Rheoli'r Trysorlys 2026/27

Cyflwyniad

Rheoli'r trysorlys yw rheoli llif arian, benthyciadau a buddsoddiadau'r Awdurdod, a'r risgiau cysylltiedig. Mae'r Awdurdod wedi benthycu symiau sylweddol o arian ac felly mae'n agored i risgiau ariannol gan gynnwys colli arian a fuddsoddiwyd ac effaith refeniw newid cyfraddau llog. Felly mae dynodi, monitro a rheoli risg ariannol yn llwyddiannus yn ganolog i reolaeth ariannol ddarbodus yr Awdurdod.

Mae rheoli risg trysorlys yn yr Awdurdod yn cael ei wneud o fewn fframwaith Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth *Rheoli Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus: Cod Ymarfer Argraffiad 2021* (Cod CIPFA) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo strategaeth rheoli'r trysorlys cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Yn ogystal, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru (LIC) Ganllawiau diwygiedig ar Fuddsoddiadau Awdurdodau Lleol ym mis Tachwedd 2019 sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo strategaeth fuddsoddi cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Mae'r adroddiad hwn yn cyflawni rhwymedigaeth gyfreithiol yr Awdurdod dan *Ddeddf Llywodraeth Leol 2003* i ystyried Cod CIPFA a Chanllawiau LIC.

Strategaeth ddiwygiedig: Yn unol â Chanllawiau LIC, gofynnir i'r Awdurdod gymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys diwygiedig os bydd y tybiaethau y mae'r adroddiad hwn yn seiliedig arnynt yn newid yn sylweddol. Byddai amgylchiadau o'r fath yn cynnwys, er enghraifft, newid mawr annisgwyl mewn cyfraddau llog, yn rhaglen gyfalaf yr Awdurdod neu yn lefel ei falans buddsoddi, neu golled sylweddol yng ngwerth teg buddsoddiad anariannol a nodwyd fel rhan o'r broses paratoi ac archwilio cyfrifon diwedd y flwyddyn.

Cyd-destun Allanol

Cefndir economaidd: Disgwylir y bydd y canlynol ymhlith yr effeithiau mwyaf arwyddocaol ar strategaeth rheoli trysorlys yr Awdurdod ar gyfer 2026/27: dylanwad Cyllideb Hydref 2025 y llywodraeth; cyfraddau llog tymor byr is ynghyd â chyfraddau tymor canolig a hirdymor uwch; twf economaidd arafach, ynghyd ag ansicrwydd parhaus ynghylch yr economi fyd-eang; tueddiadau'r farchnad stoc; a materion geowleidyddol.

Fe wnaeth Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC) Banc Lloegr (BoE) dorri'r Gyfradd Banc i 3.75% ym mis Rhagfyr 2025, yn ôl y disgwyl. Cafwyd pleidlais 5-4 o blaid torri, gyda'r gwrthwynebwyr o blaid cynnal y gyfradd ar 4.0%. Roedd yr aelodau a oedd o blaid torri o'r farn bod chwyddiant yn arafu, a'r rhai a oedd o blaid cynnal y Gyfradd Banc fel ag yr oedd yn dadlau bod risgiau chwyddiant yn parhau i fod yn ddigon sylweddol i beidio â newid y gyfradd ar hyn o bryd.

Rhagolygon y gyfradd llog: Cadwyd Cyfradd y Banc ar 3.75% ym mis Chwefror, ond mae toriad yn ystod Ch1 2026 yn parhau'n debygol yn dilyn safiad mwy dof gan y Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC). Mae Arlingclose, cynghorydd rheoli trysorlys yr Awdurdod, yn disgwyl y bydd Cyfradd y Banc yn cael ei gostwng i 3.25% erbyn canol 2026. Ceir rhagolwg manylach ar yr economi a chyfraddau llog gan Arlingclose yn Atodiad A.

At ddibenion gosod y gyllideb, tybiwyd y bydd buddsoddiadau trysorlys newydd yn cael eu gwneud ar gyfradd / cynnyrch cyfartalog o 3.95%, ac y bydd benthyciadau hirdymor newydd yn cael eu benthycu ar gyfradd gyfartalog o 4.61%.

Cyd-destun Lleol

Ar 31 Rhagfyr 2025, roedd gan yr Awdurdod £14.30m o fenthyciadau a £1.96m o fuddsoddiadau trysorlys. Mae hyn wedi'i nodi mewn mwy o fanylder yn **Atodiad B**. Dangosir y newidiadau a ragwelir yn y symiau hyn yn y dadansoddiad mantolen yn nhabl 1 isod.

Tabl 1: Crynodeb a rhagolwg o'r fantolen

	31.3.25 Gwirioneddol £m	31.3.26 Amcangyfrif £m	31.3.27 Rhagolwg £m	31.3.28 Rhagolwg £m	31.3.29 Rhagolwg £m
Gofyniad ariannu cyfalaf	31.00	35.20	39.50	46.40	49.80
Llai: Rhwymedigaethau dyledion eraill *					
CFR Benthyciadau	31.00	35.20	39.50	46.40	49.80
Llai: Benthycu allanol **	-19.10	-14.30	-12.10	-10.30	-9.10
Benthycu mewnol	11.90	20.90	27.40	36.20	40.70
Llai: Adnoddau mantolen	-14.50	-21.00	-17.50	-17.00	-16.50
Buddsoddiadau net y Trysorlys a Benthyciadau newydd	2.50	0.10	-9.90	-19.10	-24.20

* prydlesi a rhwymedigaethau PFI sy'n ffurfio rhan o gyfanswm dyledion yr Awdurdod
** yn dangos dim ond benthyciadau y mae'r Awdurdod wedi ymrwymo iddynt ac yn eithrio ailariannu dewisol

Mae'r angen sylfaenol i fenthycha at ddibenion cyfalaf yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), ac adnoddau mantolen yw'r symiau sylfaenol sydd ar gael i'w buddsoddi. Strategaeth gyfredol yr Awdurdod yw cynnal benthycha a buddsoddiadau islaw eu lefelau sylfaenol, a elwir weithiau yn fenthycha mewnol.

Mae gan yr Awdurdod CFR cynyddol oherwydd y rhaglen gyfalaf, ond ychydig iawn o fuddsoddiadau ac felly bydd gofyn iddo fenthycha hyd at £24.2m dros y cyfnod a ragwelir.

Mae *Prudential Code for Capital Finance in Local Authorities* y CIPFA yn argymhell y dylai cyfanswm dyled yr Awdurdod fod yn is na'i CFR uchaf a ragwelir dros y tair blynedd nesaf. Mae Tabl 1 yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl cydymffurfio â'r argymhelliad hwn yn ystod 2026/27.

Meincnod atebolrwydd: Er mwyn cymharu benthycha gwirioneddol yr Awdurdod yn erbyn strategaeth amgen, mae meincnod atebolrwydd wedi'i gyfrifo i ddangos y lefel risg isaf o fenthycha. Mae hyn yn tybio'r un rhagolygon â thabl 1 uchod, ond bod balansau arian parod a buddsoddiad yn cael eu cadw i isafswm o £2m ar ddiwedd pob blwyddyn i gynnal hylifedd digonol ond lleihau risg credyd.

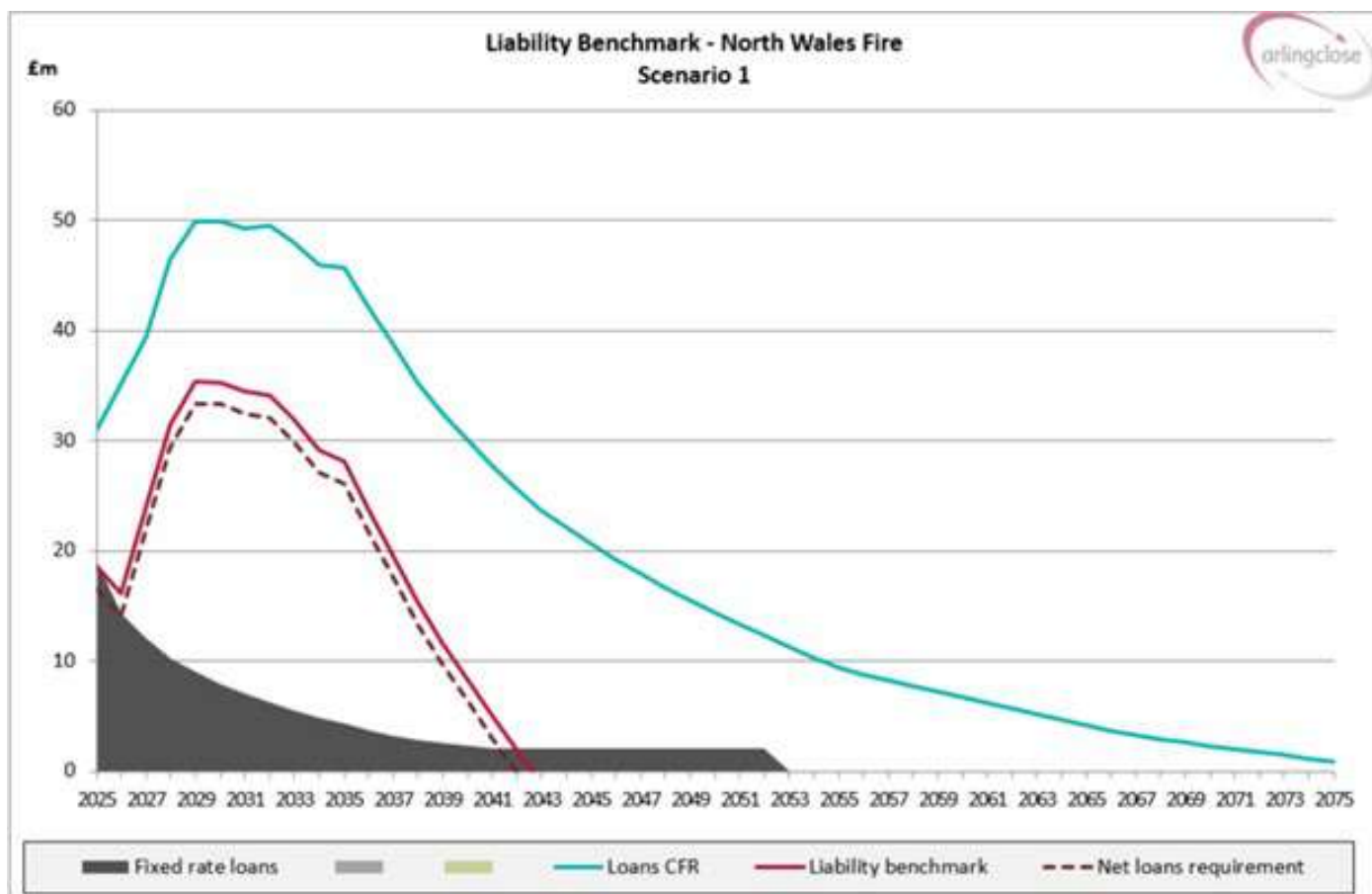
Mae'r meincnod atebolrwydd yn offeryn pwysig i helpu i benderfynu a yw'r Awdurdod yn debygol o fod yn fenthychiwr hirdymor neu'n fuddsoddwr hirdymor yn y dyfodol, ac i addasu ei ffocws strategol a'i ddull o wneud penderfyniadau yn sgil hynny. Mae'r meincnod atebolrwydd ei hun yn cynrychioli amcangyfrif o swm cronus y benthycha allanol y mae'n rhaid i'r Awdurdod ei gael i ariannu ei gynlluniau cyfalaf a refeniw cyfredol tra'n cadw buddsoddiadau'r trysorlys ar y lefel isaf sy'n ofynnol i reoli llif arian o ddydd i ddydd.

Tabl 2: Dangosydd Darbodus: Meincnod atebolrwydd

	31.3.25 Gwirioneddol £m	31.3.26 Amcangyfrif £m	31.3.27 Rhagolwg £m	31.3.28 Rhagolwg £m	31.3.29 Rhagolwg £m
CFR Benthychiadau	31.00	35.20	39.50	46.40	49.80
Llai: Adnoddau mantolen	-14.50	-21.00	-17.50	-17.00	-16.50
Gofyniad benthychiadau net	16.60	14.10	22.00	29.40	33.30
A: Lwfans hylifedd	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00
Meincnod atebolrwydd	18.60	16.10	24.00	31.40	35.30

Yn dilyn y rhagolygon tymor canolig sydd yn nhabl 2 uchod, mae'r meincnod atebolrwydd hirdymor yn rhagdybio y bydd gwariant cyfalaf cronol yn cael ei ariannu drwy fenthycha £22.0m yn 2026/27, £29.4m yn 2027/28 a £33.3m yn 2028/29.

Mae'r darpariaeth isafswm refeniw ar wariant cyfalaf newydd yn seiliedig ar eu hoes ased ar gyfer y dosbarth asedau ac incwm, gwariant a chronfeydd wrth gefn i gyd yn cynyddu gan chwyddiant o 2.5% y flwyddyn. Dangosir hyn yn y siart isod ynghyd â phroffil aeddfedrwydd benthychiadau presennol yr Awdurdod:

Bydd yr Awdurdod yn parhau i fod yn fenthyciwr gan nad yw'r awdurdod yn dal buddsoddiadau na chronfeydd wrth gefn i ariannu'r cynllun cyfalaf. Mae'r llinell las yn dynodi'r angen i ariannu gwariant cyfalaf drwy fenthycia. Mae'r llinellau coch yn cynrychioli'r angen i ariannu gwariant cyfalaf trwy fenthycia unwaith y bydd cronfeydd wrth gefn a gwargedion (neu ddiffygion) cyfalaf gweithio wedi'u hystyried – mewn gwirionedd dyma'r gwir angen i fenthycia y mae CIPFA wedi'i ddiffinio fel y Meincnod Atebolrwydd. Mae'r llinell goch doredig yn cynrychioli'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ac mae'r llinell solet yn cynrychioli'r sefyllfa ganol blwyddyn ar gyfartaledd. Mae'r rhannau llwyd yn dangos benthyciadau gwirioneddol. Pan fydd y rhan lwyd yn gostwng o dan y llinellau coch, mae'n golygu bod angen benthycia.

Strategaeth Fenthycia

Ar hyn o bryd, mae gan yr Awdurdod £14.30 m o fenthyciadau, gostyngiad o £4.77 miliwn ar y balans ar 31 Mawrth 2025, fel rhan o'i strategaeth ar gyfer ariannu rhaglenni cyfalaf y blynyddoedd blaenorol. Mae rhagolwg y fantolen yn nhabl 1 yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl benthycia hyd at £9.90m yn 2026/27. Gall yr Awdurdod hefyd fenthycia symiau ychwanegol i ragariannu gofynion blynyddoedd i ddod, ar yr amod nad yw hyn yn fwy na'r terfyn awdurdodedig ar gyfer benthycia, sef £35.30m.

Amcanion: Prif amcan yr Awdurdod wrth fenthycia arian yw cael cydbwysedd risg isel priodol rhwng sicrhau costau llog isel a chael sicrwydd ynghylch y costau hynny dros y cyfnod y mae angen cyllid ar ei gyfer. Ail nod yw sicrhau hyblygrwydd i aildrafod benthyciadau pe bai cynlluniau tymor hir yr Awdurdod yn newid.

Strategaeth: O ystyried y toriadau sylweddol i wariant cyhoeddus ac yn arbennig i gyllid llywodraeth leol, mae strategaeth fenthycia'r Awdurdod yn parhau i ymdrin â mater allweddol fforddiadwyedd heb beryglu sefydlogrwydd tymor hwy y portffolio dyledion. Mae cyfraddau llog tymor byr wedi gostwng

dros y flwyddyn ddiwethaf, ac mae disgwyliad iddyn nhw ostwng ychydig eto. O ganlyniad, mae hi'n debygol o fod yn fwy cost-efeithiol dros y tymor canolig naill ai i ddefnyddio adnoddau mewnol neu i gael benthyciadau tymor byr. Bydd risgiau'r dull hwn yn cael eu rheoli trwy gadw amlygiad yr Awdurdod i gyfraddau llog o fewn y terfyn a osodwyd yn y dangosyddion darbodus rheoli trysorlys, gweler isod.

Drwy wneud hynny, mae'r Awdurdod yn gallu lleihau costau benthycia net a lleihau risg gyffredinol y trysorlys. Bydd manteision benthycia tymor byr yn cael eu monitro'n rheolaidd yn erbyn y potensial ar gyfer ysgwyddo costau ychwanegol drwy ohirio benthycia i'r blynyddoedd i ddod pan ragwelir y bydd cyfraddau benthycia hirdymor yn codi'n gymedrol. Bydd Arlingclose yn cynorthwyo'r Awdurdod gyda'r dadansoddiad 'cost cario' ac adennill costau hwn. Gall ei allbwn benderfynu a fydd yr Awdurdod yn benthycia symiau ychwanegol ar gyfraddau sefydlog hirdymor yn 2026/27 gyda'r bwriad o gadw costau llog yn y dyfodol yn isel, hyd yn oed os yw hyn yn achosi costau ychwanegol yn y tymor byr.

Mae'r Awdurdod eisoes wedi codi ei holl fenthyciadau hirdymor oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus ond bydd yn ystyried benthyciadau hirdymor o ffynonellau eraill gan gynnwys banciau, pensiynau ac awdurdodau lleol, er mwyn lleihau costau llog a lleihau gorddibyniaeth ar un ffynhonnell ariannu yn unol â Chod CIPFA. Nid yw benthyciadau oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus bellach ar gael i awdurdodau lleol sy'n bwriadu prynu asedau buddsoddi ar gyfer arenillion yn bennaf; mae'r Awdurdod yn bwriadu osgoi'r gweithgaredd hwn er mwyn parhau i gael mynediad at fenthyciadau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus.

Fel arall, gall yr Awdurdod drefnu benthyciadau cychwyn ymlaen llaw, lle mae'r gyfradd llog wedi'i gosod ymlaen llaw, ond bod yr arian parod yn cael ei dderbyn mewn blynyddoedd diweddarach. Byddai hyn yn galluogi sicrwydd cost heb ddioddef cost cario yn y cyfamser.

Yn ogystal, gall yr Awdurdod fenthycia rhagor o fenthyciadau tymor byr i dalu am brinder llif arian nas cynlluniwyd.

Ffynonellau benthycia: Y ffynonellau cymeradwy ar gyfer benthycia hirdymor a byrdymor yw:

- cyfleuster benthycia Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus Trysorlys EF (y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn y gorffennol)
- unrhyw sefydliad a gymeradwywyd ar gyfer buddsoddiadau (gweler isod)
- unrhyw fanc neu gymdeithas adeiladu arall a awdurdodwyd i weithredu yn y DU
- unrhyw gorff sector cyhoeddus arall yn y DU
- cronfeydd pensiwn sector cyhoeddus a phreifat y DU (ac eithrio Cronfa Bensiwn Clwyd - Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol)
- cwmnïau pwrpas arbennig a grëwyd i alluogi cyflenwi bondiau awdurdodau lleol

Ffynonellau cyllid dyled eraill: Yn ogystal, gellir codi cyllid cyfalaf trwy'r dulliau canlynol nad ydynt yn fenthyciadau, ond y gellir eu cyfrif fel rhwymedigaethau dyledion eraill:

- prydlesu
- gwerthu ac adlesu
- cyllid tebyg sy'n seiliedig ar asedau

Benthyciadau byrdymor a chyfradd amrywiol: Mae'r benthyciadau hyn yn gadael yr Awdurdod yn agored i'r risg o godiadau cyfradd llog tymor byr ac felly maent yn amodol ar y terfynau cyfradd llog yn y dangosyddion rheoli trysorlys isod. Gellir defnyddio deilliadau ariannol i reoli'r risg cyfradd llog hon (gweler yr adran isod).

Aildrefnu dyled: Mae'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn caniatáu i awdurdodau ad-dalu benthyciadau cyn aeddfedrwydd a thalu premiwm neu dderbyn gostyngiad yn unol â fformiwla benodol yn seiliedig ar gyfraddau llog cyfredol. Efallai y bydd benthycwyr eraill hefyd yn barod i drafod telerau adbrynu cynamserol. Gall yr Awdurdod fanteisio ar hyn a rhoi benthyciadau newydd yn lle rhai benthyciadau, neu ad-dalu benthyciadau heb eu disodli, lle disgwylir i hyn arwain at arbediad cost cyffredinol neu ostyngiad mewn risg. Mae'r cynnydd diweddar mewn cyfraddau llog yn golygu y dylai mwy o gyfleoedd ffafriol i aildrefnu dyled godi nag yn y blynyddoedd blaenorol.

Strategaeth Fuddsoddi'r Trysorlys

Mae'r Awdurdod yn dal cronfeydd sydd wedi'u buddsoddi, sy'n cynrychioli incwm a dderbyniwyd cyn gwariant, ynghyd â balansau a chronfeydd wrth gefn a ddelir. Yn ystod y 12 mis diwethaf, mae balans buddsoddiad trysorlys yr Awdurdod wedi amrywio rhwng £1.034m a £13.733m.

Amcanion: Mae Cod CIPFA a Chanllawiau LLC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod fuddsoddi ei gronfeydd trysorlys yn ddarbodus, ac ystyried diogelwch a hylifedd ei fuddsoddiadau cyn ceisio'r gyfradd enillion neu'r arenillion uchaf. Amcan yr Awdurdod wrth fuddsoddi arian yw cael y cydbwysedd priodol rhwng risg ac adenillion, gan leihau'r risg o golledion oherwydd diffygdlu a'r risg o gael incwm buddsoddi anaddas o isel. Lle y disgwylir buddsoddi balansau am fwy na blwyddyn, bydd yr Awdurdod yn anelu i sicrhau cyfanswm elw sy'n gydradd â'r gyfradd chwyddiant gyffredinol neu'n uwch na hynny, er mwyn cynnal pŵer gwario'r swm a fuddsoddwyd. Nod yr Awdurdod yw bod yn fuddsoddwr cyfrifol a bydd yn ystyried materion amgylcheddol, cymdeithasol a llywodraethu (ESG) wrth fuddsoddi.

Strategaeth: Fel y dangosir gan y meincnod atebolrwydd uchod, nid yw'r Awdurdod yn disgwyl bod yn fenthyciwr tymor hir ac felly bydd buddsoddiadau trysorlys newydd yn cael eu gwneud yn bennaf i reoli llif arian o ddydd i ddydd gan ddefnyddio offerynnau risg isel tymor byr.

Polisi ESG: Mae ystyriaethau amgylcheddol, cymdeithasol a llywodraethu (ESG) yn ffactor cynyddol wrth i fuddsoddwyr byd-eang wneud penderfyniadau, ond mae'r fframwaith ar gyfer gwerthuso cyfleoedd buddsoddi yn dal i ddatblygu ac felly nid yw polisi ESG yr Awdurdod ar hyn o bryd yn cynnwys sgoriau ESG neu feini prawf ESG amser real eraill ar lefel buddsoddiad unigol. Wrth fuddsoddi mewn banciau a chronfeydd, bydd yr Awdurdod yn blaenoriaethu banciau sydd wedi llofnodi Egwyddorion Bancio Cyfrifol y Cenhedloedd Unedig a chronfeydd a weithredir gan reolwyr sydd wedi llofnodi Egwyddorion Bancio Cyfrifol y Cenhedloedd Unedig, Cynghrair Rheolwyr Asedau Net Sero a/neu Cod Stiwardiaeth y DU.

Gwrthbartïon cymeradwy: Gall yr Awdurdod fuddsoddi ei arian dros ben gydag unrhyw un o'r gwrthbartïon yn nhabl 3 isod, yn amodol ar y terfynau a ddangosir.

Tabl 3: Gwrthbartïon a therfynau buddsoddi'r trysorlys

Sector	Terfyn amser	Terfyn gwrthbarti	Terfyn sector
Llywodraeth y DU	50 mlynedd	Diderfyn	amherthnasol
Awdurdodau lleol ac endidau eraill y llywodraeth	25 mlynedd	£2m	Diderfyn
Banciau (anwarantedig) *	13 mis	£5m	Diderfyn

Cymdeithasau adeiladu (anwarantedig) *	13 mis	£5m	Diderfyn
Darparwyr cofrestredig (anwarantedig) *	5 mlynedd	£1m	Diderfyn
Cronfeydd marchnad arian *	amherthnasol	£1m	Diderfyn
Buddsoddiadau eraill *	5 mlynedd	£1m	Diderfyn

Mae'n rhaid darllen y tabl hwn ar y cyd â'r nodiadau isod

*** Isafswm sgôr credyd:** Bydd buddsoddiadau'r trysorlys yn y sectorau sydd wedi'u marcio â seren yn cael eu gwneud dim ond gydag endidau nad yw eu statws credyd hirdymor isaf a gyhoeddwyd yn is nag A-. Os yw ar gael, defnyddir y statws credyd sy'n berthnasol i'r buddsoddiad penodol neu ddosbarth penodol o fuddsoddiad. Fel arall defnyddir statws credyd y gwrthbarti. Fodd bynnag, nid yw penderfyniadau buddsoddi byth yn cael eu gwneud ar sail statws credyd yn unig, a bydd yr holl ffactorau perthnasol eraill gan gynnwys cyngor allanol yn cael eu hystyried.

Llywodraeth y DU: Buddsoddiadau mewn sterling gyda neu a warentir yn benodol gan Lywodraeth y DU, gan gynnwys y Cyfleuster Adneuo Cyfrif Banciau a Rheoli Dyledion, biliau'r trysorlys a giltiau. Ystyrir bod y rhain yn sero risg credyd oherwydd gallu'r llywodraeth i greu arian cyfred ychwanegol ac felly gellir eu gwneud mewn symiau anghyfyngedig am hyd at 50 mlynedd.

Awdurdodau lleol ac endidau eraill y llywodraeth: Benthyciadau i, a bondiau a biliau a gyhoeddir neu a warentir gan lywodraethau cenedlaethol eraill, awdurdodau rhanbarthol a lleol a banciau datblygu amlochrog. Nid yw'r buddsoddiadau hyn yn destun mechnïo (*bail-in*), ac yn gyffredinol mae'r risg ansolfedd yn is, er nad ydynt yn risg sero.

Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (anwarantedig): Cyfrifon, adneuo, tystysgrifau adneuo a bondiau diwarant uwch gyda banciau a chymdeithasau adeiladu, ac eithrio banciau datblygu amlochrog. Mae'r buddsoddiadau hyn yn agored i'r risg o golli credyd drwy fechnïo (*bail-in*) pe bai'r rheolydd yn penderfynu bod y banc yn methu neu'n debygol o fethu. Gweler isod am drefniadau sy'n ymwneud â chyfrifon banc gweithredol.

Cronfeydd marchnad arian: Cronfeydd cyfun sy'n cynnig hylifedd ar yr un diwrnod neu'n fyr rybudd ac ansefydlogrwydd isel iawn neu ddim o gwbl o ran prisiau drwy fuddsoddi mewn marchnadoedd arian tymor byr. Mae ganddynt y fantais dros gyfrifon banc o ddarparu amrywiaeth eang o risgiau buddsoddi, ynghyd â gwasanaethau rheolwr cronfeydd proffesiynol yn gyfnewid am ffi fach. Er nad oes terfyn sector yn berthnasol i gronfeydd y farchnad arian, bydd yr Awdurdod yn sicrhau ei fod yn arallgyfeirio ei fuddsoddiadau hylifol ar draws amrywiaeth o ddarparwyr er mwyn sicrhau mynediad at arian parod bob amser.

Buddsoddiadau eraill: Mae'r categori hwn yn cwmpasu buddsoddiadau trysorlys nad ydynt wedi'u rhestru uchod, er enghraifft bondiau corfforaethol diwarant a benthyciadau diwarant i gwmnïau a phrifysgolion. Ni ellir rhoi '*bail-in*' i gwmnïau nad ydynt yn fanciau ond gallant fynd yn fethdalwyr gan roi buddsoddiad yr Awdurdod mewn perygl.

Cyfrifon banc gweithredol: Gall yr Awdurdod achosi datguddiadau gweithredol, er enghraifft drwy gyfrifon cyfredol, cyfrifon casglu a gwasanaethau caffael masnachwyr, i unrhyw fanc yn y DU sydd â statws credyd heb fod yn is na BBB- ac sydd ag asedau sy'n fwy na £25 biliwn. Nid yw'r rhain yn cael eu dosbarthu fel buddsoddiadau ond maent yn dal i fod yn agored i risg o fechnïaeth banc, ac felly bydd balansau'n cael eu cadw o dan £5m fesul banc. Mae Banc Lloegr wedi datgan, os bydd methiant, bod banciau ag asedau o fwy na £25 biliwn yn fwy tebygol o gael eu hachub drwy fechnïaeth (*bailed-in*) na'u gwneud yn fethdalwyr, gan gynyddu'r siawns y bydd yr Awdurdod yn cynnal parhad gweithredol.

Asesiad risg a statws credyd: Caiff statws credyd ei sicrhau a'i fonitro gan ymgynghorwyr trysorlys yr Awdurdod, a fydd yn rhoi gwybod am newidiadau mewn graddfeydd wrth iddynt ddigwydd. Rhestrir yr asiantaethau statws credyd a ddefnyddir ar hyn o bryd yn y ddogfen Arferion Rheoli'r Trysorlys. Pan fo statws credyd endid wedi'i israddio fel ei fod yn methu â bodloni'r meini prawf buddsoddi cymeradwy, yna:

- ni wneir unrhyw fuddsoddiadau newydd,
- bydd buddsoddiadau presennol y gellir eu hadalw neu eu gwerthu heb unrhyw gost yn cael eu hadalw neu eu gwerthu, a
- rhoddir ystyriaeth lawn i adalw neu werthu'r holl fuddsoddiadau presennol eraill gyda'r gwrthbarti yr effeithir arno.

Pan fydd asiantaeth statws credyd yn cyhoeddi bod statws credyd yn cael ei adolygu ar gyfer israddio posibl (a elwir hefyd yn "wyliadwriaeth negyddol") fel y gall ddisgyn yn is na'r meini prawf statws cymeradwy, yna dim ond buddsoddiadau y gellir eu tynnu'n ôl fydd yn cael eu gwneud gyda'r sefydliad hwnnw tan cyhoeddi canlyniad yr adolygiad. Ni fydd y polisi hwn yn berthnasol i ragolygon negyddol, sy'n dynodi cyfeiriad hirdymor yn hytrach na newid graddfa sydd ar fin digwydd.

Agweddau ar enw da: Mae'r Awdurdod yn ymwybodol y gallai buddsoddiad gyda rhai gwrthbartion, er ei fod yn cael ei ystyried yn ddiogel o safbwynt ariannol yn unig, ei adael yn agored i feirniadaeth, yn ddilys neu fel arall, a allai effeithio ar ei enw da, ac felly bydd y risg hon yn cael ei hystyried wrth wneud penderfyniadau buddsoddi.

Rheoli hylifedd: Mae'r Awdurdod yn cynnal rhagolygon llif arian er mwyn pennu'r cyfnod hwyaf y gellir ymrwymo arian yn ddarvoudus ar ei gyfer. Mae'r rhagolwg yn cael ei lunio ar sail ddarvoudus i leihau'r risg y bydd yr Awdurdod yn cael ei orfodi i fenthycu ar delerau anffafriol i gwrdd â'i ymrwymadau ariannol. Mae terfynau ar fuddsoddiadau hirdymor yn cael eu gosod trwy gyfeirio at gynllun ariannol tymor canolig yr Awdurdod a rhagolwg llif arian.

Bydd yr Awdurdod yn lledaenu ei arian parod hylifol dros o leiaf ddau ddarparwr (e.e. cyfrifon banc a chronfeydd marchnad arian) i sicrhau bod modd cael mynediad at arian parod os bydd anawsterau gweithredol gydag unrhyw un darparwr.

Dangosyddion Darbodus Rheoli'r Trysorlys

Mae'r Awdurdod yn mesur ac yn rheoli ei amlygiadau i risgiau rheoli'r trysorlys gan ddefnyddio'r dangosyddion canlynol.

Diogelwch: Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu mesur gwirfoddol i ddangos ei amlygiad i risgiau credyd drwy fonitro statws credyd cyfartalog ei bortffolio buddsoddiadau, wedi'i bwysoli yn ôl gwerth. Mae hyn yn cael ei gyfrifo trwy roi sgôr i bob buddsoddiad (AAA=1, AA+=2, ac ati) a chymryd y cyfartaledd rhifydddeg, wedi'i bwysoli gan faint pob buddsoddiad. Neilltuir sgôr ar gyfer buddsoddiadau nad ydynt wedi eu graddio yn seiliedig ar eu risg canfyddedig.

Dangosydd risg credyd	Targed
Credyd cyfartalog portffolio	A

Hylifedd: Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu mesur gwirfoddol i ddangos ei amlygiad i risgiau hylifedd trwy fonitro faint o arian parod sydd ar gael i fodloni taliadau annisgwyl o fewn pob cyfnod treigl o dri mis, heb fenthycia ychwanegol.

Dangosydd risg hylifedd	Targed
Cyfanswm arian parod ar gael o fewn 3 mis	£2m

Amlygiad i gyfraddau llog: Mae'r dangosydd hwn yn rheoli amlygiad yr Awdurdod i risgiau cyfraddau llog. Y terfynau uchaf ar effaith refeniw blwyddyn o gynnydd neu ostyngiad o 1% mewn cyfraddau llog fydd:

Dangosydd risg cyfraddau llog	Terfyn
Terfyn uchaf ar effaith refeniw blwyddyn o gynnydd o 1% mewn cyfraddau llog	-£0.030m
Terfyn uchaf ar effaith refeniw blwyddyn o ostyngiad o 1% mewn cyfraddau llog	£0.030m

Cyfrifir effaith newid mewn cyfraddau llog ar y dybiaeth y bydd benthyciadau a buddsoddiadau sy'n aeddfedu yn cael eu disodli gan rai ar gyfraddau marchnad newydd.

Strwythur aeddfedrwydd benthyciadau: Mae'r dangosydd hwn yn rheoli amlygiad yr Awdurdod i risg ailariannu. Y terfynau uchaf ac isaf ar strwythur aeddfedrwydd benthycia fydd:

Dangosydd risg cyfradd ailariannu	Terfyn uchaf	Terfyn isaf
O dan 12 mis	30%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	30%	0%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	40%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	30%	0%
10 mlynedd a mwy	100%	0%

Mae'r cyfnodau amser yn dechrau ar ddiwrnod cyntaf pob blwyddyn ariannol. Y dyddiad aeddfedu ar gyfer benthycia yw'r dyddiad cynharaf y gall y benthyciwr fynnu ad-daliad.

Materion Perthnasol

Mae Cod CIPFA yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gynnwys y canlynol yn ei strategaeth rheoli'r trysorlys.

Deilliadau ariannol: Yn absenoldeb unrhyw bŵer cyfreithiol penodol i wneud hynny, ni fydd yr Awdurdod yn defnyddio deilliadau ariannol annibynnol (megis cyfnewidiadau, rhagolygon, blaendrafodion ac opsiynau). Gellir defnyddio deilliadau sydd wedi'u hymgorffori mewn benthyciadau a buddsoddiadau, gan gynnwys cronfeydd cyfun a thrafodion sy'n cychwyn ymlaen llaw, a bydd y risgiau a gyflwynir ganddynt yn cael eu rheoli yn unol â strategaeth gyffredinol rheoli risg y trysorlys.

Cyfarwydddeb Marchnadoedd mewn Offerynnau Ariannol: Mae'r Awdurdod wedi cadw statws cleient manwerthu gyda'i ddarparwyr gwasanaethau ariannol, gan gynnwys ymgynghorwyr, banciau, broceriaid

a rheolwyr cronfeydd, gan ganiatáu iddo gael mynediad at ystod lai o wasanaethau ond gyda'r diogelwch rheoleiddiol ehangach a roddir i unigolion a chwmnïau bach. O ystyried maint ac ystod gweithgareddau rheoli trysorlys yr Awdurdod, mae swyddogion yr Awdurdod o'r farn mai dyma'r statws mwyaf priodol.

Canllawiau'r Llywodraeth: Mae materion pellach sy'n ofynnol gan Ganllawiau LLC wedi'u cynnwys yn Atodiad C.

Goblygiadau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod bortffolio buddsoddi ac felly nid oes ganddo gyllideb ar gyfer incwm buddsoddi. Mae'r unig incwm a gynhyrchir yn ymwneud â chadw arian parod sy'n weddill dros nos, ac mae cyllideb o £0.037m wedi'i gosod ar ei gyfer ar gyfer 2026/27.

Y gyllideb ar gyfer llog dyled a dalwyd yn 2026/27 yw £0.876m, yn seiliedig ar bortffolio dyled cyfartalog o £21.224m ar gyfradd llog gyfartalog o 3.95%. Os bydd lefelau gwirioneddol buddsoddiadau a benthycu, neu gyfraddau llog gwirioneddol, yn wahanol i'r rhai a ragwelwyd, bydd perfformiad yn erbyn y gyllideb yn gyfatebol wahanol.

Opsiynau Eraill a Ystyrir

Nid yw Canllawiau LLC na Chod CIPFA yn rhagnodi unrhyw strategaeth rheoli'r trysorlys benodol i awdurdodau lleol ei mabwysiadu. Cred Trysorydd yr Awdurdod fod y strategaeth uchod yn cynrychioli cydbwysedd priodol rhwng rheoli risg ac effeithiolrwydd cost. Mae rhai strategaethau amgen, gyda'u goblygiadau ariannol a rheoli risg, wedi'u rhestru isod.

Amgen	Effaith ar incwm a gwariant	Effaith ar reoli risg
Buddsoddi mewn ystod fwy cyfyng o wrthbartion a/neu am gyfnodau byrrach	Bydd incwm llog yn is	Llai o siawns o golledion o ganlyniad i ddiffygdlu'n ymwneud â chredyd, er gallai unrhyw golledion o'r fath fod yn fwy
Buddsoddi mewn ystod ehangach o wrthbartion a/neu am gyfnodau hwy	Bydd incwm llog yn uwch	Mwy o risg o golledion o ganlyniad i ddiffygdlu'n ymwneud â chredyd, ond gallai unrhyw golledion o'r fath fod yn llai
Benthycu symiau ychwanegol ar gyfraddau llog sefydlog hirdymor	Bydd costau llog ar ddyledion yn codi; mae'n annhebygol y gellid gwrthbwysu hyn gan incwm buddsoddi uwch	Cydbwysedd buddsoddi uwch yn arwain at fwy o effaith yn achos diffygdlu; fodd bynnag gallai costau llog hirdymor fod yn fwy sicr
Benthyciadau byrdymor neu amrywiol yn lle rhai â chyfraddau sefydlog hirdymor	Bydd costau llog dyledion yn is i ddechrau	Bydd y cynnydd yn y costau llog ar ddyledion yn cael ei wrthbwysu i raddau gan y cynnydd yn yr incwm buddsoddi yn y tymor canolig, ond gall y costau hirdymor fod yn llai sicr
Lleihau lefel y benthyciadau	Mae arbedion ar log dyledion yn debygol o fod yn fwy na'r incwm buddsoddi a gollir	Llai o gydbwysedd buddsoddi yn arwain at effaith is os bydd diffygdlu; fodd bynnag gall costau llog hirdymor fod yn llai sicr

Atodiad A – Rhagolwg Economaidd a Chyfradd Llog Arlingclose – Chwefror 2026

Tybiaethau sylfaenol:

- Er i'r Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC) gydymffurfio â disgwyliadau eang y farchnad drwy gadw Cyfradd y Banc heb ei newid ar 3.75% ym mis Chwefror, arweiniodd y naws bendant o ysgafnhau polisi a fabwysiadwyd wrth gyhoeddi'r penderfyniad at ailasesu disgwyliadau cyfraddau llog gan fuddsoddwyr. Pleidleisiodd pedwar aelod o'r Pwyllgor o blaid gostwng cyfraddau, ac awgrymodd dau arall o'r mwyafrif cul oedd o blaid cadw'r gyfradd fel ag yr oedd y byddent yn debygol o gefnogi toriad yn fuan.
- Bydd polisiâu'r Gyllideb a'r effeithiau sylfaenol yn lleihau cyfradd Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI) yn fecanyddol yn 2026, yn ychwanegol at y pwysau i lawr sy'n deillio o dwf economaidd gwan a marchnad lafur llacach. Ar ôl adolygu dadansoddiad newydd ar dwf cyflogau, mae'n ymddangos bod mwy o lunwyr polisi bellach o'r farn y bydd twf cyflogau uchel yn lleihau wrth i'r farchnad lafur barhau i wanhaus, gan danseilio'r pryderon blaenorol ynghylch parhad chwyddiant. Er bod disgwyliadau chwyddiant aelwydydd yn parhau'n gymharol uchel, mae consensws cynyddol y bydd y rhain yn lleddfu wrth i chwyddiant penawdol ddychwelyd at y targed, yn unol â phrofiad hanesyddol. Mae hyn yn dod â safbwynt y Pwyllgor yn nes at ein barn ni.
- Mae rhywfaint o ddata economaidd wedi bod yn gryfach na'r disgwyl, megis twf GDP ym mis Tachwedd a datganiadau diweddar y PMI. Fodd bynnag, mae'r rhain yn dilyn cyfnod hir o wendid cyson ers Ch1 2025, pan gafodd twf GDP ei gefnogi gan fuddsoddi a gwariant ymlaen llaw cyn cyhoeddiadau tariffau Trump. Er y gallai data gweithgarwch fod yn sefydlogi, nid yw hyn yn ymddangos yn arwain at fwriadau recriwtio cryfach, gyda thystiolaeth arolwg yn awgrymu bod busnesau'n parhau i leihau niferoedd staff. Bydd hyn yn arwain at wendid pellach mewn gwariant wrth i aelwydydd barhau i fabwysiadu agwedd ofalus.
- Mae'r risgiau i ragolygon twf a chwyddiant yn pwyso i'r cyfeiriad i lawr, a allai, yn y pen draw, arwain at Gyfradd Banc is na'r achos canolog a ragwelir gennym. Serch hynny, mae'r trothwy ar gyfer toriadau pellach y tu hwnt i 3.25% yn gymharol uchel, gan y bydd llunwyr polisi'n dod yn fwy gofalus wrth i bolisi ariannol lacio ymhellach.
- Mae symudiadau diweddar wedi arwain at gromlin cynnyrch serthach, wrth i fuddsoddwyr brisio llwybr is ar gyfer cyfraddau tymor byr. Fodd bynnag, bydd lefelau uchel o fenthyca parhaus ar draws economïau datblygedig, perfformiad cymharol gryfach economi'r Unol Daleithiau, symudiad Swyddfa Rheoli Dyledion y DU (DMO) tuag at gyhoeddi mwy o giltiau tymor byr, ac amheuan parhaus ynghylch cynlluniau cyllidol y llywodraeth, yn cadw cynnyrch tymor byr i ganolig uwch na'r lefelau a awgrymir gan ddisgwyliadau cyfraddau llog y DU yn unig.
- At hynny, er bod y ffocws wedi symud yn ddiweddar i ffwrdd oddi wrth sefyllfa gyllidol llywodraeth y DU, gallai newidiadau posibl yn yr arweinyddiaeth wleidyddol arwain at lwybr uwch ar gyfer cynnyrch giltiau pe bai tîm newydd yn mabwysiadu agwedd llai cadarn o ran disgyblaeth gyllidol.

Rhagolwg:

- Cafodd Cyfradd y Banc ei gynnal ar 4.0% ym mis Tachwedd. Rydym yn parhau i ragweld toriad o 0.25% yn y gyfradd ym mis Rhagfyr, i 3.75%.

- Mae Cyllideb y DU yn drobwynt a allai newid y rhagolygon cyfradd llog yn sylweddol. Byddwn yn adolygu ein rhagolwg cyfradd llog ymhellach ar ôl y digwyddiad hwn; os yw'n cyd-fynd â'n disgwyliadau, bydd ein rhagolwg canolog ar gyfer Cyfradd Banc yn debygol o ostwng o dan 3.75%.
- Mae cynnyrch byr wedi gostwng i adlewyrchu llwybr is ar gyfer Cyfradd y Banc.
- Mae cynnyrch gilt tymor canolig a hirdymor hefyd wedi gostwng ond mae'n parhau i fod yn uchel am wahanol resymau, rhai domestig yn ogystal â rhyngwladol. Efallai na fydd y materion hyn yn cael eu datrys yn gyflym, ond bydd Cyllideb y DU yn sbardun allweddol i'r farchnad.

	Current	Mar-26	Jun-26	Sep-26	Dec-26	Mar-27	Jun-27	Sep-27	Dec-27	Mar-28	Jun-28	Sep-28	Dec-28
Official Bank Rate													
Upside risk	0.00	0.25	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
Central Case	3.75	3.50	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25
Downside risk	0.00	0.00	-0.25	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50
3-month money market rate													
Upside risk	0.00	0.25	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
Central Case	3.79	3.55	3.30	3.30	3.30	3.30	3.30	3.30	3.30	3.30	3.35	3.35	3.35
Downside risk	0.00	0.00	-0.25	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50	-0.50
5yr gilt yield													
Upside risk	0.00	0.40	0.45	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70
Central Case	3.91	3.85	3.80	3.75	3.75	3.75	3.75	3.75	3.75	3.75	3.80	3.80	3.80
Downside risk	0.00	-0.50	-0.60	-0.70	-0.80	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85
10yr gilt yield													
Upside risk	0.00	0.40	0.45	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70
Central Case	4.54	4.40	4.35	4.30	4.30	4.30	4.30	4.30	4.30	4.30	4.35	4.35	4.35
Downside risk	0.00	-0.50	-0.60	-0.70	-0.80	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85
20yr gilt yield													
Upside risk	0.00	0.40	0.45	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70
Central Case	5.24	5.10	5.05	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.05	5.05	5.05
Downside risk	0.00	-0.50	-0.60	-0.70	-0.80	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85
50yr gilt yield													
Upside risk	0.00	0.40	0.45	0.50	0.55	0.60	0.65	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70
Central Case	4.90	4.80	4.75	4.70	4.70	4.70	4.70	4.70	4.70	4.70	4.75	4.75	4.75
Downside risk	0.00	-0.50	-0.60	-0.70	-0.80	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85	-0.85

PWLB Standard Rate (Maturity Loans) = Gilt yield + 1.00%; PWLB Certainty Rate (Maturity Loans) = Gilt yield + 0.80%
PWLB HRA Rate (Maturity Loans) = Gilt yield + 0.40%; National Wealth Fund Rate (Maturity Loans) = Gilt yield + 0.40%

Cyfradd safonol PWLB = Arenillion giltiau + 1.00%

Cyfradd sicrwydd PWLB = Arenillion giltiau + 0.80%

Cyfradd HRA PWLB = Arenillion giltiau + 0.40%

Cyfradd y Gronfa Gyfoeth Genedlaethol (NWF) = Cynnyrch gilt + 0.40%

Atodiad B – Gofynion ychwanegol Canllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru

	Ionawr-26 Gwirioneddol Gwirioneddol £m	Ionawr-26 Cyfradd Gyfartalog %
Benthyca allanol: Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus Awdurdodau Lleol Cyfanswm y benthyca	14.80 14.80	3.92%
Rhwymedigaethau hirdymor eraill: Lesodd Cyllid Cyfanswm dyled allanol gros	0.00 14.80	
Buddsoddiadau trysorlys Llywodraeth y DU Banciau (ansicredig) Cyfanswm buddsoddiadau'r trysorlys	2.10 1.03 3.13	
Dyled Net	11.67	

Atodiad C – Gofynion ychwanegol Canllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru (LIC) Ganllawiau Buddsoddi diwygiedig yn Nhachwedd 2019 sydd yn gosod gofynion adrodd ychwanegol ar awdurdodau lleol nad ydynt yn rhan annatod o brosesau rheoli trysorlys yr Awdurdod hwn. Mae'r canllawiau hefyd yn cynnwys buddsoddiadau nad ydynt yn rhan o reoli trysorlys, er enghraifft eiddo buddsoddi a benthyciadau i sefydliadau lleol.

Cyfraniad: Mae buddsoddiadau'r Awdurdod yn cyfrannu at ei amcanion darparu gwasanaethau a/neu hyrwyddo lles fel a glyn:

- mae buddsoddiadau rheoli trysorlys yn cefnogi gweithgareddau rheoli trysorlys effeithiol,

Newid hinsawdd: Mae penderfyniadau buddsoddi'r Awdurdod yn ystyried risgiau hirdymor i'r hinsawdd er mwyn cefnogi economi carbon isel i'r graddau y bydd yr Awdurdod yn blaenoriaethu banciau sydd wedi llofnodi Egwyddorion Bancio Cyfrifol y Cenhedloedd Unedig a chronfeydd a weithredir gan reolwyr sydd wedi llofnodi Egwyddorion Bancio Cyfrifol y Cenhedloedd Unedig, Cynghrair Rheolwyr Asedau Net Sero a/neu Côt Stiwardiaeth y DU.

Buddsoddiadau penodol: Mae Canllawiau LIC yn diffinio buddsoddiadau penodol fel rhai:

- a fynegir mewn punnoedd sterling,
- sydd i fod i gael eu had-dalu o fewn 12 mis o'r trefniant oni bai bod y gwrthbarti'n awdurdod lleol,
- nas diffinnir fel gwariant cyfalaf gan ddeddfwriaeth, ac

- a fuddsoddir gydag un o'r canlynol:

- ◊ Llywodraeth y DU
- ◊ awdurdod lleol yn y DU, cyngor plwyf neu gyngor cymuned, neu
- ◊ gorff neu gynllun buddsoddi ag "ansawdd credyd uchel".

Mae'r Awdurdod yn diffinio sefydliad a gwarantau "ansawdd credyd uchel" fel rhai sydd â statws credyd A- neu uwch sydd yn hanu o'r DU neu wlad dramor gyda sgôr sofran o AA+ neu uwch. Ar gyfer cronfeydd y farchnad arian a chronfeydd cronedig eraill diffinnir "ansawdd credyd uchel" fel y rhai sydd â sgôr credyd o A- neu uwch.

Benthyciadau: Mae Canllawiau LLC yn diffinio benthyciad fel cytundeb llafar neu ysgrifenedig pan fo'r awdurdod yn trosglwyddo arian parod dros dro i drydydd parti, menter ar y cyd, is-endid neu gyswllt sydd yn cytuno ar ad-daliad yn unol â thelerau ac amodau derbyn y benthyciad, ac eithrio pan mai awdurdod lleol arall yw'r trydydd parti.

Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw amlygiad ariannol i fenthyciadau i fentrau lleol, elusennau lleol, cwmnïau ym mherchnogaeth lwyr a mentrau ar y cyd.

Buddsoddiadau amhenodol: Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw fuddsoddiadau amhenodol.

Buddsoddiadau nad ydynt yn ariannol: Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw fuddsoddiadau nad ydynt yn ariannol.

Ymgynghorwyr buddsoddi: Mae'r Awdurdod wedi penodi Arlingclose Limited fel ymgynghorwyr rheoli'r trysorlys. Mae ansawdd y gwasanaethau hyn yn cael ei reoli drwy adolygu mewnol.

Capasiti a sgiliau: Mae'r Awdurdod yn cyflogi staff proffesiynol cymwys a phrofiadol mewn swyddi uwch gyda chyfrifoldeb am wneud penderfyniadau gwariant cyfalaf, benthycia a buddsoddi. Er enghraifft, mae'r Trysorydd, y Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau), a'r Pennaeth Cyllid a Chaffael yn gyfrifwyr cymwys sydd â blynyddoedd lawer o brofiad.

Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn cyflogi Arlingclose Limited fel cynghorwyr rheoli trysorlys. Mae'r dull hwn yn fwy cost-ffeithiol na chyflogi staff o'r fath yn uniongyrchol, ac mae'n sicrhau bod gan yr Awdurdod fynediad at wybodaeth a sgiliau sy'n gymesur â'i barodrwydd i dderbyn risg.

Mae Arlingclose wedi darparu hyfforddiant i aelodau'r Pwyllgor Archwilio, sydd â chyfrifoldeb am adolygu gweithgareddau rheoli'r trysorlys.

Llywodraethiant corfforaethol: Adroddir ar holl weithgarwch y trysorlys i'r Pwyllgor Archwilio a'r Awdurdod Tân, bob chwarter. Cyflwynir yr adroddiadau gan y Trysorydd neu'r Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid & Adnoddau). Caiff yr aelodau gyfle i ofyn cwestiynau, yn dilyn y cyflwyniadau.

Adroddiad Strategaeth Gyfalaf 2026/27

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad strategaeth gyfalaf hwn yn rhoi trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgarwch rheoli trysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaethau cyhoeddus lleol ynghyd â throsolwg o sut y rheolir y risgiau cysylltiedig a'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Mae wedi'i ysgrifennu yn syml er mwyn ei gwneud yn haws i aelodau ddeall y meysydd hyn a all fod yn dechnegol ar brydiau.

Bydd penderfyniadau a wneir eleni ar reoli cyfalaf a thrysorlys yn arwain at ganlyniadau ariannol i'r Awdurdod am flynyddoedd lawer yn y dyfodol. O ganlyniad, maen nhw'n ddarostyngedig i fframwaith rheoleiddio cenedlaethol a fframwaith polisi lleol, ac mae'r adroddiad hwn yn rhoi crynodeb o hynny.

Gwariant Cyfalaf ac Ariannu

Gwariant cyfalaf yw pan fydd yr Awdurdod yn gwario arian ar asedau, megis tir, eiddo, offer neu gerbydau, a fydd yn cael eu defnyddio am fwy na blwyddyn. Mewn llywodraeth leol mae hyn yn cynnwys gwariant ar asedau sy'n eiddo i gyrff eraill, yn ogystal â benthyciadau a grantiau i gyrff eraill sy'n eu galluogi i brynu asedau.

O ran gwariant cyfalaf 2026/27, mae'r Awdurdod yn bwriadu gwario £6.661m ar wasanaethau'r Gronfa Gyffredinol a £2.100m ar Hwb Awen (Canolfan Hyfforddi). Mae hyn yn cael ei ddangos isod:

Tabl 1: Dangosydd Darbodus: Amcangyfrifon o Wariant Cyfalaf mewn £ miliynau

	2024/25 Gwirioneddol	Blaenamcan 2025/26	Cyllideb 2026/27	Cyllideb 2027/28	Cyllideb 2028/29
Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	3.821	6.103	6.661	9.654	7.200
Hwb Awen	2.714	1.333	2.265	20.564	24.748
Cyfanswm	6.535	7.436	8.926	30.218	31.948

Mae prif brosiectau cyfalaf y Gronfa Gyffredinol yn cynnwys: prosiectau adeiladu; y fflyd, gan gynnwys cerbydau arbenigol; offer; technoleg gwybodaeth; a gweithgareddau datgarboneiddio. Mae'r bwriad i adeiladu canolfan hyfforddi ganolog, Hwb Awen, wedi'i gynnwys ar wahân. Cafodd yr Awdurdod Tân gymeradwyaeth i gwblhau gwaith galluogi, ond mae angen cymeradwyaeth derfynol a chyllid ar gyfer cyfnod adeiladu 2027/28 ymlaen.

Llywodraethiant: Erbyn mis Medi bob blwyddyn, mae rheolwyr yn cyflwyno ceisiadau i gynnwys prosiectau yn rhaglen gyfalaf yr Awdurdod. Y Pennaeth Cyllid sy'n casglu'r cynigion ac yn cyfrifo'r cyllid angenrheidiol a'r gost i'w cynnwys o fewn rhagdybiaethau gosod cyllideb. Mae Tîm Arweinyddol y Gwasanaeth yn gwerthuso pob cais trwy gymharu blaenoriaethau strategol ac amcanion adrannol, materion lliniaru risg, a'r effaith yn erbyn lles cenedlaethau'r dyfodol, ac yna maen nhw'n gwneud

argymhellion o ran pa gynlluniau i'w cynnwys yn y cynllun cyfalaf. Yna, caiff y rhaglen gyfalaf derfynol ei chyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a'r Panel Gweithredol ym mis Rhagfyr, ac i'r Awdurdod Tân ac Achub ym mis Ionawr bob blwyddyn.

- Mae manylion llawn rhaglen gyfalaf yr Awdurdod i'w cael yn yr Adroddiad MTRS

Rhaid i'r holl wariant cyfalaf gael ei ariannu, naill ai o ffynonellau allanol (grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill), neu adnoddau'r Awdurdod ei hun (refeniw, cronfeydd wrth gefn a derbynion cyfalaf), neu ddyled (benthycu, prydlesu a Menter Cyllid Preifat). Mae'r cyllid a gynlluniwyd ar gyfer y gwariant uchod fel a ganlyn:

Tabl 2: Cyllid cyfalaf mewn £ miliynau

	2024/25 Gwirioneddol	Blaenamcan 2025/26	Cyllideb * 2026/27	Cyllideb 2027/28	Cyllideb 2028/29
Cronfeydd Wrth Gefn	0.049	1.379	0	0	0
Adnoddau refeniw	1.459	1.451	1.000	1.250	1.500
Dyled	4.108	3.746	6.139	8.404	5.700
Grantiau	0.918	0.860	0.500	20.564	24.748
Cyfanswm	6.535	7.436	8.926	30.218	31.948

Mae'r ddyled a'r Grant uchod yn cynnwys y ganolfan hyfforddi newydd, fel y manylir yn Nhabl 1.

Dim ond ffynhonnell gyllid dros dro yw dyled, gan fod yn rhaid ad-dalu benthyciadau a phrydlesi, ac felly caiff hyn ei ddisodli dros amser gan gyllid arall, fel arfer o refeniw a elwir yn ddarpariaeth isafswm refeniw (MRP). Fel arall, gellir defnyddio'r elw o werthu asedau cyfalaf (a elwir yn dderbynion cyfalaf) i gymryd lle cyllid dyled. Mae'r ddarpariaeth isafswm refeniw a'r defnydd o dderbynion cyfalaf a gynlluniwyd fel a ganlyn:

Tabl 3: Amnewid cyllid dyledion blyneddau blaenorol mewn £ miliynau

	2024/25 Gwirioneddol	Blaenamcan 2025/26	Cyllideb 2026/27	Cyllideb 2027/28	Cyllideb 2028/29
Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP)	1.957	2.015	2.241	2.564	2.944
Derbynion Cyfalaf	0	0	0	0	0
Cyfanswm	1.957	2.015	2.241	2.564	2.944

- Mae datganiad darpariaeth isafswm refeniw llawn yr Awdurdod ar gael fel rhan o'u Strategaeth Rheoli Trysorlys

Mae swm cronol yr Awdurdod o gyllid dyled sy'n weddill yn cael ei fesur gan y gofyniad ariannu cyfalaf (CFR). Mae hyn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf newydd a ariennir gan ddyled ac yn lleihau gyda darpariaeth isafswm refeniw a derbynion cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyled. Disgwylir i'r CFR gynyddu £4.30m yn ystod 2026/27. Yn seiliedig ar y ffigurau uchod ar gyfer gwariant ac ariannu, amcangyfrifir bod CFR yr Awdurdod fel a ganlyn:

Tabl 4: Dangosydd Darbodus: Amcangyfrifon o Ofyniad Ariannu Cyfalaf mewn £ miliynau

	2024/25 Gwirioneddol	Blaenamcan 2025/26	Cyllideb 2026/27	Cyllideb 2027/28	Cyllideb 2028/29
Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	31.00	35.20	39.50	46.40	49.80

Nid yw'r ddyled uchod yn cynnwys y ganolfan hyfforddi newydd, fel y manylir yn Nhabl 1, gan fod disgwyliad iddi gael ei hariannu gan gyllid grant yn llwyr.

Rheoli Asedau: Er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn parhau i fod o ddefnydd yn y tymor hir, mae'r Awdurdod yn datblygu strategaeth Ystadau.

Gwarediadau asedau: Pan nad oes angen ased cyfalaf mwyach, gellir ei werthu fel y gellir gwario'r enillion, a elwir yn dderbynion cyfalaf, ar asedau newydd neu i ad-dalu dyled. Mae ad-dalu grantiau cyfalaf, benthyciadau a buddsoddiadau hefyd yn cynhyrchu derbynion cyfalaf. Nid yw'r Awdurdod yn bwriadu cael unrhyw dderbyniadau cyfalaf yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod.

Rheoli Trysorlys

Mae rheoli trysorlys yn ymwneud â chadw digon o arian parod, ond nid gormod, ar gael i ddiwallu anghenion gwario'r Awdurdod, gan reoli'r risgiau dan sylw ar yr un pryd. Mae hyn yn cynnwys rheoli benthycia i ariannu gwariant cyfalaf yn ogystal â rheoli arian parod refeniw o ddydd i ddydd. Mae arian dros ben yn cael ei fuddsoddi hyd nes y bydd ei angen, tra bydd prinder arian yn cael ei ddatrys drwy fenthycia, er mwyn osgoi balans credyd neu orddrafft gormodol yn y cyfrif cyfredol yn y banc. Mae'r Awdurdod fel arfer â digon o arian yn y tymor byr gan fod incwm refeniw yn cael ei dderbyn cyn iddo gael ei wario. Serch hynny, does dim digon o arian yn y tymor hir gan fod gwariant cyfalaf yn cael ei wario cyn cael ei ariannu. Mae'r gwargedau arian refeniw yn cael eu gwrthbwysu yn erbyn diffygion arian cyfalaf er mwyn lleihau benthycia cyffredinol.

Oherwydd penderfyniadau'r gorffennol, ar hyn o bryd mae'r Awdurdod wedi benthycy £14.80m ar gyfradd llog gyfartalog o 3.92%.

Strategaeth fenthycia: Prif amcanion yr Awdurdod wrth fenthycy yw sicrhau cyllid ar gost isel ond penodol, gan gadw hyblygrwydd pe bai cynlluniau'n newid yn y dyfodol. Mae'r amcanion hyn yn aml yn gwrthdaro, ac felly mae'r Awdurdod yn ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng benthyciadau tymor byr rhatach a benthyciadau tymor hir ar gyfradd sefydlog lle mae'r gost yn y dyfodol yn hysbys ond yn uwch.

Nid yw'r Awdurdod yn benthycia i fuddsoddi â'r prif ddiben o sicrhau enillion ariannol, ac felly mae'n cadw mynediad llawn i'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus.

Mae'r tabl isod yn dangos rhagamcan o gyfanswm y dyledion sy'n weddill gan yr Awdurdod (gan gynnwys benthycia, rhwymedigaethau PFI, prydlesi a dyled wedi'i throsglwyddo) ac yn ei gymharu â'r gofyniad ariannu cyfalaf (gweler uchod).

Tabl 6: Dangosydd Darbodus: Dyled Gros a'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf mewn £ miliynau

	31.3.2025 Gwirioneddol	Blaenamcan 31.3.2026	* Cyllideb 31.3.2027	* Cyllideb 31.3.2028	* Cyllideb 31.3.2029
Dyled (gan gynnwys Lesoedd Cyllid)	19.07	14.26	22.12	24.92	33.55
Gofyniad Ariannu Cyfalaf	31.00	35.20	39.50	46.40	49.80

*Mae'r ddyled a'r Grant uchod yn cynnwys y ganolfan hyfforddi newydd, fel y manylir yn Nhabl 1. Tybir y bydd y cyfnod adeiladu yn cael ei ariannu'n llawn gan grantiau.

Mae'r canllawiau statudol yn nodi y dylai dyled aros yn is na'r gofyniad ariannu cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Fel y gwelir o dabl 6, mae'r Awdurdod yn disgwyl cydymffurfio â hyn yn y tymor canolig.

Meincnod atebolrwydd: Er mwyn cymharu benthycia gwirioneddol yr Awdurdod yn erbyn strategaeth amgen, mae meincnod atebolrwydd wedi'i gyfrifo i ddangos y lefel risg isaf o fenthycia. Mae hyn yn tybio bod balansau arian a buddsoddi yn cael eu cadw i isafswm o £2m ar ddiwedd pob blwyddyn. Ar hyn o bryd mae'r meincnod hwn yn £16.10m a rhagwelir y bydd yn codi i £35.30m dros y tair blynedd nesaf.

Nid yw'r meincnod atebolrwydd yn cynnwys cost adeiladu ar gyfer y ganolfan hyfforddi newydd.

Tabl 7: Benthycia a'r Meincnod Atebolrwydd mewn £ miliynau

	31.3.2025 Gwirioneddol	Blaenamcan 31.3.2026	Cyllideb 31.3.2027	Cyllideb 31.3.2028	Cyllideb 31.3.2029
Benthyciadau Dyledus	19.07	14.26	22.12	24.92	33.55
Meincnod atebolrwydd	18.60	16.15	23.98	31.41	35.33

Mae'r tabl yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl y bydd ei fenthyciadau yn aros o dan ei feincnod atebolrwydd.

Terfyn benthycia fforddiadwy: Mae'r gyfraith yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod osod terfyn benthycia fforddiadwy (a elwir hefyd yn derfyn awdurdodedig ar gyfer dyled allanol) bob blwyddyn. Yn unol â chanllawiau statudol, mae "ffin weithredol" is hefyd yn cael ei gosod fel lefel rhybudd pe bai'r ddyled yn nesáu at y terfyn.

Tabl 8: Dangosyddion Darbodus: Y terfyn awdurdodedig a'r ffin weithredol ar gyfer dyled allanol mewn £ miliynau

	Terfyn 2025/26	Terfyn 2026/27	Terfyn 2027/28	Terfyn 2028/29
Terfyn awdurdodedig – benthycia	30.99	38.12	42.42	49.32
Ffin weithredol – benthycia	28.99	36.12	39.42	45.32

- Mae rhagor o fanylion am fenthycia yn y strategaeth rheoli trysorlys.

Strategaeth fuddsoddi'r Trysorlys: Mae buddsoddiadau trysorlys yn deillio o dderbyn arian cyn iddo gael ei dalu allan eto. Yn gyffredinol, nid yw buddsoddiadau a wneir am resymau gwasanaeth neu elw ariannol pur yn cael eu hystyried yn rhan o reoli trysorlys.

Polisi'r Awdurdod ar fuddsoddiadau trysorlys yw blaenoriaethu diogelwch a hylifedd dros gynnyrch ac felly mae'n gosod gwarged arian parod tymor byr mewn cyfrifon banc cyfredol â llog uwch (bank call accounts) neu gyda Swyddfa Rheoli Dyledion y DU nes bod angen. Nid oes gan yr Awdurdod fuddsoddiadau tymor hir. Mae arian parod sy'n debygol o gael ei wario yn y tymor agos yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel, gyda banciau o ansawdd uchel dethol, i leihau'r risg o golled.

Rheoli risg: Mae rheoli risg yn effeithiol yn un o brif amcanion gweithgareddau rheoli trysorlys yr Awdurdod. Felly, mae'r strategaeth rheoli trysorlys yn nodi gwahanol ddangosyddion a therfynau i gyfyngu ar y risg o golledion annisgwyl ac yn manylu ar i ba raddau y gellir defnyddio deilliadau ariannol i reoli risgiau trysorlys. Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys yn eithrio gofyniad benthycha cyfnod adeiladu Hwb Awen hyd nes y ceir cadarnhad o gyllid grant llawn.

Mae'r dangosyddion darbodus a gyfer rheoli trysorlys wedi'u cynnwys yn y strategaeth rheoli trysorlys

Llywodraethiant: Mae penderfyniadau ar fuddsoddiad a benthycha rheoli'r trysorlys yn cael eu gwneud bob dydd, ac yn cael eu dirprwyo i Brif Swyddog Tân Cynorthwyol a swyddogion o ganlyniad. Rhaid i'r dirprwyon hyn weithredu yn unol â'r strategaeth rheoli trysorlys a gymeradwywyd gan yr Awdurdod. Mae adroddiadau ar weithgarwch rheoli trysorlys yn cael eu cyflwyno i'r pwyllgor. Y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am graffu ar benderfyniadau rheoli trysorlys.

Ymrwymadau

Efallai y bydd angen i'r Awdurdod dalu costau unrhyw newidiadau i reoliadau pensiwn diffoddwyr tân. Os na fydd cyllid ychwanegol i'w gael, bydd yn defnyddio'r gronfa bensiynau wrth gefn i reoli unrhyw dreuliau ychwanegol ac i gyfyngu ar gynnydd i'r ardoll.

Llywodraethiant: Mae'r Pennaeth Cyllid yn gwneud penderfyniadau ar ysgwyddo rhwymedigaethau disgresiynol newydd mewn ymgynghoriad â Phrif Swyddog Tân Cynorthwyol. Mae'r risg o rwymedigaethau yn crisialu a'r Awdurdod yn gorfod talu amdanynt yn cael ei fonitro gan y Pennaeth Cyllid a'i adrodd yn flynyddol i'r Awdurdod Tân. Pan fydd rhwymedigaethau newydd sy'n fwy na £1m, mae'r Awdurdod yn cael adroddiad i'w hysbysu fel y bo'n briodol.

- Mae rhagor o fanylion am rwymedigaethau i'w cael ar dudalennau 43 a 65 o [ddatganiad cyfrifon 2024/25](#)

Goblygiadau i'r Gyllideb Refeniw

Er na chaiff gwariant cyfalaf ei godi'n uniongyrchol ar y gyllideb refeniw, mae'r llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac MRP yn cael ei godi ar refeniw. Gelwir y tâl blynyddol net yn gost ariannu; mae hyn yn cael ei gymharu â'r llif refeniw net h.y. y swm a ariennir o'r ardoll a grantiau cyffredinol y llywodraeth.

Tabl 11: Dangosydd Darbodus: Cyfran costau ariannu i'r llif refeniw net

	2024/25 Gwirioneddol	Blaenamcan 2025/26	Cyllideb 2026/27	Cyllideb 2027/28	Cyllideb 2028/29
Costau ariannu (£m)	3.189	4.407	4.501	5.200	5.900
Cyfran y llif refeniw net	6.48%	8.41%	8.16%	9.2%	10.0%

- Mae rhagor o fanylion am oblygiadau refeniw gwariant cyfalaf wedi'u manylu yng nghyllideb refeniw 2026/27 [yma](#).

Cynaliadwyedd: Oherwydd bod gwariant cyfalaf a phenderfyniadau ariannu yn effeithio ar gyllidebau ymhell i'r dyfodol, bydd gan wariant y blynyddoedd nesaf oblygiadau refeniw am hyd at 50 mlynedd. Mae ychwanegu'r ganolfan hyfforddi newydd yn creu heriau ariannol oherwydd ei maint a'r costau cysylltiedig; fodd bynnag, ar hyn o bryd, mae'r effaith ar ariannu cyfalaf wedi'i gyfyngu i'r cam cyn-adeiladu, a hynny oherwydd ein bod yn ceisio grant cyfalaf llawn ar gyfer y cam adeiladu.

Gwybodaeth a Sgiliau

Mae'r Awdurdod yn ymddiried penderfyniadau cyfalaf, benthyca a buddsoddi i staff â chymwysterau proffesiynol ac sydd â phrofiad helaeth, gan gynnwys cyfrifwyr mewn swyddi allweddol, e.e. y Trysorydd a'r Pennaeth Cyllid. Mae'n cefnogi gweithwyr sy'n dilyn ardystiadau perthnasol fel CIPFA ac AAT. Mae arbenigwyr allanol yn ategu ein harbenigedd mewnol, gan gynnwys Arlingclose Limited ar gyfer rheoli trysorlys ac ymgynghorwyr Rheoli Cyfleusterau sy'n cael eu cyflogi trwy Gytundeb Lefel Gwasanaeth. Mae'r strategaeth hon yn gost-ffeithiol ac yn sicrhau bod sylfaen sgiliau'r Awdurdod yn cyd-fynd â'i anghenion rheoli risg.

Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw 2026/27

Pan fydd yr Awdurdod yn ariannu gwariant cyfalaf drwy ddyled, rhaid iddo neilltuo adnoddau i ad-dalu'r ddyled honno mewn blynyddoedd diweddarach. Gelwir y swm a godir ar y gyllideb refeniw ar gyfer ad-dalu dyled yn Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP), er na fu isafswm statudol ers 2008. Mae *Deddf Llywodraeth Leol 2003* yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod roi sylw i *Canllawiau ar Ddarpariaeth Isafswm Refeniw Llywodraeth Cymru* (Canllawiau LLC) a gyhoeddwyd yn fwyaf diweddar yn 2018.

Nod eang canllawiau LLC yw sicrhau bod gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu dros gyfnod sydd naill ai'n rhesymol gymesur â'r cyfnod y mae'r gwariant cyfalaf yn darparu buddion drosto, neu, yn achos benthyca a gefnogir gan Grant Cynnal Refeniw y Llywodraeth, sy'n rhesymol gymesur â'r cyfnod sy'n ymhlyg wrth benderfynu ar y grant hwnnw.

Mae Canllawiau LLC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo Datganiad Blynyddol o'r MRP bob blwyddyn ac yn argymhell nifer o opsiynau ar gyfer cyfrifo swm darbodus o MRP. Mae'r datganiad canlynol yn cynnwys opsiynau a argymhellir yn y Canllawiau:

- Ar gyfer gwariant cyfalaf ar ôl 31 Mawrth 2008, bydd MRP yn cael ei bennu trwy godi'r gwariant dros oes ddefnyddiol ddisgwyliedig yr ased perthnasol mewn rhandaliadau cyfartal, gan ddechrau yn y flwyddyn ar ôl i'r ased ddod yn weithredol. Bydd MRP ar brynu tir rhydd-ddaliadol yn cael ei godi dros 50 mlynedd. Bydd MRP ar wariant nad yw'n gysylltiedig ag asedau sefydlog ond sydd wedi'i gyfalafu gan reoleiddio neu gyfarwyddyd yn cael ei godi dros 20 mlynedd.
- Ar gyfer asedau a gaffaelwyd trwy brydlesi neu unrhyw Fenter Cyllid Preifat, bydd MRP yn cael ei bennu fel un sy'n hafal i'r elfen o'r rhent neu'r tâl sy'n mynd i ddibrisio rhwymedigaeth y fantolen.
- Lle mae prydlesi gweithredu blaenorol wedi'u dwyn i'r fantolen oherwydd mabwysiadu safon cyfrifo Prydlesi IFRS 16, a bod gwerthoedd yr asedau wedi'u haddasu ar gyfer croniadau, rhagdaliadau, premiymau a/neu gymhellion, yna bydd y taliadau MRP blynyddol yn cael eu haddasu fel na fydd y safon newydd yn effeithio ar gyfanswm y tâl ar y gyllideb refeniw.

Ni fydd gwariant cyfalaf a wneir yn ystod 2026/27 yn destun tâl MRP tan 2027/28 neu'n hwyrach.

Yn seiliedig ar amcangyfrif diweddaraf yr Awdurdod o'i ofyniad ariannu cyfalaf (CFR) ar 31 Mawrth 2026, mae'r gyllideb ar gyfer MRP wedi'i gosod fel a ganlyn:

	Amcangyfrif CFR 31.03.2026 £m	Amcangyfrif MRP 2026/27 £
Cronfa Gyffredinol	35.2	2.2

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	16 Mawrth 2026
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael
Pwnc	Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig 2026-30

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno'r Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig (SATC) ar gyfer 2026–2030, gan gyflwyno i'r Aelodau y fframwaith ariannol sy'n cefnogi darpariaeth Cynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRhRC) 2024–2029 ac sy'n nodi rhagolygon ariannol, risgiau a rhagdybiaethau cynllunio tymor canolig Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod).

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'r SATC yn amlinellu sut y bydd yr Awdurdod yn sicrhau'r adnoddau ar gyfer cyflawniad y CRhRC dros y cyfnod 2026–2030, gan sicrhau aliniad rhwng blaenoriaethau gweithredol, y cyllid sydd ar gael a chyfrifoldebau statudol.
- 3 Mae'r amgylchedd ariannol yn parhau i fod yn heriol oherwydd chwyddiant, ansicrwydd cyflogau, pwysau ariannu cyfalaf a chyflwyniad costau Rhwydwaith y Gwasanaethau Brys (RhGB).
- 4 Er gwaethaf y pwysau hyn, mae sefyllfa ariannol yr Awdurdod yn parhau i fod yn gynaliadwy, wedi'i chefnogi gan arbedion effeithlonrwydd wedi'u cynllunio, y defnydd darbodus o gronfeydd wrth gefn a dull strwythuredig o reoli risg ariannol.
- 5 Darperir gofynion ardoll dangosol a rhaglen gyfalaf i gefnogi blaengynllunio gan awdurdodau lleol cyfansoddol a byddant yn destun cymeradwyaeth a chraffu blynyddol.

ARGYMHELLION

- 6 Gofynnir i'r Aelodau:

i) Gymeradwyo Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig 2026 - 2030

CEFNDIR

- 7 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod osod cynllun ariannol cytbwys, cynaliadwy sy'n cefnogi cyflawniad y CRhRC.
- 8 Mae'r SATC yn darparu'r cyd-destun ariannol tymor canolig, gan nodi rhagdybiaethau ar gyflogau, prisiau, cyllid cyfalaf, cronfeydd wrth gefn a chyllid disgwylidig. Mae'n sicrhau tryloywder ar gyfer Aelodau ac awdurdodau cyfansoddol ac yn llywio'r broses gosod y gyllideb flynyddol.

GWYBODAETH

- 9 Mae'r Strategaeth yn cadarnhau'r pecyn ariannol arfaethedig ar gyfer 2026–2030, gan gynnwys:
 - o y ffactorau pennaf sy'n rheoli costau (cyflogau, chwyddiant, ystadau, fflyd, RhGB)
 - o effeithiau'r rhaglen gyfalaf, gan gynnwys datblygu Hwb Awen (yn amodol ar gyllid allanol)
 - o y strategaeth cronfeydd wrth gefn a'r proffil tynnu i lawr wedi'i gynllunio
 - o modelu ardoll dangosol ar gyfer awdurdodau cyfansoddol
- 10 Mae'r cynllun cyfalaf 10 mlynedd yn parhau i fod yn elfen allweddol o gynllunio tymor canolig, gyda rhagolygon am wariant sylweddol yn 2027/28 a 2028/29.
- 11 Mae'r Strategaeth yn ymwreiddio ymagwedd strwythuredig tuag at effeithlonrwydd, gyda gwelliannau mewn cynhyrchiant ac arbedion nad ydynt yn arian parod ac sy'n rhyddhau arian parod targedig.
- 12 Mae'r holl ragdybiaethau manwl, tablau a modelu wedi'u cynnwys yn y ddogfen SATC lawn.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r SATC yn cefnogi Amcanion Gwella a Llesiant y Gwasanaeth trwy sicrhau bod adnoddau ariannol yn cael eu halinio â lleihau risg hirdymor, effeithiolrwydd gweithredol a chynaliadwyedd.
Cyllideb	Mae'r SATC yn gosod y paramedrau cynllunio ar gyfer cyllidebau'r dyfodol, gan ymgorffori chwyddiant, cyflogau, cyllid cyfalaf a chostau'r RhGB, ochr yn ochr ag effeithlonrwydd a'r defnydd wedi'i gynllunio o gronfeydd wrth gefn.
Cyfreithiol	Rhaid i'r Awdurdod osod cyllideb fantoledig bob blwyddyn o dan Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992. Mae'r SATC yn tanategu'r gofyniad cyfreithiol hwn trwy ddarparu fframwaith cynllunio tymor canolig cadarn.
Staffio	Mae dros 70% o wariant yn ymwneud â staffio. Mae dyfarniadau cyflog, heriau recriwtio a chynllunio'r gweithlu yn parhau i fod yn ystyriaethau ariannol allweddol.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Mae'r ystyriaethau hyn yn rhan annatod o gynllunio ariannol a byddant yn parhau i gael sylw trwy ddarpariaeth y CRhRC a phrosesau gosod y gyllideb flynyddol.
Risgiau	Mae risgiau pennaf yn cynnwys ansicrwydd ynghylch setliadau cyflog cenedlaethol, chwyddiant heb fod yn gyflogau, pwysau costau'r RhGB, symudiadau mewn cyfraddau llog a dibyniaeth ar gronfeydd wrth gefn i leddfu'r cynnydd a ragwelir. Mae lliniariadau wedi'u hamlinellu yn y Strategaeth

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service

Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig
2026 – 2030

1. Pwrpas y Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig (SATC)

Mae'r SATC yn nodi sut y bydd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn sicrhau'r adnoddau angenrheidiol ar gyfer darpariaeth Cynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRhRC) –2024–2029. Mae'r CRhRC yn dynodi risgiau cymunedol ar draws Gogledd Cymru ac yn diffinio'r pum egwyddor, sef Pobl, Atal, Diogelu, Ymateb a'r Amgylchedd, sy'n llywio sut y bydd y Gwasanaeth yn lleihau risg ac yn gwella diogelwch cymunedol.

Yn yr hinsawdd economaidd fyd-eang bresennol, mae rheolaeth arian cyhoeddus yn bwysicach nag erioed ac mae'r SATC yn darparu'r fframwaith ariannol i:

- Sicrhau bod adnoddau'n uniongyrchol gefnogi darpariaeth y CRhRC a Chynlluniau Gweithredu CRhRC blynyddol.
- Ariannu'r asedau, y gweithlu, yr ystâd, y fflyd a'r systemau sydd eu hangen i reoli'r risgiau a ddynodwyd.
- Galluogi cynllunio cynaliadwy dros y tymor canolig, gan gysylltu blaenoriaethau gweithredol ag argaeledd ariannol.
- Cynnal sefyllfa ariannol wydn i gefnogi cynllunio gwasanaeth sy'n seiliedig ar risg hirdymor.

2. Amcanion y Strategaeth

Mae'r SATC yn cynorthwyo i:

- Gefnogi darpariaeth Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2024-2029;
- Sicrhau cynaliadwyedd ariannol yn ystod cyfnod o bwysau chwyddiant a phwysau gweithredol.
- Cynnal cronfeydd wrth gefn digonol i reoli anwadlwydd a risgiau sy'n dod i'r amlwg.
- Galluogi buddsoddiad mewn gallu gweithredol critigol

3. Negeseuon Allweddol

Aliniad Strategol: Mae'r SATC yn darparu'r fframwaith ariannol i gefnogi cyflawniad CRhRC 2024 - 2029, gan sicrhau bod adnoddau'n cael eu halinio â blaenoriaethau gweithredol a chyfrifoldebau statudol yr Awdurdod.

Rhagolygon Ariannol Mae'r rhagolygon ariannol- tymor canolig yn parhau i fod yn heriol a hynny oherwydd pwysau chwyddiant, costau cyllido cyfalaf a rhaglenni cenedlaethol; fodd bynnag, 'mae sefyllfa ariannol gyffredinol yr Awdurdod wedi'i hasesu fel bod yn gynaliadwy dros y cyfnod cynllunio.

Ffactorau sy'n rheoli costau a phwysau'r dyfodol: Cyflogau yw maes gwariant a risg ariannol mwyaf yr Awdurdod o hyd, gydag ansicrwydd parhaus ynghylch dyfarniadau cyflog cenedlaethol ochr yn ochr â chwyddiant parhaus heb fod yn gyflogau. Mae'r Strategaeth hefyd yn adlewyrchu pwysau sylweddol sy'n dod i'r amlwg, gan gynnwys effaith refferiw'r rhaglen gyfalaf, yr ystâd a chyflwyniad costau'r Rhwydwaith Gwasanaethau Brys (RhGB) o 2028/29.

Arbedion effeithlonrwydd a'r defnydd darbodus o gronfeydd wrth gefn: Caiff y pwysau hyn eu lliniaru trwy arbedion effeithlonrwydd wedi'u cynllunio a gwelliannau mewn cynhyrchiant, ynghyd â'r defnydd darbodus ac o fewn terfynau amser penodol o - o gronfeydd wrth gefn.

Ardoll: Cynhwysir rhagdybiaethau ynghylch yr ardoll dangosol i gefnogi blaengynllunio ar gyfer awdurdodau cyfansoddol, gan gydnabod y bydd penderfyniadau terfynol ynghylch yr ardoll yn cael eu gwneud yn flynyddol.

4. Egwyddorion y Strategaeth

Mae'r SATC yn alinio'n agos â llawer o strategaethau'r GTACG a ddisgrifir yn Atodiad 1, gan sicrhau bod cynllunio ariannol yn cefnogi nodau strategol a gweithredol hirdymor y Gwasanaeth.

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i weithredu o fewn y cyllidebau a gymeradwywyd, i gynnal disgyblaeth ariannol gref a sicrhau bod gwariant yn aros o fewn amcangyfrifon sy'n seiliedig ar yr ardoll a bennir.

Bydd Cronfa Gyffredinol ddarbodus yn cael ei chynnal a'i hadolygu'n flynyddol, gydag unrhyw arian dros ben yn cael ei ddefnyddio'n hyblyg lle bynnag y bydd yn darparu gwerth clir. Bydd cronfeydd wedi'u clustnodi'n cael eu defnyddio dim ond at ddibenion y gellir eu cyfiawnhau sydd yn uniongyrchol gynnal amcanion cytunedig ac ymrwymiadau'r CRhRC

Ym mhob penderfyniad, bydd yr Awdurdod yn blaenoriaethu gwerth am arian trwy sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd, cryfhau prosesau caffael a gyrru gwelliant parhaus. Mae gosod ardoll gynaliadwy a gwneud penderfyniadau tymor canolig wedi'u cynnal gan ragolygon refferiw tair blynedd treigl a chynllun cyfalaf deng mlynedd.

Yn olaf, bydd yr Awdurdod, y Trysorydd a'r Prif Swyddog Tân yn parhau i gymryd rhan mewn adolygiadau cenedlaethol o gyllid gwasanaethau tân ac yn parhau i ddadlau dros fodel cyllido teg a chynaliadwy ar gyfer Gogledd Cymru.

5. Rhagolygon economaidd

Mae economi'r DU wedi parhau i brofi twf ymylol. Mae data diweddaraf y Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS) yn dangos bod Cynnyrch Domestig Gros (GDP) wedi cynyddu 0.1% yn y tri mis hyd fis Rhagfyr 2025, ac yn uwch na Chwarter 4 2024.

Mae amodau'r farchnad lafur wedi parhau i leddfu, gyda diweithdra wedi codi i uchafswm pum mlynedd o 5.2% a chyflogaeth cyflogres yn gostwng, er bod swyddi gwag wedi sefydlogi yn fras.

Mae chwyddiant wedi disgyn ond mae'n dal yn uwch na'r targed, gyda'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI) ar 3.4% ym mis Rhagfyr 2025. Mae Banc Lloegr wedi gostwng Cyfradd y Banc i 3.75% ac wedi nodi lleddfu graddol pellach yn ystod 2026.

Ar gyfer Cymru, cynyddodd cyllid craidd ar gyfer awdurdodau lleol 4.5% ar gyfer 2026/27, gan ddarparu gwell sicrwydd tymor byr, er bod pwysau'n parhau i fod yn fwy na thwf cyllido a sefydlogrwydd hirdymor.

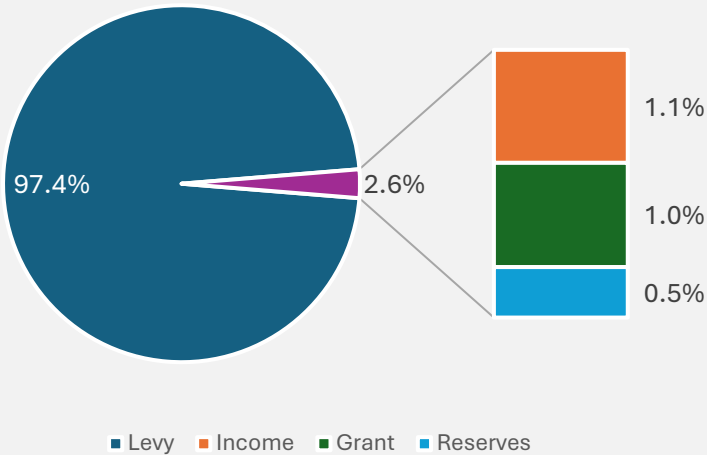
Y goblygiadau ar gyfer 2026/27 a thu hwnt:

- Mae pwysau parhaus ar gyllid awdurdodau lleol yn debygol, gan gynyddu'r risg o bwysau ardoll parhaus i'r Awdurdod Tân dros y tymor canolig.
- Bydd gostyngiadau parhaus neu gydgrynhoi grantiau Llywodraeth Cymru yn cynyddu'r ddibyniaeth ar gyllid craidd ac yn lleihau hyblygrwydd.
- Disgwylir y bydd cystadleurwydd - parhaus yn y farchnad lafur yn gwneud recriwtio staff a chadw staff mewn rolau gweithredol ac - anweithredol yn heriol o hyd.
- Gallai dyfarniadau cyflog - sector cyhoeddus aros yn uwch na chwyddiant, gan greu pwysau llinell sylfaen- ailadroddus flwyddyn ar ôl- blwyddyn.
- Disgwylir i gostau benthyca ostwng yn arafach, gan effeithio ar fforddiadwyedd -hirdymor y rhaglen gyfalaf a chyfyngu ar y gallu i fuddsoddi yn y dyfodol. Mae mwy o ansicrwydd mewn trefniadau cyllido gwasanaethau tân cenedlaethol yn golygu -y bydd cynllunio hirdymor yn parhau i ofyn am ofal, modelu senarios a ffocws ar wydnwch ariannol.

6. Y Cyd-destun Ariannol

Ariennir ATA Gogledd Cymru yn bennaf trwy ardoll ar y chwe chyngor cyfansoddol, wedi'i dosrannu yn ôl poblogaeth, heb braesept treth gyngor na chyfraddau busnes wedi'u cadw ar lefel ATA; fodd bynnag, mae'r ymgynghoriad sydd gan Lywodraeth Cymru ar y gweill ar newidiadau posibl i drefniadau llywodraethu a chyllido yn cyflwyno ansicrwydd ynghylch strwythur a sefydlogrwydd hirdymor -y model hwn.

Derbynnir cyllid gan Lywodraeth Cymru ar ffurf grantiau penodol. Mae gwerth y grantiau hyn wedi gostwng yn ystod y blynyddoedd diwethaf ac ar hyn o bryd maent yn cynrychioli tua 1% o'r holl wariant. Yn seiliedig ar gyllideb 2026/27, mae 97.4% o'r gwariant yn cael ei ariannu drwy'r ardoll, gyda'r 1.6% sy'n weddill yn dod o ffynonellau incwm eraill a'r defnydd wedi'i gynllunio o gronfeydd wrth gefn.

7. Y Sefyllfa Ariannol Gyfredol

Cyllideb yr Awdurdod ar gyfer 2025/26 yw £51.79m. Mae'r adroddiad monitro refeniw diweddaraf yn dangos tanwariant rhagamcanol o £0.061m, fel yr oedd ar 30 Tachwedd 2025.

	Cyllideb 2025/26 (£m)	Rhagolwg (£m)	Amrywiad (£m)	Amrywiad (%)
Gweithwyr	38.23	37.62	0.62	1.6
Adeiladau	2.82	3.09	-0.28	-9.8
Cludiant	1.33	1.49	-0.16	-12.2
Cyflenwadau	6.18	5.84	0.34	5.5
Trydydd Parti	0.37	0.43	-0.06	-16.5
Cyllid Cyfalaf	4.50	3.85	0.65	14.4
Incwm	-1.04	-1.14	0.10	-9.8
Defnydd o Gronfeydd wrth Gefn	-0.60	0.61	-1.21	201.3
Cyfanswm	51.79	51.79	0.00	0.0

Mae'r Awdurdod yn dal y gyllideb i ddarparu adnoddau ariannol ar gyfer cyflwyno gwasanaeth ymateb a gwarchod rhag tân gweithredol. Mae'r gyllideb Ariannu Cyfalaf yn cynnwys y ddarpariaeth refeniw ar gyfer ad-dalu benthyciadau, costau llog ac incwm buddsoddi.

Y sefyllfa gloi a ragwelir ar gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio ar 31 Mawrth 2026 yw £11.491 miliwn, sy'n adlewyrchu trosglwyddiad y tanwariant rhagamcanol o £0.061 miliwn i gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi.

8. Cyd-destun y Gwasanaeth

Mae GTAGC yn cyflawni ei -Gynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRhRC) pum mlynedd, sy'n nodi sut y bydd risgiau ar draws y rhanbarth yn cael eu hasesu a'u lliniaru trwy weithgareddau atal, amddiffyn ac ymateb wedi'u targedu.

Bydd y Gwasanaeth yn parhau i alinio cynllunio'r gweithlu, modelau criwio a buddsoddiad cyfalaf â blaenoriaethau CRhRC i sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon ac yn gynaliadwy.

Rhaid- i gynllunio tymor canolig hefyd adlewyrchu'r pwysau a ddisgwylir dros y cyfnod, gan gynnwys chwyddiant cyflogau a phrisiau, anwadalrwydd pensiynau ac effeithiau refferiw y rhaglen gyfalaf 10-mlynedd, yn enwedig datblygiad Hwb Awen, Canolfan Hyfforddi newydd, a fydd yn disodli'r safleoedd gwasgarog gydag un cyfleuster modern unwaith y bydd cyllid allanol ar gyfer adeiladu wedi'i sicrhau.

Ochr yn ochr â hyn, mae'r Gwasanaeth yn bwrw ymlaen â chynllun peilot i roi cydgytundeb ar waith, gan brofi trefniadau gweithlu newydd i wella ymateb, gwytnwch ac effeithiolrwydd gweithredol. Bydd canlyniadau'r peilot yn llywio cynllunio'r gweithlu yn y dyfodol, rhagdybiaethau ariannol a dylunio gwasanaethau wrth i'r sefydliad addasu i risg a galw esblygol.

Gyda'i gilydd, mae'r ffactorau hyn yn ffurfio'r cyd-destun gweithredu ar gyfer 2026/27 a thu hwnt, gan siapia sut y mae'r Awdurdod yn blaenoriaethu buddsoddiad, rheoli adnoddau a chynnal gwasanaeth- tân ac achub o ansawdd uchel, sy'n canolbwyntio -ar y gymuned o fewn cyfyngiadau ariannol y tymor canolig.

9. Pwysau Cyllideb Tymor Canolig yng Ngogledd Cymru

Yn siapio'r rhagolygon ariannol tymor canolig ar gyfer GTAGC mae amrywiaeth o bwysau cyllidebol sylweddol a rhyng-gysylltiedig. Mae'r pwysau hyn yn adlewyrchu ffactorau cenedlaethol sy'n rheoli costau a blaenoriaethau strategol lleol ac maent wedi'u hymgorffori yn yr SATC Mae'r meysydd allweddol yn cynnwys:

(i) Cynydd mewn Cyflogau a Phrisiau

Cyflogau yw pwysau cost mwyaf y Gwasanaeth o hyd, gyda rhagolygon tymor canolig yn adlewyrchu ansicrwydd parhaus mewn dyfarniadau cyflog cenedlaethol (tybir 3.8%, 3.2%, 3%, 2.8% ar gyfer 2026/27–2029/30). Mae galw cynyddol sy'n deillio o ddigwyddiadau tywydd eithafol amlach hefyd yn cynyddu'r pwysau ar gostau cyflogau.

Mae chwyddiant nad yw'n gyflogau'n parhau i effeithio ar ynni, yswiriant, ardrethi busnes, TGCh a gwasanaethau, pob un ohonynt yn parhau i fod yn uwch na'r cyfartaleddau tymor hir ac felly'n gofyn am ddarpariaeth ddarbodus.

(ii) Ôl-groniad cynnal a chadw ystadau

Mae GTAGC, yn yr un modd â Gwasanaethau Tân ac Achub yn genedlaethol, yn wynebu ôl-groniad cynyddol o waith cynnal a chadw ystadau oherwydd oed a chyflwr y gorsafoedd, cyfleusterau hyfforddi a'r adeiladau ategol, y mae llawer ohonynt yn gofyn am fuddsoddiad parhaus i'w cadw'n ddiogel, i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r holl ofynion ac yn effeithiol yn weithredol.

Er bod gwariant diweddar wedi canolbwyntio ar waith hanfodol ac adweithiol, mae arolygon cyflwr sy'n dod i'r amlwg a'r strategaeth ystadau sy'n datblygu yn dangos pwysau cynyddol i

fynd i'r afael â gwaith cynnal a chadw sydd wedi'i ohirio a symud tuag at adnewyddu wedi'i gynllunio yn ystod cylch bywyd, gan sicrhau bod yr ystâd yn addas ar gyfer anghenion gweithredol a gweithlu modern.

(iii) Goblygiadau Refeniw'r Rhaglen Gyfalaf

Gan nad yw'r Gwasanaeth yn derbyn dyraniad cyfalaf, mae -costau cysylltiedig yr Isafswm Darpariaeth Refeniw, llog a benthyca wedi'u hymgorffori yn rhagolygon tymor canolig -y rhaglenni cyfalaf 10 mlynedd gan fod yn rhaid benthyca i'w hariannu Disgwyllir y bydd costau benthyca yn codi dros gyfnod y SATC.

(iv) Datblygu Canolfan Hyfforddi Newydd.

Mae'r Ganolfan Hyfforddi'n parhau i fod yn fuddsoddiad strategol mawr a fydd yn disodli safleoedd sydd wedi dyddio gyda chyfleuster modern. Mae GTAGC yn parhau i hunan-ariannu'r holl waith i RIBA Cam 4, gyda gwaith adeiladu yn y dyfodol yn dibynnu ar gymeradwyo cyllid grant. Mae rhagor o wybodaeth i'w gweld yma: www.hwbawen.cymru

(v) Rhwydwaith y Gwasanaethau Brys (RhGB)

O 2028/29 ymlaen, mae'r trawsnewidiad i'r RhGB yn cynrychioli pwysau cost sylweddol yn y tymor canolig. Mae'r SATC yn cynnwys darpariaeth o £2.624m yn 2028/29 a £1.485m yn 2029/30, sy'n adlewyrchu costau sy'n cael eu cynnal yn lleol -nad ydynt yn greiddiol cysylltiedig â dyfeisiau, cysylltedd rhwydwaith a threfniadau -rhedeg deuol. Er bod y rhaglen yn cael ei harwain yn genedlaethol, mae ansicrwydd parhaus o hyd ynghylch graddfa a hyd y costau rhedeg- deuol, maint y cymorth cyllido canolog a chwmpas terfynol y gofynion a ariennir yn lleol. Mae'r Awdurdod yn parhau i ymgysylltu â'r Grŵp Gwasanaethau Brys ar y Cyd (JESG) i geisio eglurder a threfniadau cyllido priodol.

10. Effeithlonrwydd a Chynhyrchiant Tymor Canolig

Ochr yn ochr â'r Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys (ADdF) a gweithredu'r cydgytundeb i gryfhau ymateb gweithredol o fewn pecyn ariannu sefydlog, mae GTAGC yn datblygu ymdriniaeth strwythuredig tymor canolig tuag at effeithlonrwydd a chynhyrchiant sy'n adlewyrchu arferion gorau sy'n dod i'r amlwg ar draws sector tân y DU. Mae'r ymdriniaeth hon cydnabod yr angen i gynnal capasiti'r gwasanaeth wrth wella gwerth am arian dros y tymor canolig.

Bydd y Gwasanaeth yn bwrw ymlaen â rhaglen o arbedion effeithlonrwydd heb fod yn arian parod, gan dargedu enillion cynhyrchiant ac effeithlonrwydd o oddeutu 1-2% y flwyddyn. Bydd hyn yn cynnwys optimeiddio'r ystâd, moderneiddio'r fflyd, arbedion effeithlonrwydd mewn caffael a thrawsnewid digidol, gwella effeithlonrwydd gweithredol ac effeithlonrwydd cost heb leihau'r ddarpariaeth rheng flaen.

Yn ogystal, bydd arbedion effeithlonrwydd sy'n rhyddhau arian parod yn cael eu rhoi ar waith lle bo hynny'n briodol. Bydd cyfleoedd ar gyfer effeithlonrwydd yn cael eu nodi trwy ddadansoddiad o feincnodi cenedlaethol NFCC ac ystadegau blynyddol CIPFA / Infoshare +, gan sicrhau bod mentrau'n cael eu harwain gan dystiolaeth ac yn debyg i berfformiad y sector.

Amcangyfrifir bod yr arbedion effeithlonrwydd rhyddhau arian parod arfaethedig ar gyfer 2026/27 yn £470k, sy'n cyfateb i oddeutu 0.9%, gyda disgwyliad y bydd cynnydd cyffredinol mewn cynhyrchiant ac effeithlonrwydd yn fwy na 1%. Bydd

cynnydd yn erbyn y targedau hyn yn cael ei fonitro bob chwarter trwy'r Pwyllgor Cyllid a Chaffael.

11. Gwerth cymdeithasol a lleihau carbon

Ochr yn ochr â sicrhau'r gwerth gorau am arian, mae GTAGC wedi ymrwmo i ymgorffori gwerth cymdeithasol a chefnogi amcanion datgarboneiddio Llywodraeth Cymru drwy ei benderfyniadau ariannol, caffael a strategol. Mae ystyriaethau gwerth cymdeithasol yn cael eu hintegreiddio fwyfwy i gynllunio effeithlonrwydd a chynhyrchiant, gan gydnabod bod lleihau carbon, gwelliant amgylcheddol, datblygu'r gweithlu a budd cymunedol i gyd yn cyfrannu at gynaliadwyedd sefydliadol hirdymor.

Mae mentrau buddsoddi i arbed, fel cynlluniau ynni adnewyddadwy a mesurau -effeithlonrwydd ynni yn darparu manteision ariannol ac amgylcheddol trwy leihau costau rhedeg tra'n lleihau allyriadau carbon. Mae ymarfer y sector hefyd yn dangos pwyslais cynyddol ar fodlau cyflenwi mewnol, caffael lleol a phrosiectau cydweithredol sy'n cefnogi adeiladu cyfoeth cymunedol a lleihau allyriadau'r gadwyn gyflenwi.

Bydd GTAGC yn adeiladu ar y dull hwn trwy ei raglen gyfalaf, gan gynnwys y Ganolfan Hyfforddi newydd arfaethedig, sy'n darparu cyfle arwyddocaol i ymgorffori egwyddorion dylunio modern, carbon isel, lleihau costau oes gyfan, a gwneud y mwyaf o werth cymdeithasol trwy adeiladu, datblygu sgiliau a budd economaidd lleol.

12. Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC)

Mae'r holl bwysau cyllidebol, yr arbedion cyllidebol, argaeledd y cronfeydd wrth gefn a'r rhagdybiaethau ariannu a amlinellwyd yn gynharach yn y Strategaeth hon wedi'u crynhoi isod.

	2025/26 £m	2026/27 £m	2027/28 £m	2028/29 £m	2029/30 £m
Cyllideb sylfaenol	49.246	52.389	54.788	56.866	61.851
Dyfarniad Cyflog	3.20%	3.80%	3.20%	3.00%	2.80%
Pob Staff arall		1.130	0.597	0.626	0.523
Diffoddwyr Tân Ar Alwad.		0.224	0.284	0.267	0.257
Diffoddwyr Tân Amser Cyflawn		0.511	0.303	0.428	0.412
Twf mewn niiferoedd		0.327	0.133	0.122	0.113
Chwyddiant Cyflogres	0	2.192	1.316	1.444	1.306
Chwyddiant heb fod yn gyflogau	0.514	0.296	0.409	0.376	0.405
Cynnydd REFCUS		0	0.250	0.250	0.250
Cyllid Cyfalaf		0.095	0.203	0.391	0.074
Rhwydwaith y Gwasanaeth Brys		0	0	2.624	1.485
Incwm		-0.127	0	0	0
Arbedion arian parod rheolaidd		-0.057	-0.100	-0.100	-0.100
Gofynion y Gyllideb	52.389	54.788	56.866	61.851	65.270
Arbedion arian parod nad ydynt yn rheolaidd		-0.413	-0.220	-0.187	-0.150
Defnydd wedi'i gynllunio o gronfeydd wrth gefn	-0.601	-0.271	-0.350	-1.500	-1.000
Gofyniad Cyllideb Net	51.788	54.104	56.296	60.164	64.120
Cynnydd yn y Gyllideb	7.17%	4.47%	4.05%	6.21%	6.58%

Mae'r CATC yn crynhoi effaith gronol pwysau cost hysbys ac sy'n dod i'r amlwg dros y cyfnod 2026/27 i 2029/30, gan gynnwys chwyddiant - cyflogau a heb fod yn gyflogau, pwysau twf, costau ariannu cyfalaf a chyflwyniad costau'r Rhwydwaith Gwasanaethau Brys arfaethedig o 2028/29. Mae'r pwysau hyn yn cael eu lliniaru'n rhannol trwy effeithlonrwydd wedi'i gynllunio, rhagdybiaethau incwm a'r defnydd darbodus o gronfeydd wrth gefn, gan llyfnhau proffil cynnydd yn y gyllideb dros y cyfnod. Er gwaethaf y lliniariadau hyn, mae'r cynllun yn dangos gofyniad cyllideb net cynyddol yn y blynyddoedd diweddarach, gan adlewyrchu graddfa gynyddol yr ymrwymadau anochel ac ansicrwydd parhaus ynghylch cyllid, yn enwedig ar gyfer rhaglenni cenedlaethol.

13. Ariannu Cyfalaf

Mae rhaglen gyfalaf yr Awdurdod yn cefnogi'r gwaith o gyflawni'r CRhRC drwy sicrhau bod fflyd, ystâd, offer gweithredol, TGCh a seilwaith hyfforddi'r Gwasanaeth yn parhau i fod yn ddiogel, yn fodern ac yn addas i'r diben. Dros y cyfnod rhwng 2026/27 a 2029/30, mae'r rhaglen gyfalaf yn adlewyrchu gofyniad disodli asedau parhaus a buddsoddiad strategol sylweddol yn y ganolfan hyfforddi newydd arfaethedig, Hwb Awen.

Cyfanswm y buddsoddiad cyfalaf dangosol a gynlluniwyd dros y cyfnod o bedair -blynedd yw £81.0m, gyda gwariant blyneddol yn cyrraedd uchafbwynt yn 2027/28 a 2028/29 wrth i brosiect Hwb Awen fynd rhagddo, yn amodol ar argaeledd cyllid grant allanol.

Rhaglen gyfalaf	2025/26 £m	2026/27 £m	2027/28 £m	2028/29 £m	2029/30 £m
Fflyd	3.271	3.775	4.527	2.506	2.934
TGCh	0.986	0.040	0.350	0	0.125
Offer Gweithredol	0.233	1.861	3.877	0.394	0.446
Tyrau Hyfforddi	0.350	0.350	0.350	0.350	0.350
Cyfleusterau	1.263	0.635	0.550	3.950	2.575
Hwb Awen	1.333	2.265	20.564	24.748	3.453
Amcangyfrif Cyllideb Cyfalaf	7.436	8.926	30.218	31.948	9.883
Cronfeydd Wrth Gefn	1.379	0	0	0	0
Adnoddau reffeniw	1.451	1.000	1.250	1.500	1.750
Dyled	3.746	6.139	8.404	5.700	4.680
Grantiau	0.860	0.500	20.564	24.748	3.453
Cyfanswm Ariannu	7.436	8.926	30.218	31.948	9.883

Ariannu'r Rhaglen Gyfalaf: Mae'r Awdurdod yn ariannu ei raglen gyfalaf drwy gyfuniad o gyfraniadau reffeniw, benthyca, defnydd cyfyngedig o gronfeydd wrth gefn a chyllid grant allanol, fel y nodir yn y Strategaeth Gyfalaf a Strategaeth Rheoli'r Trysorlys.

Mae angen benthyca i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r rhaglen gyfalaf a gwneir hynny yn unol ag egwyddorion benthyca darbodus. Mae'r holl gostau llog ac Isafswm Darpariaeth Refeniw cysylltiedig wedi'u hadlewyrchu yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Mae cyllid grant allanol yn elfen allweddol o'r rhaglen, yn enwedig ar gyfer Hwb Awen, gydag incwm grant sylweddol yn cael ei ragdybio yn ystod y prif gam adeiladu. Bydd cyflwyno a phroffilio'r rhaglen gyfalaf yn parhau i fod yn amodol ar gadarnhad ac amseriad cyllid grant.

14. Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r gofyniad am gronfeydd wrth gefn ariannol wedi'i bennu mewn statud. O dan Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, wrth osod y gyllideb rhaid i'r Awdurdod ystyried lefel y cronfeydd wrth gefn sy'n angenrheidiol i gwrdd â gwariant amcangyfrifedig y dyfodol. Mae cronfeydd wrth gefn yn falansau arian parod a gedwir ar y fantolen, dim ond unwaith y gellir eu defnyddio, ac nid ydynt yn rhan o gyllideb sylfaenol yr Awdurdod.

O dan adran 25 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003, mae dyletswydd ar y Swyddog Adran 151 i gynghori ar ddigonolrwydd cronfeydd wrth gefn a chadernid amcangyfrifon y gyllideb, gan ystyried cofrestr risg yr Awdurdod a chynlluniau ariannol tymor canolig. Er y gall cronfeydd wrth gefn ddarparu hyblygrwydd tymor byr, mae canllawiau CIPFA yn glir na ddylid dibynnu arnynt i ariannu gwariant rheolaidd heb gynllun cyllido tymor canolig clir. Cymeradwywyd [Strategaeth Cronfeydd Wrth Gefn](#) yr Awdurdod gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Mawrth 2024 ac mae'n cael ei hadolygu bob tair blynedd.

Mae'r Awdurdod yn dal Cronfa Wrth Gefn Cyffredinol i reoli digwyddiadau annisgwyl a Chronfeydd wrth Gefn wedi'u Clustnodi ar gyfer rhwymedigaethau penodol hysbys neu a ragwelir. Rhagwelir y bydd y Gronfa Wrth Gefn Gyffredinol yn £1.932m ar 1 Ebrill 2026, sy'n cynrychioli oddeutu 3.5% o'r gwariant refeniw net, yn unol ag arfer da cydnabyddedig. Gellir gweld crynodeb o'r balansau isod.

Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	Portffolio Balans	Cost Ddangosol Balans	Cost Ddangosol Balans	Cost Ddangosol Balans	Cost Ddangosol Balans	Cost Ddangosol Balans
	31-Maw-25 £'m	31-Maw-26 £'m	31-Maw-27 £'m	31-Maw-28 £'m	31-Maw-29 £'m	31-Maw-30 £'m
Cronfeydd Wrth Gefn y Gwasanaeth						
Cronfa Bensiwn Wrth Gefn	1.070	1.618	1.618	1.618	1.618	1.618
Cronfa Log wrth gefn	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300
Atgyweirio Hydrantau Tân	0.090	0.090	0.090	0.090	0.090	0.090
Gwisg / Stoc PPE	0.768	0.768	0.768	0.768	0.768	0.768
Newid Trawsnewidiol	0.851	0.851	0.851	0.851	0.851	-
Gwella Cyfleusterau	0.980	0.980	0.980	0.980	0.980	0.980
Atebolrwydd Cyfreithiol	0.310	0.310	0.310	0.310	0.310	0.310
Hyfforddiant	0.250	0.250	0.250	0.250	0.250	0.250
Digwyddiadau Mawr	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150	0.150
Gwella Systemau	0.711	0.711	0.513	0.163	0.163	0.163
Chwyddiant	0.250	0.250	0.250	0.250	0.250	0.250
Adolygiad o Strwythur Cyflog Diffoddwyr Tân	0.473	0.473	0.473	0.473	0.473	0.473
Cyfalaf a Grantiau Wrth Gefn						
Prosiectau Cyfalaf	0.195	0.195	0.195	0.195	0.195	0.195
Cynllun Radio	1.537	1.537	1.537	1.537	0.037	-
Gostyngiad Grant	1.003	1.003	1.003	1.003	1.003	1.003
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd						
Cronfa Gyffredinol	1.871	1.932	1.932	1.932	1.932	1.820
Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn	0.073	0.073	-	-	-	-
Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	10.882	11.491	11.220	10.870	9.370	8.370
Symudiad ym Malansau'r Cronfeydd Wrth Gefn		0.609	-0.271	-0.350	-1.500	-1.000
Gwariant Refeniw Net (NRE)	48.256	51.788	54.104	56.296	60.164	64.120
Cronfeydd wrth gefn fel % o'r Gwariant Refeniw Net	22.6%	22.2%	20.7%	19.3%	15.6%	13.1%

Dros gyfnod y SATC rhagwelir y bydd cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy yn gostwng yn unol â'r defnydd a gynlluniwyd, gyda chronfeydd wrth gefn fel canran o'r gwariant refeniw net yn gostwng o 22.6% i 13.1%. Mae hyn yn adlewyrchu'r - defnydd darbodus ac o fewn amser cyfyngedig o gronfeydd wrth gefn i reoli pwysau hysbys Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau bod lefelau cronfeydd wrth gefn yn parhau i fod yn ddigonol ac y byddant yn cael eu hadolygu'n rheolaidd, gydag unrhyw newidiadau sylweddol yn cael eu hadrodd i'r Awdurdod.

15. Asesiad Risg

Mae'r SATC yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf ar adeg ei drafftio, ond mae sefyllfa ariannol yr Awdurdod yn newid yn gyson. Cynhelir asesiad risg ariannol cynhwysfawr ar y broses o bennu'r gyllideb refeniw a chyfalaf i sicrhau bod yr holl risgiau ac ansicrwydd sy'n effeithio ar sefyllfa ariannol yr Awdurdod yn cael eu nodi. Mae'r Awdurdod yn wynebu amryw o bwysau ariannol sylweddol a allent effeithio ar y sefyllfa yn y tymor canolig. Mae asesiad o debygolrwydd ac effaith pob risg a'r rheolaethau sydd ar waith wedi'u dangos yn Atodiad 2.

Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau bod amcangyfrifon y gyllideb wedi'u llunio ar sail gadarn a darbodus.

Mae'r Awdurdod yn wynebu pwysau ariannol mewn sawl maes dros y tymor canolig. Mae'r prif risgiau, ynghyd â'u tebygolrwydd, eu heffaith a'u rheolaethau lliniaru, wedi'u nodi yn Atodiad 2. Mae gwynwch ariannol wedi'i ategu gan gynllunio ariannol tymor canolig - darbodus, cynnal cronfeydd wrth gefn digonol a dull strwythuredig o ddynodi a rheoli risg ariannol.

Mae'r SATC yn adlewyrchu pwysau hysbys ac sy'n dod i'r amlwg ac yn ymgorffori lliniariadau trwy effeithlonrwydd wedi'i gynllunio a'r defnydd hyblyg, cyfyngedig -o gronfeydd wrth gefn. Er bod y rhagolygon tymor canolig -yn parhau i fod yn heriol ac yn destun ansicrwydd allanol, yn enwedig mewn perthynas â chyllid cenedlaethol, dyfarniadau cyflog a'r Rhwydwaith Gwasanaethau Brys, asesir bod gan yr Awdurdod ddigon o wydnwch i amsugno amrywiadau rhesymol mewn rhagdybiaethau heb gyfaddawdu darpariaeth gwasanaethau statudol.

Bydd gwynwch ariannol yn parhau i gael ei adolygu'n flynyddol fel rhan o'r broses -o osod y gyllideb a thrwy fonitro parhaus -yn ystod y flwyddyn. Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau bod amcangyfrifon y gyllideb wedi'u llunio ar sail gadarn a darbodus.

17. Ardoll Awdurdodau Cyfansoddol

Prif ffynhonnell cyllid yr Awdurdod yw'r ardoll ar y chwe awdurdod lleol cyfansoddol, sy'n cael ei chyfrifo'n gymesur â data poblogaeth canol blwyddyn. Mae'r ardoll yn darparu'r cyllid craidd, sefydlog sydd ei angen i ddarparu gwasanaethau tân ac achub statudol ac i ariannu darpariaeth y CRhRC. Mae cyfraniadau ardoll terfynol yn cael eu cadarnhau bob blwyddyn yn unol ag amserlenni statudol ac yn adlewyrchu gofyniad cyllideb net cymeradwy yr Awdurdod.

Mae'r SATC yn nodi rhagdybiaethau ardoll dangosol dros y cyfnod cynllunio i gefnogi tryloywder a blaengynllunio ariannol ar gyfer awdurdodau cyfansoddol. Mae'r rhagdybiaethau hyn yn adlewyrchu pwysau cost hysbys ac sy'n dod i'r amlwg, gan gynnwys cyflogau, pensiynau, chwyddiant, buddsoddiad yn yr ystâd a newid gweithredol, wedi'u cydbwyso yn erbyn arbedion effeithlonrwydd wedi'u hariannu cynlluniedig, y defnydd o gronfeydd wrth gefn a'r cyllid grant disgwylidiedig. Er bod cynnydd dangosol yn cael ei fodelu dros y tymor canolig, mae'r Awdurdod yn gwneud penderfyniadau terfynol ynghylch yr ardoll yn flynyddol.

Mae'r Awdurdod yn cydnabod bod lefelau ardoll yn sensitif i ansicrwydd allanol, yn enwedig mewn perthynas â dyfarniadau cyflog cenedlaethol, chwyddiant, costau pensiwn a newidiadau yng nghyllid Llywodraeth Cymru. Felly, mae'r SATC felly yn mabwysiadu dull darbodus o gynllunio ardoll, wedi'i gefnogi gan ddadansoddiad sensitifrwydd, cronfeydd wrth gefn a rhagdybiaethau effeithlonrwydd, i liniaru anwadallrwydd ac osgoi pwysau diangen ar awdurdodau cyfansoddol. Pan dderbynnir

cyllid ychwanegol neu gyllid a gyhoeddwyd yn hwyr, bydd yr Awdurdod yn gweithio'n adeiladol gydag awdurdodau lleol i sicrhau bod effeithiau'r ardoll yn cael eu rheoli'n dryloyw ac, lle bo hynny'n briodol, ar sail cost-niwtral.

18. Casgliad

Mae'r Strategaeth Adnoddau Tymor Canolig yn dangos bod sefyllfa ariannol gyffredinol yr Awdurdod yn gynaliadwy dros y tymor canolig, yn seiliedig ar ragdybiaethau cyfredol a mesurau lliniaru wedi'u cynllunio. Fodd bynnag, mae'r sefyllfa hon yn dibynnu ar y defnydd arfaethedig o £3.121m o gronfeydd wrth gefn dros y cyfnod 2026/27 i 2029/30 i reoli pwysau ariannol hysbys ac sy'n dod i'r amlwg wrth gynnal darpariaeth gwasanaethau.

Mae'r SATC yn darparu fframwaith clir a thryloyw sy'n nodi sut yr ariennir pob blwyddyn o'r cyfnod cynllunio, gan gydbwyso incwm ardoll, arbedion effeithlonrwydd, cyllid grant a'r defnydd darbodus o gronfeydd wrth gefn. Rhagwelir y bydd cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio yn aros ar lefel resymol a darbodus, ac amcangyfrifir y byddant yn £11.491m ar 31 Mawrth 2026, gan ddarparu gwytnwch yn erbyn risg ariannol ac ansicrwydd.

Bydd yr Awdurdod yn parhau i gadw ei sefyllfa ariannol dan adolygiad parhaus, gan adlewyrchu newidiadau mewn cyllid, cyflogau, chwyddiant a'r galw am wasanaethau.

Atodiad 1 – Rhyng-ddibyniaeth â dogfennau cyhoeddus eraill

1.	Cynllun Rheoli Risg Cymunedol (CRhRC) 2024 - 2029
2.	CRMIP
3.	Strategaeth Rheoli Risg
4.	Strategaeth Gyfalaf 2026-27
5.	Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2026-27
6.	Datganiad Isafswm Darpariaeth Refeniw
7.	Strategaeth Cronfeydd Ariannol wrth Gefn
8.	Achos Busnes Amlinellol Hwb Awen

Atodiad 2 – Asesiad Risg

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
Costau gweithwyr	- Cyllidebau staffio yn seiliedig ar fodelau cyflwyno gwasanaethau cyfredol a chanlyniadau'r Adolygiad o Ddarpariaeth Frys (2023). - Mae cyllideb y System Dyletswydd Ar Alwad (RDS) yn rhagdybio bydd nifer y bobl yn aros yn gyson, nid yw'n tybio llwllawn (tua £3m ychwanegol pe bai'n llawn). Cafodd recriwtio i swyddi Dyletswydd ar Alwad ei gapio ar 15 (30 oedd y nifer yn 2024/25). - Mae gwaith ar y gweill i wella argaeledd yng nghefn gwlad; fodd bynnag ni fydd arbedion yn cael eu gwireddu gan na chafodd opsiynau'n ymwneud ag arbedion a fyddai'n rhyddhau arian parod eu cymeradwyo gan yr Awdurdod Tân. Bydd y cynllun peilot Criwio Cnewyllyn ym Mhorthmadog a Dolgellau yn cael ei fonitro yn ystod 2026/27. - Pan gafodd y gyllideb ei gosod ar gyfer blwyddyn ariannol 2026/27, nid oedd y dyfarniadau cyflog cenedlaethol ar gyfer diffoddwyr tân ar gyfer blyneddodedd ariannol 2026/27 wedi'u cwblhau a defnyddiwyd 3.8% fel rhagdybiaeth gynllunio ar gyfer yr holl staff.	- Nid yw'r Cyd-gyngor Cenedlaethol (NJC) wedi dod i gytundeb eto ar y dyfarniad tâl diffoddwyr tân ar gyfer 2026/27, mae pob pwynt canran yn uwch na'r 3.8% yn risg ariannol o tua £0.270m. - Mae'r gwaith o gynllunio'r gyllideb yn cymryd y bydd lefelau arferol o weithgarwch. Os ceir nifer fawr o alwadau ar yr un pryd byddwn yn teimlo pwysau cyllidebol. Y dybiaeth rydym yn gweithio arni yw y byddai'r Gronfa Gyffredinol yn cael ei defnyddio yn y lle cyntaf. - Gallai heriau recriwtio ar gyfer y System Dyletswydd Ar Alwad a lefelau ymddeol uchel gynyddu costau. - Disgwylir y bydd heriau cyfreithiol parhaus (rhwymedigaeth O'Brien/Matthews 2) yn gynhyrchu costau ychwanegol i'r Awdurdod, na fydd modd i'r Gronfa Pensiynau eu talu.

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
Costau nad ydynt yn gyflogau	• Cyllidebau wedi'u llunio gan ddefnyddio dull wedi'i seilio ar sero; mae angen achos busnes ar gyfer unrhyw wariant newydd dros £10k. • Mae pwysau chwyddiant, pan fo'n hysbys, yn cael eu hystyried mewn contractau a chostau'r gadwyn gyflenwi. • Mae costau nas oes modd eu hosgoi sy'n gysylltiedig â materion iechyd a diogelwch penodol i'r diwydiant wedi'u cynnwys o fewn y gyllideb nad yw'n gyflogau. Mae'r rhain yn cynnwys costau sy'n gysylltiedig â hyfforddi diffoddwyr tân gweithredol a rheoli halogyddion. • Gwariant untro (nid cyflog) o £271k wedi'i ddyrannu, i'w ariannu drwy ddefnyddio cronfeydd wrth gefn. • Lluniwyd cyllidebau gan ddefnyddio gwybodaeth a barn broffesiynol rheolwyr cyllidebau a rhwymedigaethau cytundebol sylfaenol ond, o reidrwydd, maent yn cynnwys llawer iawn o amcangyfrif. Lle gellir mesur pwysau costau, mae hyn wedi'i nodi a'i gynnwys ar wahân	• Er bod y Gwasanaeth yn parhau i adolygu costau nad ydynt yn gyflogau ac yn ymdrechu i reoli pwysau costau o fewn y gyllideb arfaethedig, mae hyn yn parhau i fod yn faes o risg ac ansicrwydd. Yn benodol, nodwyd bod oedi wrth ddarparu nwyddau neu wasanaethau wedi effeithio ar broffiliau amser gwarant. • Er bod chwyddiant costau yn gyffredinol yn haws i'w reoli nag a fu yn y blynyddoedd diwethaf, nodir bod rhai meysydd o bryder yn parhau. Mae hyn yn cynnwys cynnydd mewn costau yswiriant a thrwyddedau ar gyfer meddalwedd gan gynnwys systemau critigol i fusnes a chostau yswiriant. • Mae cost nwy a thrydan wedi bod yn bwysau hysbys ers 2022/23 o ganlyniad i bwysau costau byd-eang. Mae'n ymddangos bod y sefyllfa wedi sefydlogi ac mae'r gyllideb ar gyfer 2026/27 yn seiliedig ar yr amcangyfrifon gorau ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae'r farchnad yn parhau i fod yn anwadal, a chaiff hyn ei reoli'n ofalus trwy gydol y flwyddyn ariannol, gyda'r contract presennol i ddod i ben yn ystod 2026/27.

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
Ariannu Cyfalaf	- Mae'r gofynion ariannu cyfalaf ar gyfer 2026/27 yn cynnwys y tâl refeniw ar gyfer yr isafswm darpariaeth refeniw ar gyfer yr asedau presennol ac amcangyfrif o'r taliadau llog sy'n deillio o fenthycyca. Yn dylanwadu ar y costau hyn mae gwariant cyfalaf hanesyddol, yr angen i fenthycyca ar gyfer rhaglen gyfalaf 2026/27 ac effaith cynnydd mewn cyfraddau llog wrth ail-ariannu benthyciadau sy'n aeddfedu. - Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol yn rhagdybio y bydd yr holl fenthycyca yn y dyfodol ar gyfradd gyffredinol y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) ar adeg pennu'r gyllideb, yr amcangyfrifir ei bod yn 4.6% ar hyn o bryd. Mae'r Awdurdod yn derbyn cyngor ac arweiniad annibynnol ar y mater hwn gan Arlingclose, cwmni cynghori arbenigol. - Mae'r cynllun cyfalaf yn cynnwys costau posibl sy'n gysylltiedig ag achosion busnes a gyflwynir gan bob Pennaeth Adran. Mae hyn yn cynnwys rhywfaint o ddarpariaeth ar gyfer costau cychwynnol sy'n gysylltiedig â Phrosiect y Ganolfan Hyfforddi i alluogi datblygu achos busnes manwl a model ariannu i'w ddatblygu hyd at RIBA Cam 4.	- Mae'r cynnydd mewn cyfraddau llog yn ystod y blynyddoedd diwethaf yn faes risg allweddol ac mae'n gwaethygu oherwydd bod angen ail-ariannu nifer o fenthyciadau yn ystod blwyddyn ariannol 2026/27. Ymgwymerwyd â modelu ariannol i asesu fforddiadwyedd yr holl gynigion yn ystod y broses o osod y gyllideb. - Mae amseriad a graddfa'r costau sy'n gysylltiedig â'r ganolfan hyfforddi newydd arfaethedig yn parhau i fod yn destun ansicrwydd, gan nad yw'r Awdurdod eto wedi ystyried yr achos busnes llawn a'r trefniadau cyllido. Er y rhagwelir y bydd yr achos busnes terfynol a'r opsiynau cyllido cysylltiedig yn cael eu cyflwyno i'w cymeradwyo yn 2027, mae risg barhaus o ran argaeledd ac amseriad cyllid grant Llywodraeth Cymru. Felly, mae darpariaeth wedi'i chynnwys o fewn yr amcangyfrifon gyllideb cychwynnol ar gyfer costau cysylltiedig â gwaith cynllunio a datblygu manwl, gyda gwariant ar adeiladu yn y dyfodol yn parhau i fod yn ddibynnol ar gymeradwyo cyllid allanol.
Incwm	- Mae cyllidebau incwm wedi'u hadolygu a'u gosod yn unol â'r blynyddoedd blaenorol, yn amodol ar gynnydd mewn chwyddiant. - Mae grant Llywodraeth Cymru yn tybio y bydd cyllid grant Llywodraeth Cymru sy'n weddill yn cael ei dderbyn ar y lefelau presennol.	- Nid oes unrhyw risgiau penodol wedi'u nodi yn ychwanegol at yr incwm grant gan Lywodraeth Cymru, nas rhagwelir cynnydd chwyddiant ar ei gyfer. - Nid yw ffrydiau incwm a ragwelir (e.e., gwerthiannau asedau) wedi'u gwarantu.

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	16 Mawrth 2026
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Cyllid ac Adnoddau
Swyddog Cyswllt	Angharad Ellis (MIAA)
Pwnc	Cynllun Archwilio Mewnol 2026/27

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno'r Cynllun Archwilio Mewnol arfaethedig i'r Aelodau ar gyfer blwyddyn ariannol 2026/27.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n rhaid i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) sefydlu trefniadau ar gyfer archwilio systemau rheoli. Mae hyn yn cynnwys rheoli risg yn ogystal â sicrhau bod rheolaeth ariannol yn ddigonol ac yn effeithiol.
- 3 Mae angen rheolaethau mewnol priodol a gweithredol fel sylfaen i drefniadau llywodraethu'r Awdurdod a rhaid i'r Awdurdod gymeradwyo Datganiad Rheoli Mewnol blyneddol. Pan fyddant yn cymeradwyo'r Datganiad Rheoli Mewnol, mae'r Awdurdod yn dibynnu ar waith archwilio mewnol ac felly mae'n rhaid i'r trefniadau archwilio mewnol fod yn ddigonol i roi sicrwydd.
- 4 Mae swyddogaeth archwilio mewnol yr Awdurdod yn cael ei chyflawni gan Mersey Internal Audit Agency (MIAA). Mae adolygiadau archwilio mewnol yn cael eu cynllunio a'u blaenoriaethu gan ddefnyddio dull sy'n seiliedig ar risg gan sicrhau bod rheolaethau allweddol yn cael eu hadolygu bob tair blynedd. Mae'r dull gweithredu arfaethedig ar gyfer 2026/27 wedi'i nodi yn Atodiad 1.

ARGYMHELLION

- 5 Argymhellir bod yr Aelodau yn:
 - i) **Cymeradwyo rhaglen waith arfaethedig 2026/27 ar gyfer archwilio.**

CEFNDIR

- 6 Mae presenoldeb a gweithrediad rheolaethau effeithiol yn hanfodol i'r trefniadau llywodraethu cyffredinol ac maen nhw'n galluogi'r Awdurdod i gyflawni ei gyfrifoldebau mewn perthynas â'r Datganiad Rheoli Mewnol a'r Datganiad Llywodraethu Blyneddol.
- 7 Mae gwaith MIAA yn cael ei lywodraethu gan safonau proffesiynol sy'n sicrhau dull systematig a chadarn.

GWYBODAETH

- 8 Mae'r gwaith manwl a wneir gan MIAA yn cael ei gynllunio a'i flaenoriaethu yn ôl asesiadau risg sy'n ystyried risgiau lleol a chenedlaethol. Mae'r cynllun manwl ar gyfer 2026/27 wedi'i gynnwys yn Atodiad 1 ac mae'n cadarnhau'r rhaglen archwilio arfaethedig.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae rheoli a gweithredu systemau ariannol a systemau allweddol eraill mewn ffordd briodol yn cefnogi'r gwaith o gyflawni'r amcanion llesiant yn ogystal â chynaliadwyedd tymor hwy ein gwasanaethau.
Cyllideb	Mae sicrwydd ynghylch bodolaeth a gweithrediad rheolaethau mewnol yn cefnogi'r prosesau ar gyfer gosod a monitro cyllidebau yn effeithiol ac yn rhoi sicrwydd bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithiol.
Cyfreithiol	Mae trefniant archwilio mewnol effeithiol yn un o ofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.
Staffio	Mae'r adolygiad o systemau allweddol yn rhoi sicrwydd bod rheolaethau yn bresennol ac yn gweithredu yn unol â'r polisiau a'r gweithdrefnau y cytunwyd arnynt.
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol / Y Gymraeg	Mae arweinydd ymgysylltu MIAA yn ddwyieithog a bydd yr adroddiadau'n mynd drwy'r prosesau cyfieithu arferol.
Risgiau	Mae gwaith MIAA yn cadarnhau bod risgiau'n cael eu rheoli ac/neu mae'n gwneud argymhellion ar sut i wella.

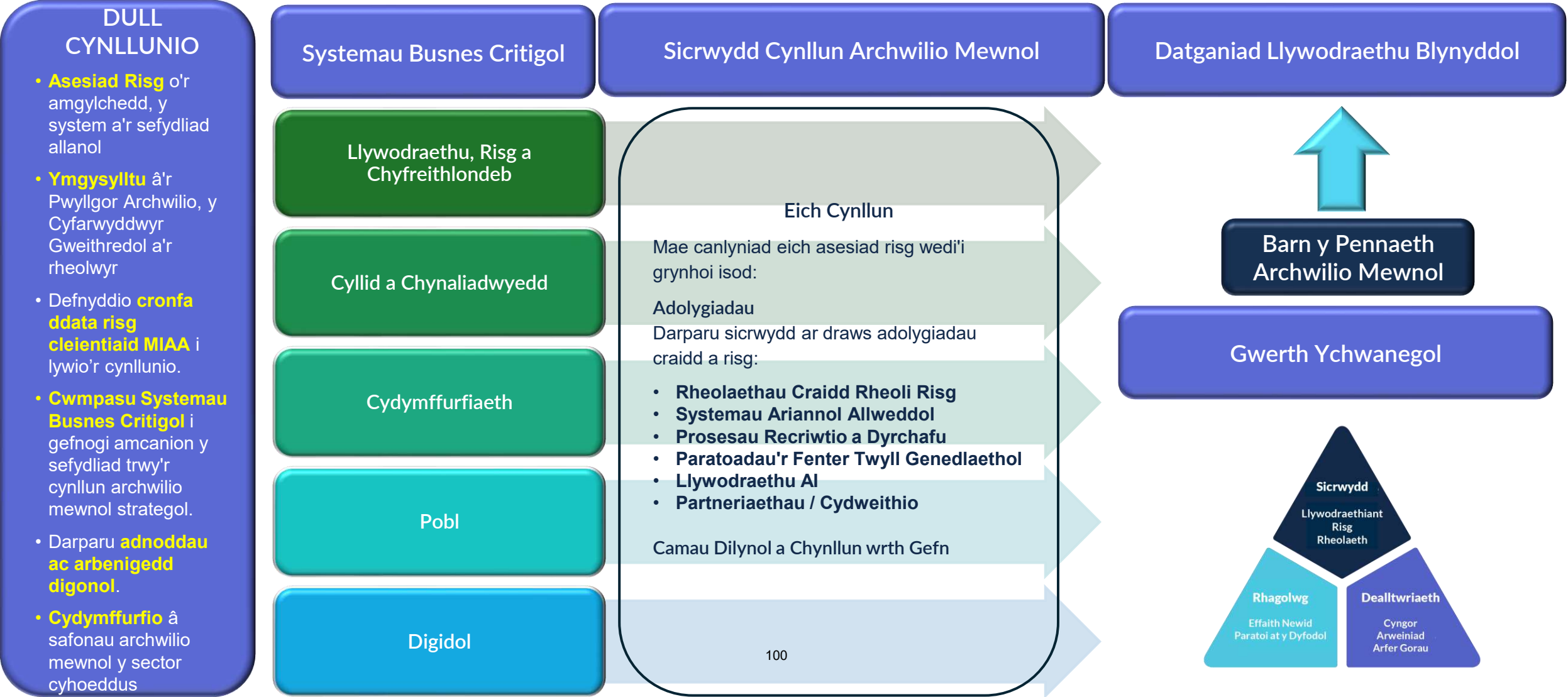
Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

Cynllun Archwilio Mewnol Drafft 2026/27

Cynllun Archwilio Mewnol Ar Un Dudalen

Ar gyfer Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, dyma'r dull cynllunio y byddwn yn ei fabwysiadu:

Crynodeb Gweithredol

2.1 Strategaeth MIAA - Gweithio mewn partneriaeth gyda chi

MIAA Assurance, yn darparu sicrwydd, dealltwriaeth a rhagolygon am bris teg. Er mwyn sicrhau bod ein gwasanaethau yn bersonol ac ymatebol, ac er mwyn sicrhau'r profiad gorau posibl i'n cwsmeriaid, rydym yn eu darparu mewn partneriaeth â chi. Mae ein strategaeth gyfredol ar draws MIAA wedi'i chrynhofi isod:

Ein Gweledigaeth	MIAA fydd y darparwr o ddewis cleientiaid cyhoeddus a trydydd sector, gan eu cefnogi i ddarparu gwerth a gwella gwasanaethau er budd y bobl a'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.				
Ein Cenhadaeth	Ysgogi gwerth a gwella canlyniadau trwy ragoriaeth a phroffesiynoldeb.				
Ein Gwerthoedd	 YMDDIRIEDAETH	 PARCH A THRUGAREDD	 YMRWYMIAD I ARLOESI A RHAGORIAETH		
Ein Hamcanion Strategol	CYLLID Sicrhau bod MIAA yn gynaliadwy ac yn parhau i dyfu ei sylfaen cleientiaid, cynhyrchion a chynigion gwasanaeth	GWASANAETHAU ANSAWDD A GWERTH YCHWANEGOL Sicrhau bod MIAA yn dangos gwerth ychwanegol, yn darparu gwasanaethau o ansawdd a phroffesiynol i'n cleientiaid.	POBL Parhau i recriwtio, datblygu, cefnogi, cadw a gwobrwyo ein pobl i wneud y mwyaf o'u potensial.	LLYWODRAETHIAN T AC ATEBOLRWYDD Sicrhau ein bod yn dangos llywodraethiant ac atebolrwydd effeithiol a phriodol i'n rhanddeiliaid	ARLOESI Parhau i arwain ac arloesi ar draws ein holl wasanaethau

2.2 Eich Asesiad Risg

Mae'r Cynllun Archwilio Mewnol wedi'i seilio ar asesiad risg cadarn. Mae hwn wedi canolbwyntio ar eich fframwaith sicrwydd gan fod hwn yn cynrychioli asesiad **Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru** ei hun o'r risgiau i gyflawni ei amcanion strategol. Mae'r rhain wedi'u crynhoi yn Atodiad A. Rydym wedi nodi'n glir y risgiau sydd wedi'u blaenoriaethu o fewn y cynllun archwilio a'r rhai nad ydynt.

Lle bo hynny ar gael ac yn briodol, rydym wedi ystyried gwaith darparwyr sicrwydd eraill wrth ddatblygu eich cynllun.

2.3 Eich Cynllun Archwilio Mewnol

Mae eich gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cynnwys sicrwydd craidd, meysydd risg cenedlaethol a rhanbarthol, a risgiau strategol o'ch fframwaith sicrwydd. Mae'r cynllun drafft yn seiliedig ar asesiad risg cychwynnol a bydd yn rhoi syniad o'r hyn a fydd yn cael ei gynnwys ledled y sefydliad. Er hyn, bydd y cynllun yn parhau i fod yn hyblyg er mwyn caniatáu iddo ymateb i heriau posibl y gallai'r sefydliad eu hwynebu.

Mae eich cynllun blynyddol gweithredol yn Adran 6 yn rhan o Gynllun Strategol tair blynedd y sefydliad (sydd i'w weld yn Atodiad A). Bydd hwn yn cael ei adolygu fel rhan o'n proses asesu risg barhaus er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i ganolbwyntio ar risgiau a heriau allweddol y sefydliad a'i fod yn ychwanegu gwerth.

Byddwn yn ymgysylltu ar draws y sefydliad er mwyn cael dealltwriaeth drylwyr o'ch risgiau ac er mwyn sicrhau ein bod yn canolbwyntio ar y meysydd lle cawn fwyaf o effaith.

Bydd gwybodaeth MIAA, gan gynnwys meincnodi, briffiau a digwyddiadau, yn rhan annatod o'ch cynllun.

Nid yw ffioedd ar gyfer 26/27 wedi'u cadarnhau eto ond byddant yn seiliedig ar ffioedd 25/26 wedi'u codi yn unol â dyfarniad cyflog y GIG.

Cynllun Archwilio Mewnol Gweithredol 2026/27

Adolygiad a Chwmpas	Risg / Rhesymeg	Darpariaeth Arfaethedig	Arweinydd Gweithredol
Llywodraethu, Risg a Chyfreithlondeb			
Rheoli Risg - Rheolaethau Craidd: Rhoi sicrwydd bod rheolaethau rheoli risg craidd wedi'u sefydlu a'u cynnal.	Gofyniad Barn y Pennaeth Archwilio Mewnol/ Safonau archwilio mewnol	Ch4	Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Partneriaethau a Chydweithio: Gwerthuso effeithiolrwydd systemau i lywodraethu a rheoli perfformiad trefniadau cydweithio a phartneriaeth, i sicrhau gwerth am arian.	Asesiad Risg	Ch1	Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Cyllid a Chynaliadwyedd			
Systemau Ariannol Allweddol: Gwerthusiad blynyddol o'r rheolaethau ariannol allweddol, gan gynnwys y Cyfriflyfr Cyffredinol, Incwm, Dyledwyr a Rheoli Cyllidebau.	Sicrwydd Craidd	Ch3	Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Y Fenter Twyll Genedlaethol: Paratoi ar gyfer yr ymarfer paru data blynyddol.	Gofyniad Gorfodol	Ch3	Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Pobl a Pherfformiad			
Prosesau Recriwtio a Dyrchafu: Darparu sicrwydd bod y systemau a'r rheolaethau sydd ar waith ar gyfer recriwtio a rheoli dyrchafiadau yn briodol ac yn unol â'r canllawiau.	Cais Rheoli/Asesiad Risg	Ch3	Prif Swyddog Tân Cynorthwyol

Adolygiad a Chwmpas	Risg / Rhesymeg	Darpariaeth Arfaethedig	Arweinydd Gweithredol
Digidol			
Llywodraethu AI: Asesiad gwaelodlin o aeddfedrwydd AI y sefydliad ar draws pum parth. Bydd hwn hefyd yn nodi cryfderau, bylchau ac argymhellion y gellir eu gweithredu ar gyfer datblygu aeddfedrwydd.	Asesiad Risg	Ch3	Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Camau Dilydol a Chynllun wrth Gefn			
Camau Dilydol a Chynllun wrth Gefn	Gofyniad safonau archwilio mewnol	Ch1 - Ch4	XXXX
Cynllunio, Adrodd a Gwerth Ychwanegol			
Cynllunio, Rheoli, Adrodd a Chyfarfodydd	Gofyniad safonau archwilio mewnol	Ch1 - Ch4	XXXX
Gwerth Ychwanegol gan gynnwys Digwyddiadau a rhaglen MIAA Insights			

Atodiad A – Cynllun Strategol Tair Blynedd ar gyfer Archwilio Mewn

Rydym wedi mapio eich amcanion strategol a'ch risgiau strategol yn erbyn y Cynllun Strategol Tair Blynedd ar gyfer Archwilio Mewnol. Mae hyn yn cyd-fynd â'n strategaeth gyffredinol y cyfeirir ati yn Adran 2. Bydd hwn yn cael ei adolygu fel rhan o'n proses asesu risg barhaus er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i ganolbwyntio ar risgiau a heriau allweddol y sefydliad a'i fod yn ychwanegu gwerth.

2025/26	2026/27	2027/28
Llywodraethu, Risg a Chyfreithlondeb		
Rheolaethau Craidd Rheoli Risg	Rheolaethau Craidd Rheoli Risg Partneriaethau/Cydweithio	Archwiliad Dwfn Rheoli Risg Cynllunio at Argyfyngau
Cyllid a Chynaliadwyedd		
Systemau Ariannol Allweddol Y Fenter Twyll Genedlaethol Cynllunio Busnes Presenoldeb mewn cyfarfodydd Craffu ar y Gyllideb	Systemau Ariannol Allweddol Y Fenter Twyll Genedlaethol	Systemau Ariannol Allweddol Y Fenter Twyll Genedlaethol
Cydydffurfiaeth		
Rheoli Asedau Offer		Rheoli Fflyd
Pobl		
	Prosesau Recriwtio a Dyrchafu	
Digidol		
Seiberddiogelwch – Camau Dilynol	Seiberddiogelwch – Camau Dilynol Llywodraethu AI	Seiberddiogelwch

Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang yn Sector Cyhoeddus y DU

Mae'r Cynllun hwn yn cydymffurfio â gofynion y Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang fel y maent yn berthnasol yn Sector Cyhoeddus y DU a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2025.

Cyfngiadau

Nid yw ein gwaith yn rhoi sicrwydd llwyr nad oes gwallau, colled na thwyll materol yn bodoli. Mae'r cyfrifoldeb dros system gadarn o reolaethau mewnol ac atal a chanfod twyll ac afreoleidd-dra arall yn parhau i fod yn nwylo'r rheolwyr ac ni ddylid dibynnu ar waith a gyflawnir gan archwiliad mewnol i nodi'r holl gryfderau a gwendidau mewn rheolaethau mewnol, na dibynnu arno i nodi pob amgylchiad o dwyll neu afreoleidd-dra. Mae'n bwysig bod rheolwyr yn gweithredu ein hargymhellion yn effeithiol ac yn amserol er mwyn cynnal system reoli fewnol ddibynadwy.

Mae adroddiadau a baratowyd gan MIAA yn cael eu paratoi at eich defnydd chi yn unig ac nid yw MIAA na'r archwilwyr yn cymryd cyfrifoldeb ar gyfer unrhyw gyfarwyddwr neu swyddog yn rhinwedd eu swyddogaeth unigol. Ni dderbynnir atebolrwydd i unrhyw drydydd parti gan nad yw'r adroddiad wedi'i baratoi ar gyfer, ac nid yw wedi'i fwriadu ar gyfer, unrhyw ddiben arall ac ni fydd gan berson nad yw'n barti i'r cytundeb ar gyfer darparu Archwiliad Mewnol unrhyw hawliau o dan Ddeddf Contractau (Hawliau Trydydd Parti) 1999.

Adroddiad i	Y Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	16 Mawrth 2026
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol, Cyllid ac Adnoddau
Swyddog Cyswllt	Helen MacArthur
Pwnc	Asesiad Ansawdd Allanol

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi ymwybyddiaeth i'r Aelodau o'r gofyniad i archwilwyr mewnol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) gydymffurfio â'r Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (GIAS) a'r trefniadau ar gyfer cael sicrwydd ynghylch cydymffurfiaeth.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n ofynnol i archwilwyr mewnol yr Awdurdod, MIAA, gydymffurfio â Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (GIAS). Mae GIAS yn gofyn am gynnal asesiad ansawdd allanol bob pum mlynedd.
- 3 Mae'r adroddiad a gynhwysir yn Atodiad 1 yn rhoi cadarnhad o'r dull a fabwysiadwyd gan MIAA i fodloni'r gofyniad hwn. Bydd y dull yn cynnwys hunanasesiad blynyddol gyda dilysiad allanol bob pum mlynedd gan aseswr annibynnol. At y diben hwn, bydd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus (CIPFA) yn darparu'r dilysiad allanol.
- 4 Bydd y sicrwydd allanol yn cael ei gynnal yn ystod 2025/26 ac yn cael ei adrodd i gyfarfod y Pwyllgor Archwilio yn y dyfodol.

ARGYMHELLION

- 5 Argymhellir bod yr Aelodau yn:
 - i) **Nodi a chymeradwyo'r dull a ddefnyddiwyd gan MIAA i gyflawni ei rwymedigaethau o dan y Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang.**

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gwaith archwilio mewnol yn rhoi sicrwydd ar yr amgylchedd rheoli sy'n cefnogi cyflawni amcanion llesiant a chynaliadwyedd tymor hwy gwasanaethau'r Awdurdod.
Cyllideb	Mae sicrhau ansawdd allanol gwaith archwilio mewnol yn rhoi sicrwydd bod gwariant yn cyflawni ei amcanion arfaethedig.
Cyfreithiol	Mae trefniant archwilio mewnol effeithiol yn un o ofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.
Staffio	Dim effaith uniongyrchol ar staffio.
Cydraddoldebau / Hawliau Dynol / Y Gymraeg	Dim effaith uniongyrchol
Risgiau	Mae'r archwiliad mewnol o brosesau ariannol craidd yn cefnogi nodi a rheoli risgiau'n effeithiol ac mae'r sicrwydd ansawdd allanol yn cefnogi'r gwaith hwn.

MIAA - Dull Asesu Ansawdd Allanol y Gwasanaeth Archwilio Mewnol

1 Cyflwyniad a Chefndir

O fis Ebrill 2025 ymlaen, mae'n ofynnol i MIAA gydymffurfio â'r Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (Sector Cyhoeddus y DU) (y cyfeirir atynt gyda'i gilydd fel GIAS trwy gydol y ddogfen hon). Mae'r dogfennau hyn yn disodli Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus (PSIAS).

Fel sy'n ofynnol gan y GIAS, rhaid cynnal asesiadau allanol i gadarnhau ein cydymffurfiaeth â'r safonau o leiaf unwaith bob pum mlynedd gan aseswr cymwys, annibynnol neu dîm asesu o'r tu allan i'r sefydliad.

Mae dau ddull o Asesu Ansawdd Allanol a ganiateir o dan GIAS:

- Mae aseswr allanol yn cynnal asesiad llawn; neu
- Mae aseswr allanol yn dilysu hunanasesiad y gwasanaeth archwilio mewnol.

2 Dull Asesu Ansawdd Allanol – Cwmpas, Amllder a Rhesymeg

Mae MIAA yn cynnal hunanasesiadau blynyddol yn erbyn GIAS (a'r safonau blaenorol). Yr opsiwn mwyaf effeithlon ac sy'n rhoi'r gwerth gorau am arian yw comisiynu asesydd allanol i ddilysu ein hunanasesiad ni.

Cwblhawyd ein Asesiad Ansawdd Allanol diwethaf ym mlwyddyn ariannol 20/21 ac felly mae'n ofynnol i ni gomisiynu Asesiad Ansawdd Allanol yn 25/26 i fodloni'r gofyniad 5 mlynedd a amlinellir yn GIAS.

Bydd y dull hwn yn rhoi sicrwydd o'r gwasanaeth y mae MIAA yn ei gynnig a bydd adroddiad terfynol yn cael ei gynhyrchu i'w rannu â phwyllgorau archwilio cleientiaid.

3 Yr Asesydd Allanol

Mae MIAA wedi penodi'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) i ymgymryd â'n Asesiad Ansawdd Allanol. Mae CIPFA yn un o'r cyrff proffesiynol sy'n gosod y safonau archwilio mewnol ar gyfer cyrff cyhoeddus ac yn rhoi arweiniad proffesiynol ar y safonau yn ogystal ag agweddau eraill ar archwilio mewnol, sicrwydd, llywodraethiant a rheoli risg. Mae'r tîm CIPFA yn brofiadol, yn gymwys ac yn annibynnol ar MIAA a'n cleientiaid ac felly'n bodloni gofynion y GIAS yn llawn.

4 Prif Awdurdodau – Gofynion Asesiad Ansawdd Allanol

CIPFA yw'r Gosodwr Safonau Archwilio Mewnol Perthnasol (RIASS) ar gyfer llywodraeth leol y DU (sy'n cynnwys yr heddlu a'r gwasanaethau tân). Yn ddiweddar maent wedi cyhoeddi papur briffio ar [Asesiadau ansawdd allanol o archwilio mewnol mewn llywodraeth leol yn y DU](#). Mae'r briff hwn yn nodi: Lle mae gan ddarparwyr archwilio mewnol fwy nag un cleient

llywodraeth leol, dylid ystyried y trefniadau llywodraethiant ar gyfer archwilio mewnol ar wahân fel y gellir dod i gasgliad ar gyfer pob cleient.

Bydd Asesiad Ansawdd Allanol MIAA yn rhoi sicrwydd ar y gwasanaeth rydym yn ei gynnig i chi ac felly ni fydd yn darparu casgliad ar eich trefniadau llywodraethiant mewnol unigol ar gyfer archwilio mewnol. Byddem yn eich cyngori i gysylltu'n uniongyrchol â CIPFA ar y mater hwn.

5 Cymeradwyaeth y Pwyllgor Archwilio

Fel y nodir o dan GIAS, mae'n ofynnol i ni ofyn i'n **pwyllgorau archwilio cleientiaid gymeradwyo** ein cynllun ar gyfer Asesiad Ansawdd Allanol a amlinellir yn y briff hwn.

Atodiad A – Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (sector cyhoeddus y DU)

Parth III: Mae *Llywodraethu Swyddogaeth Archwilio Mewnol y Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (sector cyhoeddus y DU)* yn gosod nifer o gyfrifoldebau ar Fyrddau ac Uwch Reolwyr waeth beth fo'r model archwilio mewnol (e.e. gwasanaeth a rennir, tîm mewnol ac ati...)

Mae'r Amodau Hanfodol ar gyfer Byrddau ac Uwch Reolwyr a amlinellir yn y safonau yn ofynnol i gefnogi archwilio mewnol i gyflawni ei ddiben a chydymffurfio â safonau. Mae'r Gosodwyr Safonau Archwilio Mewnol Perthnasol (RIASS) ar gyfer llywodraeth leol y DU, CIPFA, wedi cydnabod bod y strwythurau llywodraethiant, cyfreithiau a rheoliadau o fewn llywodraeth leol y DU yn effeithio ar sut y gellir cymhwyso'r Amodau Hanfodol. Mae CIPFA wedi cynhyrchu cod ymarfer ar gyfer llywodraethu archwilio mewnol yn llywodraeth leol y DU¹ (y Cod) sy'n bodloni amcanion yr Amodau Hanfodol fel y bo'n briodol i Lywodraeth Leol y DU. Mae'r Cod wedi'i gynllunio i weithio ochr yn ochr â *Safonau Archwilio Mewnol Byd-eang (sector cyhoeddus y DU)*.

Dylai awdurdodau esbonio sut maent yn cydymffurfio â'r Cod yn eu Datganiad Llywodraethiant Blynnyddol a dylai aelodau'r Pwyllgor Archwilio ac Uwch Reolwyr ymglyfarwyddo â chynnwys llawn y Cod.

Er mwyn eich cefnogi i fodloni gofynion y Cod, rydym wedi rhestru Darpariaethau lefel uchel y Cod yn y tabl canlynol sy'n amlinellu sut rydych yn sicrhau cydymffurfiaeth barhaus:

I'ch cefnogi i fodloni gofynion y Cod, fe wnaethom roi papur briffio i chi: *25/26 MIAA Local Government Audit Committee Insight and Client Briefing – Global Internal Audit Standards (UK public sector), April 25* yn rhestru Darpariaethau lefel uchel y Cod ac yn amlinellu sut rydych chi'n sicrhau cydymffurfiaeth barhaus:

Fe wnaethom dynnu sylw at y ffaith bod Sefydliad yr Archwilwyr Mewnol (IIA) yn cynhyrchu canllawiau pellach ar y broses asesu ansawdd archwilio allanol. Cytunodd y Gosodwyr Safonau Archwilio Mewnol Perthnasol (RIASS) ar gyfer Sector Cyhoeddus y DU sy'n eistedd ar Fwrdd Cyngori Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus y DU (IASAB) i adolygu'r canllawiau Asesu Ansawdd Allanol fel y'u cyhoeddwyd i asesu a fyddant yn cael eu mabwysiadu neu i ba raddau y byddant yn cael eu mabwysiadu gan sector cyhoeddus y DU. Mae'r IASAB wedi penderfynu cyhoeddi datganiad ar sut y gellir mynd i'r afael ag Asesiadau Ansawdd Allanol yn sector cyhoeddus y DU. Nid yw'r datganiad hwn wedi'i gwblhau eto ond gallwn gadarnhau bod y dull y mae MIAA yn ei gynnig i asesu ein gwasanaeth i chi yn cyd-fynd â'r dulliau a amlinellir yn y datganiad drafft. Fel yr amlygwyd yn adran 4 o'r briff hwn, ni fydd hyn yn rhoi casgliad ar eich trefniadau llywodraethiant mewnol.

¹ [Governance of Internal Audit in Local Government | CIPFA](#) (Saesneg yn unig)